

SAN MATEO

Maach peerdu aaujem Jesucristo igwia jöoi Mateoou phā p̄aatarr

Chi phātarr. Ich mug libro phātarr wounpaita Mateo a thürnaa īchab Leví a thär sīejim, Jesús dūi i bū ogdaba wēnurraajerr khūun eem āb. Jesús dūi khapeerkhaju naweran sīi Romaam gobierno athee òrag dēbpaar jēeujem phidagta wai sīejim.

Chijā khūun atheistā phājī. Mateoou mug libro phātarran judionaan atheistā phājim, ajapcharan ich meeun atheistā. Judionaanau warrgarwe ēwandamau woun āb am ee Reikhamkhīr pūiju jaaujerr khaphū narr aawai aata nūajeejim aajem. Ich maata judionaanau amach meúa “Mesías” aajeejim, maimua griegonaan meúa “Cristo” aajeejim.

Mamū mag amau i nūajerrta ya Jesús Mesíaskha pierrwaijā judionaan chi pörnaanau pōd būurjā i khaug aubajierram. Maguata sīi jūrram khūunaun, “Jā sīi maestro khabahab” aawai, deeum khūunaun jūrr, “Jā sīi ēwandamau ich i jaaupibaawai òrag jaaujem khabahab” aajeejim. Mamū mag nūm ee āaur khūunaun chadcha Mesías gaai i thūajeejim aajem. Òrau mag khaugba i jaaujerr aawaita Mateoou mug ēsap phājim, ag gaai ich meeunag Jesuun chadcha mag amau Mesías nūajerrau a khap jawaag.

Khan jawaag ajī. Mateon ich ēwandam Iewaa Jesús dūicha nūrrarr aawai irua mag nem jaummājā chadcha ich jügaucha ūrwi irua nem wau

nūrarr ich daúacha oojerrta jūrr jaau sim. Mag ich jügħu ucha Jesuu iekhamatarr ūnjerr aawai aata ich meeunag khap amkhīr phājim (5:1–7:29; 10:1–42; 13:1-53; 18:1-35; 24:1-25:46). Mamu īrcha irua õrag khap apim khōsi sīrran Jesuuta chadha õrau nūajerr Reikha bę̄etarr aawai i iek ükha nūmuata ichdēu jaaujerrjö Ěwandamagta uđuraa dich thāar ee chi Pörkhapiju aai nūm ajim. Maata īrcha thumaam kħaunag khap apim khōsi sīejim.

*Jöoin Jesucristo dau naweram khūn
(Lc 3:23-38)*

¹ Mua pārag īgħakhim, jāga warrgar David reikha sīerrjö, Ěwandamau jūrr ich Iewaa Jesucristoogta mugħi durru gaai chi Pörkhamkhīr ichdēucha püi jī. Mag Jesucristo jā mag rey David khararr ag chaain ewagħam khūn dēn ajim a khap amkhīr, ag nawe jöoi Abrán khararr sīejerr aigmua ewag pawi khieb chi Jesús thaabatarr aig pārag jaaukhim.

² Maataa, ich jöoi Abrán, Isá aai ajim anaabá; maagħwai, Isá jūrr Jacob aai; Jacob jūrr Judá aai. Mamu mag Judá ich appai khaba, tagħiex ich khod-naanpa doce naajim aajem, ich khurau, ich jöoi Jacob chaainpai.

³ Mag ich Judá, Fares aai anaa īchab Zara aai ajim aajem; am ād, Tamar a thär sīejim aajem. Mag Fares, Esrom aai ajim; maagħwai chi Esrom jūrr Aram aai.

⁴ Ich Aram, Aminadab aai ajim aajem; maagħwai chi Aminadab jūrr Naasón aai.

NaaSón jürr Salmón aai ajim aajem.

⁵ Chi Salmón, Booz aai ajim aajem, Rahab düím;
maagwai chi Booz, Obed aai, Rut düím.

Obed jürr Isaí aai ajim aajem;

⁶ maagwai chi Isaí jürr mag rey David khararr ag
aai ajim aajem.

Mag chi rey David, Salomón aai ajim aajem, Urías
jua eem ䷂ khecheu autarr düím.

⁷ Salomón, Roboam aai ajim aajem;

maagwai Roboam jürr Abías aai;

maimua chi Abías jürr Asa aai.

⁸ Ich Asa, Josafat aai ajim aajem;

maagwai Josafat jürr Joram aai;

maimua chi Joram jürr Uzías aai.

⁹ Uzías, Jotam aai ajim aajem;

maagwai chi Jotam jürr Acaz aai;

maimua Acaz jürr Ezequías aai.

¹⁰ Chi Ezequías, Manasés aai ajim aajem;

maagwai Manasés jürr Amón aai;

maimua chi Amón jürr Josías aai.

¹¹ Chi Josías, Jeconías aai ajim aajem.

Mag chi Jeconías khod ābam khuen khapan s̄ejim
anaabá, maach jöoin israelnaan Babilo-
niapienau amach durrag pürkha arr nám
jaar.

¹² Mag am chikhamnau amach durr pürkha ar-
rtarr khur, Jeconías chaai paarpajim aajem.

Ma, Salatiel a thürjim aajem, Zorobabel aai.

¹³ Ich Zorobabel, Abiud aai ajim aajem;

maagwai chi Abiud jürr Eliaquim aai;

maimua chi Eliaquim jürr Azor aai.

¹⁴ Ich Azor, Sadoc aai ajim aajem;

maagwai chi Sadoc, Aquim aai;
maimua chi Aquim jūrr Eliud aai.

15 Chi Eliud, Eleazar aai ajim aajem;
maagwai chi Eleazar, Matán aai;
maimua chi Matán jūrr Jacob aai.

16 Chi Jacob, José aai ajim aajem.
Mag Joseeta, María jaai ajim anaabá;
maimua chi María, Jesús ãd.

Mag Jesuuta maadëu ich Ŋwandamaucha püiwia
bëejim aajem ag Jesuu,
amach peerdu aumkhii warrgarwe õrau nüajerr.

17 Wajapcharan, mag jöoi Abrán khararr sier
aigmua ewag pawi David reikha sísiju jaar pa nüm
aar, catorce generaciones dichjim anaabá. Mag
David sísiewaim aigmua ewag nassi pawi maach
jöoin israelnaan Babiloniapienau pürkha arrtarr
jaar pa nüm aar agjö catorce generaciones dichjim
aajem. Mag maach jöoin Babiloniapien durr narr
aigmua ich Ŋwandamaucha püiju jaaujerr ewag
nassi pawi thaabachë nüm jaar pa nüm ora agjö
catorce generaciones dichjim anaabá; ajapcharan
maach Pör Jesús thaabachë nüm jaarma.

Jesucristo thaabatarr (Lc 2:1-7)

18 Mag Jesucristo thaabatarran mägta ajim aa-
jem:

Chi María, ewag pawi i ädpaju, ya Joseeu iek dee
wai sñejim aajem, ag dñi paag. Pari mag sñi iek
dee wai sñewai agtha ag dñijä khaba nümta bi ee
pabaadëjim anaabá. Pari ma chan chikham dënja
khaba, ich Ŋwandam Akharauta ich iiu aawai mag
i bi ee papijim anaabá. **19** José chi jaaipajuun

Ēwandum dau na nem agchata waaujerr aawai, sīi warre ich uui chi thethemnaanag jaauju khāyau, ichta warag sīi khīuu öbérju khīirjubaadējim aajem.

20 Ya irua mag p̄ajju khīirjubaadēmta, Ēwandum chog ügtharmua bēewi irig, —José, David khararr chaain ewagam khūun bi eem, oob p̄ach uui p̄ajju khīirju chiram ajim anum. Jāg chaai irua bi ee wai sim chan deeum dēn khaba, ich Ēwandum Akharauta jōrpitarr khabahab ajim anum. **21** Mariaau jāg chaaidam athaawai i thürdam Jesús a thürbá. I thür magta thürju, ichdēuta ich phöbör amach pekau ee thunum peerdu auju aawai a jaaumajim anaabá chi Ēwandum chogau.

22 Mamu thum mamagharran, ich i jaaujem khūunag maach Pör Ēwandamau phāpitarr gaai jaau simjöö öbēberg mamkhīrta magpibajieb. Mag irua phāpitarr gaai mag sim:

23 “Uui õor meraa khitum bi ee pawi chaai ooju. Mag chaai thürdam Emanuel a thürju” a phā sim.
(Is. 7:14)

Mag Emanuel a siman, “Ēwandum maach düi sim” aawaiu.

24 Maimua mag chi José khāi werba thunaawi daukhanpawi phiidubaadeeu, Ēwandum chogau ichig jaautarrjö tag María p̄ajju khīrjuba, ich mag ag düi sisijim aajem. **25** Pari mag ag düi ya ich uukha wai sīerrjā, chi chaai auba nūwe chan José būurjā ich uui düi khapes aba aajeejim anaabá. Ya maimua chadcha chi Ēwandum chogau jaautarrjö chi chaaidam athaawai, Joseeu i thürdam Jesús a thürjim aajem, ichig thürpi jaautarrjö.

2

Edau öbeerjem bi garmua reinaanaau chaai oothurtarr

¹ Mag Jesús thaabaawai phöbördam Belén anum eeta thaabajim aajem, Judea durr. Mag jaar Erodeeta mag Judea durr reikha s̄ejim aajem. Ich mag jaar īchab khīirjug khaug athee chi machnaan magonaan anum khūn edau öbeerjem bi garmua bēejierram aajem, Jerusalén phöbörög. Makhuun, edjā eem phīdagta estudiejem khūn ajim aajem.

² Mag bēewi bardatkhachëwi, judionaanag, —Pāar rey thaabatarr, ¿jamta wai nūma? I thaababarm jaau sim phīdag maach daúacha ootarr aawai iita marau jür wēdurumgui aajeejim anum, iita judionaan reikhaju aawai i ajaug thö iekhaan.

³ Mag judionaan rey thaababarm anum ūr athaawai chi rey Erodes warre khakhaisamjō aadējim anaabá. Mag nūm dāi tagam khūn chi Jerusalenpienjā jügderraata aphöbaadējim anum.

⁴ Magbaawai chi rey Erodeeu phadnaan chi pörnaan thum Moiseeu Ēwandam iek phā pūarr jawaag chi machnaanpa thürkhuipüiwia amag, —¿Jamta mag warrgarwe Ēwandamau püiju jaau-jerr thaabaju aajé? ajim anum.

⁵ Magbaawai amachdēu irig, —Judea durr phöbördam Belén anum eeta thaabaju aajem anaabahab, ich magta Ēwandamau ich i jaaumie Miqueas khakhitarrag jaaupitarr aawai ajim anum. Mag irua jaautarr iek gaai,

⁶ “Pāar, Judá durram phöbördam Belenpien, pāran chadcha khapan khaba durrum.

Mag durrab mamu, pāar ee āb thaababarmu-
ata israelnaan mu õorkha thnam khnan
gobernaaju aawai, pāach durr agjö phōbör
thnam ee pāar phōbör chan chi serbiibam
khabam” a phā simgui ajierram anum, chi
Erodeeg. *(Mi. 5:2)*

7 Phadnaan chi pörnaanau maestronaan däimua
ichig mag jaaubaawai, chi rey Erodeeū jūrr mag
chi magonaan ed öbeerjem garmua bëetarr khnan
amach appai thärkhanaa wajapha ichig jaaupi-
jim anaabá, jäägwaichata mag phidag amau oo
naají. **8** Mag wajapha ichig jaaupinaan chadau
amag, —Ísin chad ëréubaadët ajim anum, Be-
lenag. Ëréubaadëwi thumaa jéeu oopetat ajim
anum, wajapha mag chaai khap aag. Maimua
ya pāachdëu wajapha khaphu naisiewai mau mu
aar iek püibapüit, muajā mawia Íchab pāar dënjo i
ajaug thö iekhaimaag ajim anaabá, juau ogthom.

9 Mag chadcha chi rey Erodeeū amachig jaau-
tarrta jüg thöba ëréubaadëjim aajem. Mag wëtmua,
warrcha amach thugduawai amachdëu phidag
ootarrta deeu ūwaai am na phuu jöisijim anaabá.
Magbaawai ag eudee oo warrmamua, ya chi chaai
sim aig pabaimaawai, ag ür edjä ee bar jöisijim
anum. **10** Mag amach chi magonaanau chi phidag
oo athaawai onee aphöbaadëjim anum. **11** Mag
barwia, chi chaai khérarr aar dubnaa ooimaawai,
chadcha chi chaaidam ich María däi ooimajier-
ram anaabá. Magbaawai ag khñirpheee jíepör
phöbkhanaa i ajaug thö iekhajierram aajem, ich
reikhaju igwi. Magnaa amach nem wai bëetarr
eem phir maimua incienso mirra däi thüpua

khithëem aunaa irig deejierram aajem. ¹² Mag agtha am aig nûm ee, ich chi Ŋwandam chogau khääai khõrg ee tag amag Erodes gar dichpiba jaautarr aawai, ag garjäa dichba, deeum khud garta phuurdus dichwi amach durrag wëtjierram aajem.

Egiptoog chaai dñr arrtarr

¹³ Mag chi magonaan èréutarr khur Ŋwandam chogau deeu José khääai khõrkhapi auwia irig jaaujim aajem, Erodeeu chaai thôopüyaag jürpiju. “Mamu magju nawe phiidukhawi jöpkhaa chaai düi Egiptoog èréubaadët” ajim anaabá. “Mua jaaubam aig chan oob mammua bëemiet” ajim anum.

¹⁴ Magbaawai José daukhanpawi, chadcha ag bürre nem khîir khaugwia, agtha ãspaju wají nuwe, jöpkharraa amach chaai athaadëjierram aajem, Egiptoog. ¹⁵ Mammua da bëeba, ya chi Erodes meebaaradém a ûrbaawaita deeu bëejierram aajem. Pari mam mag chaai arrtarran, maan maach Pör Ŋwandamau ich i jaaumie Oseas khararrag jaaupitarrjö amkhîir ajiebma. Magju igwiata chi Oseas khararrag Ŋwandamau,

“Egipto durrmuata mua much Chaai thärpäiju” a phäpójim. *(Os. 11:1)*

Erodeeu chaain khëchpi jaautarr

¹⁶ Erodeeu chi khîirjug khapham khuan na sim ee, īchab khaug athajim aajem, ya jûrr deeum khud garta phuurdus èréubaadëm. Mag ich khûgurbapäaiwai, khîir machgau warm khuanau ichig jaautarr khîirjunaa, Belén phöbör eem chaain maimua ag bigaau phöbördam nûnidum eem chaaindampa thumaa aña numiiumua eegam

khundam khechpi jaaujim anaabá. ¹⁷ Mag khechpi jaautarran, maan mag chaain öbarm gaaimua Êwandamau ich i jaaujim Jeremías khararrag phäpitarr gaai jaau simjöta ajim. Irua phä puatarr mug ajim:

¹⁸ “Ramá phöbör ee uui b*ie*p j*eb*ü ökh*ir*jug machgau idawaa üapépér khaju.

Ma Raquel ajim, ich chaain ewagam khun athee b*iew*ai.

Mag sim chan par kh*ir* j*asen*kha numjä kh*up*aba, waragta b*ie* thunaaju ich chaaindam ötarr athee” a phä sim Êwandam iek gaai. *(Jr. 31:15)*

¹⁹ Pari chi Erodes meetarr khur, agtha chi José mam Egipto num ee, Êwandamau ich chog p*ui*wi khääi khörkha thunum eeta irig, ²⁰—José, phiidubá aichéjim anum. Chaai th*oo*ju ëkha narr khunjä amachta ya khechphöbaadeewai ya deeu p*ä*ach durrag chaai arrju aai numgui ajim anum.

²¹ Magbaawai José phiidubia Jesudam d*ä*i chi ädpa deeu ūwaai Israelag b*ee*jierram aajem. ²² Pari mag chi rey meeбаadeewai, chi iewaa Arquelaو a th*är* s*í*rrta j*urr* Judea durr ich aaijö reikha s*s*sim a ūrbaawai, agug maju ögkhajim aajem. Mag num ee ūchab deeu Êwandamau khääipi athaawai, Êwandam chogaujä magug mapiba jaautarr aawai j*urr* Galileaagta ärëujim anaabá. ²³ Galilea durr barwi, s*í*i khajapha Nazaret phöbördamagta w*et*wi, mamta naaimajim aajem. Pari mag Nazaret phöbör eeta naaimarran, maan Êwandamau ich i jaaujenag jaaujerrjö, Jesús Nazaretpierr a th*är*ju arr aawai ajima.

3

*Juan chi õor pör choomieu Ÿwandam iek jaau
nurrarr
(Mr 1:1-8; Lc 3:1-9,15-17; Jn 1:19-28)*

¹ Warrcha Juan chi õor pör choomieu Ÿwandam iek jaubaadém jaar, Judea durr bÿurjã õor chukag eeta sÿejeejim aajem. Mam ich sim aar õor maawaita amag jaaumamua, ² “Pääch khaibag äsie ewag khÿirjuwia Ÿwandamagta chugpaapi jÿeubathü” aajeejim anum. Magnaa īchab, “Ya mÿigmua jöpcha ich Ÿwandamaa maach thumaam khÿan Pörkhapiju maach ee püiju” aajeejim anaabá. ³ Mam maan Juanau mag jaau nÿrraju igwiata chi Ÿwandam i jaaumie Isaías khararrau Ÿwandam iek phäawaijä mag phäjiebma:

“Woun äb ajappai õor barba aajem aar sÿejemuata, ich aar õor barbaimaawai, ‘Maach Pörön ya bÿeimü sim’ a jaau nÿrraju.

‘I bÿeju nawe pääch thääar khÿir khaugbat’ aju, ‘thäraucha khösi i iek ükhaag’” a phä sim. *(Is. 40:3)*

⁴ Ich chi Juan khajüa camello khaar dënta kha sÿejim aajem; maagwai i ãi jÿajemjä nemhëu dën ajim aajem. Ichin pabü ee asphitjö sim langosta anumta pa miel düi khö nÿrrum iiuta sÿejeejim aajem, tag deeum nem khoojem chukhu aawai.

⁵ Irua mag jaau nÿrrum khaug athaawai, Judea durram khÿan Jordán igaau joobaajerr khÿan düi Jerusalenpienpa i iek ūraan bÿejeejim aajem.

⁶ Mag bÿewia amach pekau Ÿwandamag chugpaapi jÿeubaawai ichdëu am pör choopüimaajeejim aajem, Jordán ee.

⁷ Pari Juanau oowai ich aig Moiseeu Ŋwandam iek phā p̄atarr wajapcha ūrkhaajerr khūn khapan bēe thūnūm dūi īchab tagam khūn chi machnaan saduceo anūm khūnpa bēe thūnūm oobaawai, amag magjim anūm:

—Chi khaibagnaan, ḷkhaíu pārag jaauwai Ŋwandamau maach i agkham ed sīi pōr chootarr gaaimuapaita pāar i juu machag āwatbaju a jaaujī? ⁸ Sīi pāach pōr choopi nāmuapai chan irua pāar aubam ajim anūm. Ŋwandam juu machgau dau aphū amapha nūm khai, pāach khaibag thumaa āsie ewag khīrjuwia, Ŋwandamag isegpi jēeuwia, chadcha Ŋwandam iek ūkhaajem khūnjo abat ajim anūm, pāach khapeen dūijā. ⁹ Oob pārau chikhamnaan dēnjö, pāachjā warrgar pāach jöoi Abrán khararrjö Ŋwandam dūi khapeerkha nūm awi, “Maran Abrán chaainau; mag i chaalinkha nūmta, ḷjāga Ŋwandamau mag maar dau aphū apibarju?” a khīrjumiet ajim anaabá. Sīi mag Abrán chaalinkha nūm gaaimuapaita mag ūgthar öbeerjem akhiin, mokdau mug thūnūmjā Ŋwandamau ñrag paapäiwia, mukhūnjjā īchab Abrán chaainau aju aai sim. Mamū mag Abrán chaain chaar awiajā ichiita Ŋwandam juu machag āwatab khaba āwatju. Mag khōch khaba nūm khai, pāach khaibagta warre Ŋwandamag isegpi jēubat ajim anūm. ¹⁰ Pārau khaphū naabá, nemjīirjā khaibgamūn thu wērpmaajem. Ich agjota ajugui ajim anūm īchab Ŋwandamau pāar dūijā. Ya irua pāar chachimūn sim. Ar ñor amach khaibag isegwia Ŋwandamag chugpaapi jēuba nūm khūnan, ar

pa thupäiwia jaser aadee örpüi nāmjöta aju ich Ēwandamau am däi. ¹¹ Mua chan pöd pāar thāar wajaug paa aubam. Ēwandamagta pāach khaibag chugpaapi jēebaawai muan sīi dōdamaupaita pāar pör choo chirumgui ajim anām. Pari mā ūudee āb urumān chadau mā khāaijā jua theeg ürpai sīewai, jāguan chad Ēwandam Akhaarjā pārag deewi pāar khaibagjā ūtdau ee warre örbapüimjöta aju ajim anām. Mā chan māg chirum aig sīi i chogkhaagpajā serbiibata chirumgui ajim anām. ¹² Khūir khaphā abat ajim anām: I bēem ed i iek ükha nām khūnan, arroz pōm phierrwia wajapha ükha thūubarmjöta aju. Maagwai i iek ükhamapha arr khūn, jūrr chi arroz bū thūtarrta sīi ābamāg pāardhānaa örbapüimjö aju. Magbarm chan ūtdau thōo khaugba sīerrām eeta ich Ēwandamaucha barkhūipüijugui a jaaujeejim anām Juanau ich aig bēe nām khūnag.

*Juanau Jesús pör chootarr
(Mr 1:9; Lc 3:21-22)*

¹³ Biek āb Galilea durrmua Jesús Jordanag ma-jim aajem, Juanau õor pör choo sīerr aar ichjā agjö Juanag ich pör choopien. ¹⁴ Mag mawia, ich pör choopienta bēejim abaawai, Juanau i pör choomaphapaim iekhau irig, —Puchdēuta mā pör chooju aai chirumta mag muata pā pör choobaadējupá ajim anām, Juan garmua.

¹⁵ Magbaawai Jesuu, —Idēu magma ajim anām. Ichiita maadēu Ēwandamau jaau simjö i ipierr thu-maa nem wauju aai naabahab ajim anām.

Magbaawai Juanau, —Magan chadau ajim aa-jem.

16 Mag, chadcha Juanau i pör choopäijim aa-jem. Mag ich pör choobapääiwai, durr waaidünaa oowai, edaujäata weeudübaadäm eemua Ëwandam Akhaar duburjöö khitümta bëewia i gaai jupchëjim aa-jem. **17** Magbarm ee īchab ügtharmua woun iekjö, “Muuta mʉ Chaai mʉchdëu jäsehne wai chitumʉu; i gaaimua mʉ onee chiraajemgui” abar-mjä ūrjim anaabá.

4

*Dösätau Jesú斯 khūgur auju ēkhatarr
(Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)*

1 Maimua ich Ëwandam Akharaupai Jesú斯 warp ñor chukag chʉui warrijim aa-jem, ich garmua mepeer pödju khaphʉ sierr aawai juau ogthom mam chi dösätag ich khūgur auju ēkhapieg. **2** Mam ich appai cuarenta días y cuarenta noches büürjä thach khöba chirajim aa-jem. Maimua khāai kha-pan mag dichdimaaaita, i iek i jāsōo aadëjim aa-jem. **3** Magbaadäm eeta dösät chi dau lök bëejim anaabá, i imeerkha i khūgur auwia Jöoi dau na nem khaigbam waupiju ēkhaag. Mag bëewi irig, —Pʉ chadcha Ëwandam Iewaa khai, magan mʉ dakhīir mokdau mʉg thʉnʉm panag paabapäi aichëjim anʉm.

4 Pari ichig magbaicheewai jūrr ichdëu chi dösätag, —Ëwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Sii thach khöju appai khap amkhīir irua maach ompaabajim” a sim. “Irúa maach ompaatar-ran, thach appai khīirjuju khāai, ich ipierra-wēnʉrramkhīirta maach ompaajim” a phā sim a chirajim aa-jem irig.

⁵ Mag ijējēb naawi, chi dösätagta Ŋwandam Akharau ɻduraa Jesús arrpijim aajem, Jerusalenag. Mag athaadéwi, Aai i jöeujem dihēu ür ügthaa arnnaa, ⁶ irig magjim anaabma, chi dösätau:

—Pü chadcha Ŋwandam Iewaa khai, magan mug ee baubaad ajim anum. Pü chig aba khabahab. Ŋwandam iek phā sim gaai, “Ich Ŋwandamau ich chognaan püju” a s̄iebabah ajim anum, “pü thua wēn̄rramkhīir.” Maagwai mug ee pü baudukhiinjā, “amau s̄i amach juu eeta pü jāau aubajup, buju aimaaup pü chig am ugua.” ¡Baubaad! ajim anum, chi dösätau irig.

⁷ Magbaawaita jūrr ichdēu chi dösätag, —Ichab Ŋwandam iek phā sim gaai jaauwaijā, “Ŋwandamau chadcha pāach th̄aju awi oob nem parhoob amiet” a s̄iebabah a chirajim aajem irua.

⁸ Maimua ābmiecha paawai deeu chi dösätaupai durr pöoma sim gaai i arrjim aajem. Mag durrsi gaaimua dawaa durr warpham magwe thum ag gaai nem th̄unum däi irig oopinaa, ⁹ —Pua m̄ bükħarr phōbkhanāa m̄urugta Ŋwandamagamjō jēeumān, ar p̄uchdēu nem oo sim thumaa mua p̄urugta deejugui ajim anaabá, chi dösät garmua.

¹⁰ Mam̄ mag n̄u paawaita Jesuu irig, —Ŋwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Pāar Pörön Ŋwandamau; āba irigpaita jēeubat, maimua āba i iekpaita ipierraa abat” a sim. Magnaa mag s̄iebnāa p̄udēu p̄uchta jōpkhaa m̄ aigmua s̄iubaad a chirajim aajem irua.

Mag, būrjā i ipierraa abajim anaabá Jesuu.

11 Magbaawain chadau chi dösät s̄iubaadeewai i iek ich appai chirsijim aajem. Mag ich appai aadeewai Ėwandum chognaanauta ügtharmua bëewi üu i kh̄ir jäsenkha naaichëjim aajem.

Jesuu warrpem Galilea durr Ėwandum iek jaubaaderr

(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

12 Juan chi õor pör choomie ya cárcel deg phääar wai näm a ūrbaadeewai, Jesús Galileaag majim aajem. **13** Pari ich bääutarr phöbör Nazaret eepai s̄ieba, warag Capernaumag petajim aajem, thärrdö igaau joobaan, warrgar maach jöoin Zabulonnaan Neftalinaan däi joobaajerr durr. **14** Pari mag i mam matarran, Ėwandum i jaaumie Isaías khararrau phä püarr eyaa öbërmkh̄ir ajim. Mag irua phä püarr gaai mag sim:

15 “Zabulonnaan joobaajerr perás maimua Neftalinaan joobaajerr perasta õor peerdeju woun narraju” a sim, “Jordán igaau thoom igar, phūas igaau, maimua kh̄ieb Galilea ee judionaan khabam kh̄un joobaajem aram magwe.

16 Magbaawain sii kh̄i thanäm ee naajerr kh̄un aarta õt bü arar aimamjöta aju.

Peerdeju khaugba aawai pöd ügthar öbërbaju aajerr kh̄un atheistta edau aardubaadëmjöta aju.” *(Is. 9:1-2)*

17 Magtarr aigmua Jesuu ich Aai i jajawagmamua, “Pääch khaibag isegwia, Ėwandumagta chugpaapi jéeubat, maimua irigta uduraa pääch Pörkhapibat” aajeejim aajem õrag.

*Dö ʉamien jayap Jesuu ich däi phē arrtarr
(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)*

¹⁸ Biek áb Jesús thərrdö Galilea igaau nərrəmuā, ñor numí ooimajim aajem. Makħħaun khod ābam khħaun ajim: aaijā āba, ādjā āba. Am thär, áb Simón ajim, ich mapai īchab Pedro a thär sīejim. Maagwai ābakħai Andrés a thär sīejim. Amach dö ʉamien arr aawai, irua ooimaawai, atarraai bar khodjörrajim aajem. ¹⁹ Mag oobaimaawai Jesuu amag, —Mu dūi wëttarau ajim anum. Ich jäg pāach mäg sii dö ua gaaipai nəmjö, mäg atag jūrr mu iek őrag jaaū gaaipaita nəisijugui ajim anum amag.

²⁰ Magbaawai amach atarraai phēphawi chadcha i dūi ērēubaadējim aajem.

²¹ Maimua mag Galilea igaau mamua ag atag deeu ūwaai ñor numí ooimajim aajem, agjö ābam khodpai. Makħħaun Santiago ajim aajem Juan dūi, jōoi Zebedeo chaain. Makħħaunjā dö ʉamien arr aawai, irua ooimaawai, amach red thərrdə Sīsidūmta kha naajim aajem, bote ee amach aai dūi. Mag oobaimaa, makħħaunagjā Jesuu, ²² “Mu dūi wëttarau” abarm bürre sii amach redjā khaugba, bote dūi amach ayag pħawi i dūi wëtjim aajem.

Õor pōm thunħa mäg Jesuu maach peerdħajem iek jaautarr

(Lc 6:17-19)

²³ Mag nərrəmuā Galilea igaau Jesuu jaaū phħardu nərraajeejim aajem, phöbördam khékhédum ee judionaan Īwandam iek jaaujem di sīsidūmpier. Mag jaau nərrəmuān maach peerdħajem iekta jaunaa īchab Īwandamagta

dich Pörkhapiju aai n̄um aajeejim aajem. Mag n̄um d̄ei õor amach khamor machagpierr ich aig wai b̄ee n̄um̄an monaaupüinaa s̄ii kha mamachdögpa chugpaapüi maajeejim anaabá. ²⁴ Siria durram magwe Jesús mag n̄errum̄an b̄i w̄ejorr aawai, õor khamor machag kh̄iirpierram kh̄uunta i aig waibëejeejim anaabá: s̄ii khajapham khamor machag paraam kh̄uun, kha mamachdög paraam kh̄uun, dösät b̄en paraam kh̄uun, p̄ör b̄enmie paraam kh̄uun maimua b̄ü wa juu khäijä j̄userm kh̄uunpa waibëemam̄an, Jesuu monaaupüi maajeejim anaabá. ²⁵ Õor pöoma Galilea durram kh̄uun, Decápolis durr phöbör n̄enuid̄um eem kh̄uun, Jerusalenpien, Judea durram kh̄uun maimua Jordán i atag ed öbeerjem garm kh̄uunpa Jesús ēudee pos aajeejim aajem.

5

*Durrsī gaai ich Aai iek jaaumamua chijā kh̄uunta onee aju aai n̄ a jaautarr
(Lc 6:20-23)*

¹ Mag õor p̄om ich ēudee noodubaadëm oobaawai ich Jesús warag durrsī gaai waaid̄ õberwi oo s̄isijim an̄um. Magbaawai i khapeen i d̄ei w̄en̄rraajerr kh̄uun ich bigaau ohood aphöbaadeewai ² jäga chadcha Ŋwandum d̄ei ajapha w̄en̄rraju aai n̄ a jaaumamua magjim an̄um, thumaam kh̄uunag:

³ —Pāar ar pāach khaigba n̄um khap Ŋwandumagta pāach eeg oopim khōsi durrum kh̄uun, onee abat ajim an̄um, pāachta i d̄ei ãba jooba w̄en̄rraju aawai.

4 'Pāar ar pāach pekau pōm nūm khaug auwi ökhīrjunaa Ēwandamagta chugpaapi nūm khūn, onee abat ajim anūm, ich Ēwandamauta pāar khīr jāsenkhawi pāar khīr onee apiju aawai.

5 'Pāar ar būur abarm gaaimua meeukhaba khīr thūu Ēwandamagta pāach düi ichdēu ampierr apiejem khūn, onee abat ajim anūm, pāach mag nūm paar irua durr iiur deeju a simjā pāachdēuta jūaju aawai.

6 'Pāar ar Ēwandamau waupim khōsim nem wawaagta jāsog thānūmjönaa öbichag thānūmjö nūm khūn, onee abat ajim anūm, mag nem wajapha waum khōchkha nūm khūn juagta Ēwandamau düi oojeewai.

7 'Pāar ar wir aig pāach khapeendamjā dau aug khaug paraa aajem khūn, onee abat; pāachdēu am düi jāagjem paran Ēwandamaujā agjō pāar dau aug khaug paraa ajugui ajim anūm.

8 'Pāar ar thāar ajapha nūm gaaimua āba Ēwandam dawagaata nem waaujem khūn, onee abat ajim anūm, pārauta pāach mag nūm gaaimua Ēwandam khīr ooju aawai.

9 'Pāar ar pāachdēu Ēwandam iek ükhatarra gaaimua pāach khōinaa nūmjö khōinaa amkhīr õrag jaau durrum khūn, onee abat, pāachta Ēwandamau ich chaainkha auju aawai.

10 'Ar Ēwandamau nem waipi sim ipierraa nem wau nūm gaaimua jūrr õrau pāach düita khaigba aawai dau aphū durraajem khūn, onee abat ajim anūm, pāachta māg atagjā Ēwandam düi āba jooba wēnūrraju aawai.

11 'Ar m^u gaaimua õrau pāach khīir iekhanaa pāach gaaijā juu kh^uaba n^um d^ui īchab s^ui pāach khaibag waum khōchgau pāach d^ui chad khabam iekta chadam iekjōo aadēp aawai, warag onee abat. **12** Pari pāach d^ui maagwaijā, oob ökhīrjuu amiet ajim an^um. Magju khāai warag onee abat; pāar mag n^um jūrran ügtharin pāar athee nem wajapham pöomata th^un^um. Ís jāg pāar d^ui khaibag th^un^umjō aba aajeejieb ajim an^um warrgarwejā am jōoinau Ņwandam i jaaujerr kh^uun d^ui. Pari magtarr Ís am ügthar Ņwandam d^ui onee naabahab a jaaumajim aajem.

*Thakhaar anaa õor atheem ararag
(Mr 9:50; Lc 14:34-35)*

13 Mag iekhakhagmamua ich Jesuupai, 'Pārau khaph^u n^umgui ajim an^um, thakhaar nakha aadēkhiin, tag b^uurjā maadēu nem igba sīsiju. Magbaawai s^ui õrau ag ür ērēu dich th^unaawiajā, ausluba ich mag b^u ee s^uleju, tag igba s^ulewai. Jāg nem ārpimaaugau thakhaar iigjemjō, pārauta õor okhooju arrjā üu m^u juapierr khaigpēr durraba aajeeb ajim an^um okhoopimaaugau.

14 Jāg durrsī gaai phöbör sim pöd dau merju khaba aajemjō, pāraujā pāachdēu m^u iek khaugtarr chan pöd meerju khaba n^umgui ajim anaabá, pāach nem wajapha wau n^um gaaimua pāachta muig eegarm kh^uun athee khīchag ee lámpara paa d^un^umjō naawai. **15** Pārau khaph^u n^um, lámparaan paanaa s^ui nem b^u ee ausluba, dau garta ausluijem, dijā thum araraa amkhīir. **16** Ich jägta aju aai n^umgui ajim an^um pāarjā. Magua pāachdēu nemdam wajapha wau n^um gaaimua pāachta

õtdau phuu dñnamjö abat ajim anum, thumaam khun na arar amkhir; mag pãach nem wajapha wau nãm gaaimua maach Aai ügthar chirumta thumaam khunau thömkhir.

Moiseeu ley phã pumatarr Jesuu jaautarr

¹⁷ 'Oob pãrau mua mag Moiseeu ley phã pumatarr warre isegpääin wa sii warrgar Ëwandam i jaaujerr khunau nem jaaujerr khäijä isegpääinta bëejim amiet ajim anum Jesuu. Magju khäai muan warag chadcha ag gaai jaau sim thumaa wawaanta bëejim. ¹⁸ Cha mu iekha chirum iekhau, mug durr jooita edaujä düi Ëwandamau i agkhabam aig chan, ley gaai jaau s̄isidum iek büdam äbjä okhoopibaju. Ichiita nem thumaa ich jaautarrjö öbëberg magjui ajim anum. ¹⁹ Magua, äbmua khäijä leidam buth khitawiajä ag gaai jaau sim iek bü äb khäijä uirkhaba, ni ag gaai jaau simjö amkhir ich paarmua deeum khunagjä jauba sim chan, Ëwandam maach Pörkha sim durr paaukhaimaawaijä ichta thumaam khun khäijä juu eegpai s̄iterraju. Pari magba, ar ichdëujä mag ley gaai jaau simjö ipieraanaa warm khunagjä agjö ag gaai jaau simjö ipierraan amkhir jaau simun chadau, mag Ëwandam durr paimaawaijä ïchab ichta warm khun ürpai s̄isijugui ajim anaabá. ²⁰ Magnaa ichdëupai, Pärauta ich Ëwandamau nem waipi jaau simjö nem wauba, sii jäg Ëwandam iek jawaag chi machnaan aajem khunjöpai nem waunaa Moiseeu ley phã pumatarr uirkhaajem khun dënjpaita nem wau nãm chan, pär ügthar öberbamgui ajim anum.

*Dich khapeen d̄i meeukha n̄mpaijā pekauu
(Lc 12:57-59)*

21 Maimua ich Jesuu magjim aajem: ’Pārau khaph̄u n̄mgui ajim an̄um, warrgarwejā pāar jōoinau, “Oob ðor thōom; chi ðor thōo sim̄an ich agjō thōopüiju aai sim” a jaaujeejim. **22** Pari mua mag chir̄umgui ajim an̄um: Óor thōoba awiajā s̄i dich khapeendam d̄i meeukha n̄mpaijā ich agjō pekaukha öbēr sim. S̄i dich khapeer meeukhamkh̄ir i kh̄ir iekha n̄mjā pekauu; chi mag iekha sim kh̄uun, thethemnaanau khaibag waupi jaauju. Maimua ar s̄i chikham thōp iekha simjā ya s̄i kh̄imie durr barpüijuuta sim; ðor thōoba ab mam̄u ich agjō s̄iebahab ajim an̄um, pekauta wau s̄iewai.

23 ’Maguata mag chir̄um: Pu, Ēwandamag nemchaaita ofrendakha deenaa j̄ewaan mam; pari mag mam ee pu kh̄ir ee d̄an̄uisim, ābmua puch d̄i iekkhōrdam paraa sim. **24** Magbaawai puch ofrenda chi nemchaain phaajem aig puawi, mag puch d̄i khaigba sim aar mawi, ithūu i d̄i iyūu awi, khōinaa n̄aisit a jaaumajim anaabá. Maimuan chadau deeu mawia puch ofrendadamau Ēwandamag j̄eeubamí ajim an̄um.

25 ’Wa ābmua khāijā leinaanag pu khaibag waumkh̄ir puch jawaan arrwai, chi thethemnaan aar barwi jaauju nawe, i d̄i wajapha iyūu awi khōinaa n̄aisit ajim an̄um. Magbam̄an chi thethemnaanau guardianaanag pu pur deebaawai jūrr makhuunau pu cárcel deg püijugui ajim anaabá. **26** Cha mu iekha chir̄um iekhau, ya puuta amau mag phāar atham̄an, phatkhon

gaaaimua atarr khai, ābmiecharam centaaudam phagpüibam aigjā amau pü öbeerpüibajugui ajim anum. Mua mag chirumun, pāach khaibag Ŋwandalamag chugpaapiju aai nüwe chugpaapiwi i düi khōinaa ajuuta ēkhabat a chirum.

Jesuu dich õor khabam düi khapes apiba jaau-tarr

²⁷ Mag iekhamamua ich Jesuupai amag magjim aajem: 'Pārau khaphü nümgui ajim anum ūchab, warrgarwejā pāar jöoinau, "Oob pāach õor khabam düi khapes amiet" a jaaujeejim. ²⁸ Pari ūs mua mag chirum: Warre khapes aba awiajā, ābmuata üui oowi ich ödegpai khāijā, "Jäg üuita magju aai khitaba" a khūirju simun, mag khūirjubarmuapai ya ich thāar ee pekau waubarm mag üui düi.

²⁹ Magam uguata, pü juachaar garm daúa khāijā pü pekau waupi sim khai, jēunaa warre warp barbapüi. Mag dau ābpaim gaaimua püch mor thum khīmie durr maju khāai, dau appaita okhoobarmun, üu simgui ajim anum. ³⁰ Wa pü juachaar garm juau khāijā pü pekau waupi sim khai, warre thüpnaa warp barbapüi. Jua ābpaim gaaimua püch mor thum khīmie durr maju khāai, mag jua appaita okhoobarmun üu simgui ajim aajem. Wajapcharan magum pekau waumaaugau dau chukhumjö oobamjönaa magum nem khaibgam wawaaggjā jua chukhumjö abá, bürjā wauba. Magju khāai Ŋwandalam dau na püch morta surkhabá a chirumgui ajim anum.

*Jesuu üui püapiba jaautarr
(Mt 19:9; Mr 10:11,12; Lc 16:18)*

31 'Pārāu khaphh namgui ajim anam īchab, pāar jōoinau jaauwai, "Ābmua khāijā ich uai paagpam khai, warre ēsap gaai 'Mua pu pa chiram' a phānaata irig deeju aai sim" a jaaujeejim. **32** Pari īs jūrr mua mag chiramgui ajim anam: Ābmua khāijā ich uai deeum düi chadcha magba simta pa simun magan warag juau deeum düi magamkhirjöta pa simgui ajim nam, magum gaaimua warag pekau waumkhir. Mag ich ap sim awi chikhamnau puatarr uita au sim wounjā pekauta wau simgui ajim anam, agtha chikham uikha simta au siewai.

*Chadcha dichdēu nem wauju jawaag jāga aju aai
sī*

33 'Īchab pārāu khaphh nam, warrgarwejā pāar jōoinau jaauwain, sīi parhoobam nem igwiata dichdēu nem waum khōsim wauju a iekhaawain, naspawiajā deeu waubam aju aai sim a jaaujeejim. Magarrau "Maach Pör Ēwandam igwiata mua mag nem wauju a iekhabarmun chadau pōd naspawiajā dich iekhatarr chaaur aju khaba sim" a jaaujeejim. **34** Pari īs mua pārag mag chiramgui ajim anam ich Jesuu: Oob büürjā nem inagdam igwia khāijā mag gaaimuata nem wauju a iekhamiet. Edjā Ēwandam khu juupjem aawai oob edjā igwiajā mag gaaimuata nem wauju amiet. **35** Mag durrjā sīi Ēwandam bü dunuujem aawai ni mag durr igwiajā oob mag gaaimuata nem wauju a iekhamiet a jaaumajim anam. Wa Jerusalén phöbör igwia khāijā, jāg phöbör thumaam khuun khāaijā chi ürucharam Rey siejem phöbör aawai, oob mag gaaimuajā nem wauju a iekhamiet ajim anam. **36** Wa dich pör igwia khāijā

oob mag iekhamiet; magumjā pekauu. Pāach iphithur mag iekhawiajā pārau pāach pörbü ābjā bāphä paa auba ni phuisijā paa aubamgui ajim anum, ich Ņwandamaupaita magpiejeeawai. Mag nem parhooba igwiata iekha nūm aig, Ņwandam igwiata pāar mag iekha nūm khabahab, nem thum ichdëuta omparr aawai. ³⁷ Magju khääi chadcha nem wauju khai, warre wauju abat. Wa wauba khäijā aju khai, warre ich agjö waubam abat, mag nem inag igwia magum gaaimuata wauju a iekhaba.

Dich däi õrau khaigba aawai agjö am däi khaigba apiba jaautarr

(Lc 6:29-30)

³⁸ 'Pārau khapha nūm īchab, warrgarin pāar jōoinau jaauwai, "Chikhamnau puch dau suawai puajā agjö i dēn suju aai sim" a jaaujeejim; wa "Chikhamnau pu khierr āb khäijā buathēupääiwai puchdëujā i dēn agjö aju aai sim" a jaaujeejim.

³⁹ Pari īs mua mag chirumgui ajim anum deeu ich Jesuu: Ābmua khäijā pāach däi khaigba aawai oob am däi agjö khaigba amiet. Magumjā agjö pekauu. Magju khääi pu khiidadcha deetarr khai, thoom garjā agjö deemkhīir irig khīir habá ajim anaabá warag. ⁴⁰ Ābmua khäijā leinaanag pu jaauwia pu camis khäijā khechthug aum ig sim khai, warag tagam khajūajā uduraa irig arrpibá.

⁴¹ Nem chukhum khäijā ajués puchig kilómetro āb arrpi sim khai, magum aba warag kilómetro numí athaad ajim anaabá. ⁴² Órau puchig nem jeeuwai ö ajapha magum aba deebá. Maimua sii puchig nem

prestaa khāijā jēeuwai deeb khaba deebapüi ajim anum.

*Dich kha ukhurm khun kha khōsi api jaautarr
(Lc 6:27-28,32-36)*

43 ’Ichab pārau khaphu nūm, warrgar pāar jōoinau jaauwain, “Pāach khapkhannta kha khōsinaa pāach kha ukhurm khun oomapha abat” a jaaujeejim.

44 Pari ūs mua mag chirumgui ajim anum ich Jesuu: Pāach kha ukhurm khunjā daupii abat; maimua agjō mu iek gaaimua pāach khaibag wauju ēkhaajem khun kōitjā warag Ēwandamagta jēeubat.

45 Pārau magta aman magan chadcha pāar ügthar Ēwandam chiraajem chaaina. Ich ag Ēwandamauta ūor wajapham khun atheejā edau wāupinaa khaigbam khun atheejā wāupiejem. Ichdēuta ūchab ich daar agpierra aajem khun atheejā noseg chēpinaa sīi parhoob amach khōchagpierr nem waaujem khun atheejā noseg chēpiejemgui ajim anum. Magua pāraujā agjō thum pāach dāi khaigba aajem khunpata daupii aju aai nūmgui ajim aajem, ichdēu aajemjō.

46 Pārau sīi pāach daupiim khunpaita agjō daupii aman, ḡmaig khan wajaug sī? ḡSī Romaam gobierno athee dēbpaar jēejem khun chi khaigbam khunaujā ich agjō aba aajē? ajim anum. **47** Wa sīi pārau pāachjō judionaankha thunam khunagpai khāijā saludaakhiin, ḡmaigjā khan wajaug sī? ḡIch agjō aba aajē judionaan khabam khunaujā? Pāach meeun khabam khun awiajā oob amag saludaamapha amiet ajim anum. **48** Pāach Aai ügthar chiraajemjā chi wajapham aawai pāach

chi chaainaujā ūchab pāach Aaijō ö wajapha abat pāach khapeen dëi a jaaumajim anaabá.

6

Jesuu nem wajaphamta waupi jaautarr

¹ 'Sii pāach ö wajaug phēmkhīirpai chan oob chikham dakhīir nem waumiet ajim anum. Bigaaum khūnag magamkhīirpaita pārav mag nem wau nūm paar chan, maach Aai ügthar simua pāar wajapha ig iyūu abaju, ya mūig eegarwe õrau pāar wajapha ig iyūu nūmua ya amau pārag phag nūmjöta naawai.

² 'Magam uguata, dau aphūm khūndamag nemdam deewaijā oob thumaam khūnag khakhapdö apimiet, sii jāg amach éugar wajapha ig iyūu amkhīirpai culto ee wa kaaijā ee khāijā õor khapanag dakhīir aajem khūn dënjo. Ar jāg amach éugar wajapha ig iyūu amkhīirta aphūm khūndam dëi ö wajapha aajem khūnan, ya õrau amag phagbarmjöta nūmgui ajim anum, am éugar wajapha iekha nūmua. Jāgum khūnag khanii Éwandamau tag phagbarju. ³ Dau aphūm khūndamag nem inagdam deewai oob pāach khapeen pāach dëi chi wajapcharam khūnagjā jaaumiet. ⁴ Magju khāai warag pāach khaugpimaphamjö meraata deebat ajim anum. Pārav mag meraa deewiajā, pāar Aai ügtharmua pāar oo sim aawai, ichdēujā pāar eeg oob khaba eeg ooju a jaaujim anaabá.

Jesuu jāgata maadëu Éwandamag jéeuju aai nu a jaautarr

(Lc 11:2-4)

⁵ Mag nem jajawagmamua ich Jesuu magjim anum: 'Pāach Ēwandamag jēeuwai, oob jāg sīi chadcha magba nūmta Ēwandamag jēeu nūm amkhīir jāg õor dakhīrpai jēeujem khūunjō amiet ajim anum. Jākhūnan sīi õrag amach oomkhīrpaita culto ee maimua sīi kaaijā eejā agjö Ēwandamag jēeu nūm anumua būjāaupaita ijējēb aajerramgui ajim anaabá. Jāg amach ēugar wajapha ig iyūu amkhīrta jāg nūm khūnan, ya õrau amag phagbarmjöta nūmgui ajim anum, am ēugar wajapha iekha nūmua. ⁶ Pari pārag mua jaaukhim: Ēwandamag jēeuwai, am dēnjo khaba, pāach khāaijem thuur wai nūm khai, aar dubnaata pāach appai irig jēeubat. Mag pāach appai nūmjö naab mamu, maig pāar dūi sim pāar Aai. Mag pāar Ayau pārau pāach appai ichig jēeu nūm oobaawai pārag irua pāachdēu nem jēeu nūmjā deeb khaba deejugui ajim anum.

⁷ Mag irig jēeuwaijā oob jāg par iiupai Ēwandam iek ükha nūm anum khūn dēnjo parhoobam iek maadēu igbaju ayaampata iekha nūu amiet ajim anaabá. Amachigan jāg jēebaadēm pua chuuu aawaita Ēwandamau ürcha amach iek ūurjempii aa-jerram ajim anum. ⁸ Pārau ichig jēeuju nawe pāar Ayau ya pārau nem ig nūmjā khaphū sim aawai, oob am dēnjo atcha iekha nūu amiet. ⁹ Magju khāai pāachdēu irig jēeuwai mūgta jēeubat ajim anum: "Ēwandam, pūuta maar Aai ügthar chiraajemūu. Puch appaita chadcha pekau chukhu chitum.
¹⁰ Pūrugta marau maach dūi pāchdēu ampierr apinaa pūchta thumaam khūn Pörkhapim khōsi nūm.

Ugtharjā jāg pachdēu nem waipi jaau nām ap-pai waaujemjō, meig eegarjā thum pachdēu jaau simjōta apim khōsi nām.

11 Ed ëepierr pua marag ich jāg khōjudam deebarju.

12 Œwandam, maar pekau thum chugpaabapäi, maimua ar marau maach däi khaigba abarm khūn däi tag magum iek igba ich mag khīr okhoopääijemjō, maar dēnjā khīr okhoobapäi.

13 Oob pua udraa chan maar pekau ee burrpi chiram.

Mag khāai warag maar thāa wai chirsi, phithurg chukhu dösātau maar ichig paa aum ugu.

[Œwandam, pachdēuta nem thānūmān thum khap chirām.

Puchta chi juu thierrri,
maagwai pachpaita thumaam khūnau thö iekhaju aai nām, mug atag pawiajā ich mag.]”

’Magta jēebat ajim anaabá ich Jesuu. **14** Magnaa īchab, Chikhamnau pāach däi khaigba aawai, pārau am däi magum iekjā igba sii khīr okhoopüimhūn, magan maach Aai ügthar chiraajemuajā īchab pāar pekau chugpaapüiwia tag magum iek igba ich mag khīr okhoopääijugui ajim anām. **15** Mamū pārauta pāach khapeen wir aig perdonaabam chan, maach Aai Œwandamajā pāar pekau chugpaabamgui a jaaumajim aajem.

Jesuu surkhapi jaautarr

16 ’Pāach Œwandamag jēeu khēwaag thach khöba surkhaawai, oob jāg sii amach ëugar wajapha ig iyū amkhīrpai nem waaujem khūnjjō jāsogau

ökhñirjuumjö amiet ajim anñm, mag oowi bigaaum khñnau “Jaan Êwandamag jëeu nñmua sñrkha naawaita jäg nñm” am ugua. Jäg amach sñrkha nñm khap amkhñirpaita ökhñirjuumjö aajem khñnan, ya ñrau amag chi phagamjöta nñmgui ajim anaabá, am igwi chadcha sñrkhaajem khñnau anñm gaaimua. ¹⁷ Magju khääi Êwandamag jëwaag sñrkhaawai, warag wajapha pñach khñir sñgpüinaa pör megbapüit, ¹⁸ bigaaum khñnau mag pñach sñrkha nñm ni äbmuajä khap am ugua. Pñrau magta amñn, ãba maach Aai pñaar düi simuapaita khap aju; maagwai ichdëuta ïchab pñaar eeg oojugui ajim anaabá.

*Ügthar augchëba naaimaag
(Lc 12:33-34)*

¹⁹ Muig eegarwe chan oob phatkhon wa nem inag pñm khñijä paarpaju ëkhamiet. Muiguin nem thum polieu ãrnnaa khukhungaujä jëeumaajem; mag nñm düi nem jïgmienaujä sñi dubwia jïgkhamaajemgui a jaaumajim anñm. ²⁰ Magju khääi nem wajapha wau nñmuata phatkhon ãkha phiemam düi nem inag pñm paarpamamjö abat, ügthar paimaawaijä chadcha paraa naaimaag. Pñach jam paaukhaimaawaim atheeta pñrau phatkhon phie nñmjo nem wajaphamta wau nñmñn ñu simgui ajim anñm. Jam chan polieujä ãrba, khukhungaujä jëeuba, ni nem jïgmienaujä pöd jïgkhabam. ²¹ Muig jëb gaai nñweta nem thum paraa aju khñirjuu khñyau ügthar paawaita nem thum paarpaju khñirju wññrrñmñ, magan chadcha pñaar khñirjug ãba Êwandam gaaita sim ajim anñm.

*Jesús iek maach daun õtdaujöta sim aajem maach mor gaai
(Lc 11:34-36)*

²² 'Maach daun õtdaujöta sim maach mor gaai. Maach daujāata wajapha sim aiguin, nem thum dawaata oojem. Ich agjöta sim maach thāarjā. Êwandam iek ükhanaa maach thāarta wajapha sim aiguin, nem thum Êwandamau khōsimjöta waaujem. Mag n̄em aiguin ararag ee n̄umjöta n̄umgui ajim anum. ²³ Mam̄ magba agtha pāach pekau ee n̄um̄n, magan pāran sīi agtha khīchag ee jürkha jürkha n̄umjöta n̄em. Mag n̄em aig pöd Êwandam düi naaju khaba n̄umgui ajim anaabá, pekau eeta naawai.

*Jesús iek Êwandamag w̄rpanaa pöd phatkhonagjā w̄rpaju khaba n̄em aajem
(Lc 16:13)*

²⁴ 'Ni âbmuajā pöd patronnaan numiim kh̄un chogkhaju khaba simgui ajim anum. Patronnaan numí akhiin, iwiir âbpaita ürcha kha khōsi aju. Ich agjöta sim īchab Êwandam düijā. Pöd pārau Êwandam khīrag w̄rpanaa, phatkhonag khāijā w̄rpaju khaba n̄em. Pāar magta n̄em chan Êwandam ipierraa khaba n̄umgui ajim anaabá.

*Khani khöju wa khani jūaju khīirjupiba jaautarr
(Lc 12:22-31)*

²⁵ Mag nem khīir pogkhe jajawagmamua magjim anum ich Jesuu: 'Oob pārau "¿khani khöju wa khanta döjuuta maach m̄ug n̄uma?" a khīirjumiet. Wa magbam khai, ya khajūa chukhu n̄em "¿Khani jūajuuta m̄ug n̄umua?" a khāijā

khīirjumiet ajim anum. Pāarta nem khoojem nem khāijā wajapchanaa khajūa khāyaujā Ēwandam dau na ürucha balee sīsid aawai, irua pārag oobamjōo abajugui ajim anaabá. ²⁶ Pāadē ar nemchaaindam edjā ee ūrr phophog aajem khūn oobat. Am phidkhajā phidkhaba aajeewai amach phathaudam ākhaagjā di chukhu nūm. Mag phidkhaba sīi naajeeb mam, maach Aai ügthar chiraajemuata amag phathaudam daumeraa dee wai simua am khee wai sīejemgui ajim anum. Magum pāar charā nemchaain jāg thūnum khāijā ürcha balee naawai, ḥjāga irua būurjā pārag ooba abarju? a jaaumajim anaabá. ²⁷ Oob atcha pāachdēu nem ig nūmta khīirju nūu amiet. Mag pārau pāachdēu khōsimta ig nūu akhiinjā, ḥkhaiuta mag nūm aig mag ichdēu khīirju sim gaaimuapai ich meeju arr ūr oradam ābpai khāijā ich iiupiju aai sī? ajim anum.

²⁸'Mag nūmta khajūa chukhu aawaijā ḥkhanthee atcha khīirju nūu aajē? Pāadē ar pamaardam ooihmū thūnaajem khīirjubat. Amjā īchab būurjā phidkhajā phidkhaba, ni amach khajūa jūaju khīirjuwia ēkhakha nūujā aba aajem. ²⁹ Mag naab mam ñor ābmuajā am dīi barba aajem, ooimug athee. Warrgar rey Salomón khararraujā phatkhon pōm paraanaa nem wajapham pōm paraa aajerraujā pamaardam ooimugjō chan pōd khajūa jūaba aajeejimgui ajim anum. ³⁰ Pamaar jāg ooihmū thūnum edau wūubaadēmuapai khiugphēbaadeewai sīi khūnijemjā Ēwandamau jāg ooihmū wai sīejemta, ḥjāgwī pāar pamaar khāai ürcha balee nūmua nem jēeu nūmta irua

deeba abarju? ḡWa pāachdēu jēeu nūmjā pōd deebajupii aajēwa? ajim anām. ³¹ Oob atcha “ጀkhanta khoogáwa?” wa “ጀkhanta doogáwa?”, wa magbam khai, “ጀkhandamta jūabaraaag khai?” amiet ajim anaabá. ³² Pārau khaphu nūmgui ajim anām, ñor Ēwandam iek ükhabam khūnta magum nem thum khīirju phōbaadēmjā pūaba sñerrjēem. Mamu pāar Aai ügthar chiraajemua pārau nem ig nūmjā thum khaphu sim aawai pāar chan warm khūnjo magbaju aai nūmgui ajim anām. ³³ Åba Ēwandamau nem waipi jaau simpaita waunaa irigpaita pāach dūi ichdēu ampierr apibat. Pārau chadcha magta amun, tagam nem pāachdēu ighbarmjā irua deeb khaba deejugui ajim anām. ³⁴ Oob atcha “ጀKhanta nan khōbarju wa khanta jūabarju?” a khīirjumiet. Ag nawe khīirjuwiajā par khabahab ajim anām. Phithurgan āspapakhampierr oojem. Magua maadēu ag nawe khīirjuba awiajā, ichiita maadēu nem ig nūm chan chuk khabajugui ajim anaabá, magum khīirjuju aag.

7

Chikham jaaupiba jaautarr

(Lc 6:37-38,41-42)

¹ 'Chikham īkham khōchgaupai chan oob chikham pekau phēmiet, eeu Ēwandamau pāach chach nūm ed magum iek pāachig igdukham ajim anām Jesuu. ² Pārauta chikham jaaum khōchgau “Jāan magta sñerrum” amun, pāachdēu chikham jaau nūmjō aju Ēwandamaujā pāar dūi. Pāachdēu chikham jaau nūmjō ich ag jaautarr iekhau Ēwandamaujā pāach khīir pāar jaau thēnūnjugui

ajim anaabá. ³ Mag simta ɿjāgwi pua sīi pach khapeer dau ee pasurdam wai simta eerpa nuu aajēma, pach dau eejā agjō pasur pömkham wai sim khaugba? Maachin nacha dich khīirjunaata iekha nūmgui ajim anum. ⁴ ɿJāga pua pach khaperag, “Daai kakē, mua pū dau eem pasur noi aukhim” aju, pach dau eejā ag khāyau nem pōm sim joothu thānūm noi auba simta? ⁵ Khīirjug chukdam, nacha dich dau eem pasurta noi auba aajeeb ajim anum, wajapha oog; maimuan chadau jūrr dich khapeer dau eemjā agjō noipūi nūm. Magua dichta nacha khīirjuba aajeeb chikham jawaag. Dichjā agjō chirūm chan pōd dich khapeen jaauju khabam ajim anum.

⁶ Magnaa mag jajawagmamua ichdēupai, ’Saak khōriimjō sīsidūm khūnag oob mug pāach peerdūajem iek jaaumiet, eeu magbam jāgūm khūnau warag pāach gaai mas adukham ajim anaabá. Mug iekta nem thumaam khāai chi wajapcharam aawai khūsnaanjō nem wajaphamjā aai abam khūnagjā oob mug iek jaaumiet, eeu warag sīi nem parhoobamta jaaau nūmjo ag igwia khaigba iyūu adukhamgui ajim anum.

*Jāga aju aajē Ēwandamag jēeuwai
(Lc 11:9-13; 6:31)*

⁷ Maimua īchab ich Jesuupai magjim anum: ’Pūaba jēeubat; pāachdēu nem igbarm Ēwandamau deedu. Pārau i jārmūn, i baauju; i sim aar dubaag pāach weeu aupti jēeumūn, irua pāar weeu auju ajim anum. ⁸ Pārau khaphu nūmgui ajim anum, ar ñor nem jēeu paraam khūnagan deeb khaba deejem; ar amachdēu nem inag ig nūm pūaba jār

nūm khūnau baaujem; maagwai īchab chi puertdi sirbaichēm khūjā weeu auwia dubpiejem a jaaumajim aajem.

9 'Pārāu ābmua khāijā pāach chaairau thachdam jēebaawai, ḡmokdauta phēdeeju khai, thach awi? **10** Wa magbam khai, chaairau āwarrdam khāijā jēeu khitaawai, ḡnemkhōrta āwarr awi thōo deeju khai? Ni ābmua jā mag chan abajugui ajim anūm ichdēupai. **11** Magnaa, Pāar jāg ö ākhāraa khithēem khūnaujā pāach chaainau nem jēeuwai, ḡnem wajaphamjā īgkhaba deeba aajē? ajim anūm. Pārāu jāg deejem khai, pāar Aai ügthar simua chará pārāu pāach chaainag nem deejem khāijā wajapcharamta deebajup ajim anūm, ichig jēeu nūm khūnag.

12 'Magua mua pārag īchab mag chirūmgui ajim anūm: Chikhamnau pāach dāi khaigba apimapha nūm khai, pāach garmuajā oob chikham dāi khaigba amiet. Örau pāach dāi apim khōsimjöta pāach garmuajā am dāi abat ajim anūm. Moiseeu ley phā p̄uatarr gaaijā magta jaaunaa īchab Ēwandamau ich iek jaaupiejerr khūnaujā ich magta jaaujerr aawai, magta aju aai nūmgui ajim anaabá.

*Ügthar maajem khudan phīrkhi khitum aajem
(Lc 13:24)*

13 'Ügthar öbērm khōsi nūm khai, puertdi phīrkhim garta dubju ēkhabat ajim anūm Jesuu. ḡjāgwi? Dösāt aar maajem khudta khudjā pōmnaa chi puertdijā nem wāg sījeewaima. Mag sim garta ñor pōm örérēu aajem. **14** Pari jūrr ügthar arrjem khudan phīrkhinaa chi dub nūm aram puertdijā

phĩrkhi khitam. Mag sim aawai chadcha dubju phithur sїerrumgui ajim anum. Magua īchab mag gar chan õor põm w tba aajem ajim anaab .

*J ga õor   ajaug khaph  aaj 
(Lc 6:43-44)*

15 'Kharin  wandamau ich iek jaaupibaawaita i iek jaau w n rr m aajem kh un n chi s umienta mag w n rr ajem. Magum kh un n d i kh ir khaph  abat ajim anum. Mag s sid mta p ar kh guraag s i ovejadam  daumeraa p ar aig b ejem. Pari am  diin s i khum nem oo wai simj ta s sid mgui ajim anum, p arj  amachj  amkh ir amach gar thereu awaag. **16** Ich j g miu gayam uva phierrba ni igoj  ag b i gayam khabam phierrba aajemj , amau nem wau n m gaaimua p rau am khaph  aju aai n m,  or wajapham kh un  wa  or khaigbam kh un . **17** P rau khaph  n m, nemj ir b un ich ch  sim gaaimuata khaph  aajem, nemj  ajapham  wa nemj  khaigbam . **18** Nemj  ajapham chan mie neeme ch ba ni nemj   kh raamj  mie chukkhu khaba s err m. **19** P rau khaph  n mgui ajim anum  chab, nemj   kh raa cheejem n thu wérpnaa juubaadee  rp aijem. **20** Ich agjöta ajugui ajim anum  wandamau mag s ukha n rrj em kh un  d ij , mag nemj   kh raamj ta naawai. Magua khaph  abat:  oran amachd u nem wau n m gaaimuata amachd upai amach jaaujem,  or w j aun  wa  or khaigbam kh un .

* or thum chan  gthar  berbam aajem
(Lc 13:25-27)*

21 Mag iekhakhagmamua Jesuu magjim anum ïchab: 'Ar mærug "Señor, Señor" aajem khunjä thum chan Ëwandamta thumaam khun Pörkha sim aar öbërbam. Chi öbérju khunnan, ar mu Aai ügthar simua nem jaau sim ipierraa aajem khunpaita i sim aar öbérjugui ajim anum. **22** Mag ed paawai õor pöm thunam eemua mærug par amach iphithur, "Señor, pua maar khaugbata sïeba. Pü thür gaai marau pü iek õrag jaauba aajeejieb. Pü juapaau khabajieb, marau õor mor eem mepeerjä jür wérpnaa ag na õrau ooba aajem nempa waau-jerr. ¿Magtarrta pua maar khaugba chirú?" ajurau ajim anum. **23** Pari magbaawai mua amag, "Mua chan bürjä päär khaugba chitum. Pääch sii pääch khõchagpierr nem khaigbampai wau sïerrjëe arr khap, päädë warag päächta mu aigmua éréubaadët" aju a jaaumajim anum, ich Jesuu.

*Wounaan numí di èutarr khun
(Mr 1:22; Lc 6:47-49)*

24 'Magua, äbmiecha paawai päräg mag chirumgui ajim anum, ich Jesuu: Chi mug mu iek ürnaa mua jaaumam ipierraa nem wau sim wounan, woun äb khüirjug khaug sïrrau durrkhudau ee ich dibü jukhanaa di èutarrjöta simgui ajim anum. **25** Mag durrkhu ee éu sïrr aawai, noseg pöm chëwia, dö pöm bëewia, phüäd pöm wëtarjä, chüababa ich mag sïsijim anum, durrkhu eeta wajapha jukha dñanarr aawai. **26** Pari jürr ar sii par jügupai mu iek ürnaa mua nem jaau chirumjä mu ipierraa wauba sim wounan, jürr agjö woun äb khüirjugjä chukhu sii khõmarii mosjä ee di èutarrjöta simgui ajim anum. **27** Ya éu

dūnaisim ee noseg pōm chēwia, dō pōm aadēm dūi phūpa wēbaadeewai, sīi aphēbaadējim anūm. Mag, nem thumaa okhoojim aajem.

²⁸ Chadcha Jesuu mag nem khūir pogkhe jaaubarm ūrwia sīita õor jügderraa naajim anaabá,
²⁹ amachdēu ūrwai Jesuu Moiseeu ley phā pūarr jawaag chi khaphūm khaphūm aajem khūn khāyaujā jaau khaphūcha jaaumatarr aawai.

8

*Jesuu woun āb kokobé bēnēu sīerr monaautarr
 (Mr 1:40-45; Lc 5:12-16)*

¹ Mag durrsī gaai Jesuu õrag jaau sīi awia uurbaaau, õor pōoma i ēudee wētjim anūm. ² Mag i mamta i khūirphee woun āb kokobé bēnēu bar sim öbērchēwia i khūirphee jīepör phōbkhanaa irig,— Señor, pua khōs chirūm khai, mūg phīedau warre mū gaaimua chugpaabapäi aichējim anaabá.

³ Magbaa Jesuu i gaai pūrnāa,—Mua pū monaupūim khōsi chirūm; monaau chirsí magan ajim anūm irig.

Magbarm bürre chi phīe kha dodos chirarr monaau sīsiewai mor wajappa aadējim anaabá.

⁴ Magbaadeewai chi Jesuu irig,—Pūch mūgbarm oob chikhamnag jawamgui ajim anūm. Magju khāai nacha Jerusalén mawia Aai i jēeujem degam phadēg pūch mor oopibaimá. Maimuan chad pūch chadcha monaau sīsim thumaam khūnag khap amkhūir, Moiseeu iek phā pūarr gaai jaau simjō nemchaain ofrendakha deebá ajim anūm.

*Jesuu Romaam capitán chog monaautarr
 (Lc 7:1-10)*

⁵ Mag kokobé bënëu sñerr monaaupüiwia petaau, phöbördam Capernaum anäm ee dubimajim aa-jem. Mag barbaimam khaug athaawai capitán soldaaun pör i aig bëewia ⁶ irig chaigpamamua,— Señor, mʉ di aar aaunaan wai chirʉm, mʉ chog. Sñi put eepai pöd phiidaba khérʉm, kha chékhʉ khitawai. Mag nám däi kha machagaupata warag eeg pamam ajim anäm, chi capitanau Jesuug.

⁷ Magbaawai Jesuu jürr irig, —Oob khñirjum; mua pʉ chog monaaupääin majugui ajim anäm.

⁸ Pari magbaa chi capitán garmua deeu Jesuug,—Señor, pʉ mapimaaugau khabam, pari mʉ chadcha ñwandum dau na üu khaba chirʉm, pʉ mʉ deg dubaag. Ich maupaimua mʉ chog monaaupi jaaubá. Pua mag jaaumʉn, pʉch iekhau aawai i monaaubajupa ajim anäm Jesuug. ⁹ Muajā mʉch gaaita khaphʉ chitʉmgui ajim anäm, mʉchjā ñchab mʉch pörnaan jua eegarpai chiraawai. Mag chirab mamʉ, mʉchdëujā ñchab soldaaun mʉch jua eegar phē wai chirʉm. Makhuun ee äbamug khäijā mua “Pet” aawai maajem, mʉ ipierraa; maimua deeumugjā “Pidú” aawai bëejem. Wa mʉch chogag khäijā “Mugta abá” aawai mʉ ipierr aajem. Magua, maupaimua pua monaaupi jaaumʉn chadcha monaauju khaphʉ chirʉmgui ajim anäm irig.

¹⁰ Chi capitanau ich jüg daar mag iekhabaawai jügderraad aadëmua ich ñudee wëtmarr khʉñagta,—Keena, päädë oobat: Mug maach israelnaan ee mug woun dënjö ükha nʉm chan mua agtha ooba chitʉmgui ajim anäm ich Jesuu. ¹¹ Chadcha mug atag ðor pöm durrpierram khʉñanta maach jöoin

Abrán khararr dëi, Isá khararr dëi maimua Jacob khararrpa ügthar Ëwandam dëi ābam mes gaai ohood aphöbaadëju, i dëi āba thach khoog. Maig thunaaju: ed öbeerjem garm khüün dëi edau burrjem garm khüünpa maach meeun dëi āba. ¹² Pari mag ed pääar chi israelnaanta chadcha Ëwandam thumaam khüün Pörkha sim aar naaju aai nümta, päächdëu ükhaba nüm gaaimua päächta jürr khïmie durr barkhüüpüju ajim anaabá, amach khüircha. Mam barkhüüpüja icharaucha pääar bïep jëbäabarju. Maigta mamag khaphöbaadëmün ich maig ich mag nüsim iekhau a jaaumajim anaabá.

¹³ Mag iekhapüwi deeu chi capitanag eerpanaa, —Puch diig petä; puchdëu āba mua puch chog monaaujupaita khüirju siewai chadcha pü chog monaaujugui a ajim anüm irig.

Mag Jesuu “Pü chog monaauju” abarm bürre mam warp mor mas khérarrta chadcha monakkhaaadëjim anaabá.

*Jesuu Pedro phaauhüan monaautarr
(Mr 1:29-31; Lc 4:38-39)*

¹⁴ Maimua petaau, ich Jesús jürr Pedro diaar majim aajem. Mam barwi ooimaawai, ich chi Pedro phaauhüan mor mas khüümie paar thünüm ooimajim aajem. ¹⁵ Mag oobaimaawai Jesuu i aar mawi i juu gaai purbaawai, warre chi khüümie meeudubaadëjim anaabá. Mag khüümie meeudubaadee, phiidüwi am jäogaagpajim aajem.

*Jesuu õor pööm monaautarr
(Mr 1:32-34; Lc 4:40-41)*

16 Maimua ya edau khëubaadëm ee, ðor dösäť bënëu s̄isidäm khüün khapaana Jesúś aig waibëemajierram anum. Mag ich aig waibée nám khüünan, s̄ii par iekhaupai öbeerpi jaaubaawai, mag am mor eem bën khaigbamjä öbeerpäinaa s̄ii khajapham khamor machgau s̄isidämjä monaaupüi maajeejim aajem. **17** Mag irua ðor monaaumaajerran, warrgar Ëwandam i jaaumie Isaías khararrau jaautarrjö, “Ichdëuta maach kha thüg ich gaai auwia, maach khamor machagjä chugpaapüijim” a simjö, chadcha ich ag eyaa öbërmkhñir ajim.

*Jesúś däi wënurram ig narr khüün
(Lc 9:57-62)*

18 Mag ðor pöm bëe thänäm khüünau ich phaur thuurbadeewai Jesuu ich ag thärrdö eepai thoom igar ich arrpijim aajem, ich khapeenag. **19** Pari mag nám ee Moiseeu ley phä püarr jawaag chi machnaan eem äb bëewi irig,—Maestro, mün pü mampierr pü däi chitam khösi chirum aichëjim anum.

20 Magbaa jürr Jesuu irig,—Puchdëu mag mü däi mam khösi chirum khai, marrau magan; mü pürg jaaukhimgui ajim anum: Mü khäyau pabü eem nemchaain amach khääijem jëbdi paraam; nem ichpanjä kheeupaawai amach khääijem khäidu wai s̄isidäm. Mamü müch chi Emkhooi Iewaa chan müg chitum aig khëubaadeewai khäyaag wajapha werba chiraju didamjä chukhu chitumgui ajim anum. Püjä müjö magta chitam khösi chirum khai, marrau magan ajim anum.

21 Magbaawai äb mag khapan thänäm ee däi i iek ūraag i ūudee nürraajerrau jürr irig, —Señor,

majā pū dūi chitam khōsi chirām, pari idēu nacha māch aai aar mawia i dūi chirām apibá ajim anām. Mag atag māch juadamaucha jōoi aukhēr pāabajeen chadau mā pū dūi ogdāba chitajugui ajim anām.

22 Magbaa jūrr Jesuu irig, —Magju khāai warre mā dūita marrau ajim anām. Idēu ar jāg amach Ēwandum iek ükhamaaugau chi thōmjö nām khāunagta amach binaan bēppibá ajim anām irig.

*Jesuu phū dūi phūas thumbapitarr
(Mr 4:35-41; Lc 8:22-25)*

23 Mag ich arrpibaawai, ya wētumua Jesús am na jap ee waaidābaadeewai, chi khapeenau i arrjim aajem. **24** Ya mag dōjārr paaukhabaadēm eeta, dēgölp phūas meeukhabaadēwi phūas theega japau pōd āwatbajujö aadējim aajem. Pari mag thānum ee ich Jesús khāi jōrrajim anaabá. **25** Magbaawai i khapeen āaur khāunau i phiriupāyaan wētwia irig, —Señor, phiidābaad. Ya maach khōogpabahaba. Maar khaigpēr athā ajierram anām.

26 Magbaawai ichdēu amag, —¿Khantheeta atcha jāphierri nāma? ajim anaabá. Jāgan pārāu chan mā pāach dūi chitāmjā khaugbata naab ajim anām, jāgcha jāphieraag.

Magna phiidāwia phūug meeurrāu sīnunaa īchab chi phūasagjā meeurrāu sīlubaawai, tag phūjā wēba, phūasdaujā baupa khaba, warre sīi dōjā meuu jōisijim anaabá. **27** Jesuu amach dakhīir magbarm

oowia dauderraa n̄mua amach wir aigpaita, — Keena, ḡkhanim wounta jāg m̄ug phūasaujā i ipierraanaa phūujā i ipierraata n̄ma irua iekhaawai? anaajim aajem.

*Gadara durr dösät dau eerpamieubaarjerr khūun numí Jesuu monaautarr
(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)*

²⁸ Mag w̄etmaa awia, ya thoom igar Gadara durr paaukhabaimaawai, wounaan numí dösät dau eerpamieu bar s̄sidum khūunta ujā aarmua öbērdt̄khachëwi, chi Jesús sim dakha bējierram aajem. Mag s̄sidum s̄ii pabü eem nem maach khoojem khūnjöta s̄sid arr aawai mag am n̄am gar ðor dichju akh̄ar aajeejim anaabá. ²⁹ Mag i dakha bēewi i thürcha thürthärnaa irig, — Jesús, Ëwandam Iewaa, ḡkhantheeta p̄u maar d̄ai m̄ugbaichëma? M̄ugwaiwe chan oob maar chig a chiram ajierram anum, mag chi dösät bēn wai narr khūnau.

³⁰ Maigmua warpcha khaba khūsnaan khapan phathau j̄ur khō wēnurrajim aajem. ³¹ Chi mepeenaujā makhuun khūsnaan maig wēnurrum khaph̄ narr aawai warag Jesuug chaigpanaa irig, —Pua maar jurkhuyaagpam khai, idēu warag jākhūn khūsnaan eeta marag dubpibá ajierram anum.

³² Magbaawai Jesuu amag, —Magan jākhūn khūsnaan ee dubjurauma ajim anum.

Magbaawai makhuun mepeen makhuun wounaan eemua öbērdt̄khawi jūrr makhuun khūsnaan eeta dubphöbaadëjim anaabá. Magbaawai s̄ii pör lököomjö parhooba th̄rrdöog

khaphig phöbaadëwi dö ee durbagkha sii khüsnaan khapan khēu khuurbu khéchjierram aajem.

³³ Magbarm oowi, chi khüsnaan thaa narr khuuñ jāphierrwi, phöbörög khaphig phöbaadëwi, mag wounaan numí dösät dau eerpamieu sīsid arr mor eem mepeen öberdutkhawia jūrr khüsnaan ee dubtarr thumaa phöbör eem khuuñ nag jaaumajierram aajem. ³⁴ Magbaawai chi phöbör eem khuuñ khanpan ag bürre chi Jesús aar wëtwi warag ichta maigmua jūrr deeum durrag mapi jaaujierram aajem.

9

*Jesuu woun äb khapá juser khitum monaautarr
(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)*

¹ Mag õor mor eem mepeen jarkhuiwi, deeu ich khapeen düi jap ee pawi durbabaadeeu, deeu thoom igar ich sīerr phöbör ee sīeimajim aajem, Capernaum phöbör ee. ² Mag i barbaichém khaug athaawai woun äb sii khapá juser khitumta pa buurkham gaai i aig aibëejierram aajem. Mag ich aig aaunaan wai barbaichém oowia, chi wounaan ö akhaar äba iruata amach aaunaan monaaupüju khaphu sīerr aawai, chi khapá juser khitumgta, — Onee abá, puk pekau ya thum chugpaa sīsimgui ajim anum.

³ Pari Jesuu mag iekhabarm ūrwia, Moiseeu ley phä puarr jawaag chi machnaanjä aig thənarr aawai, amach ödegpai, “Mag woun maachjöpai sīewai mag iekhaju khaba simta ichta Ēwandaljö mag iekha sim” a khūirju naajim anaabá.

⁴ Mamu amau mag khūirju nəmjä Jesuu khaphu sīerr aawai magbaawai amag magjim anum:

—¿Khantheeta pāar jāg thāar khaigbata khīirju sīsid aajēma? ⁵ ¿Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau ooba naawai pārau khīirjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam khūnau mag iekhaju aai nām a nāwa? Chadcha thumaam khūnau mag iekhaju aaima. Mamā mua irig “Phiid̄wi dūrdūr abá” akhiin, òrau amach daúacha ooju, i monaau sīsi wa monaauba khāijā ich mag sīsim. Magua pārau cha mua jawaagpamjö chan abaju. ⁶ Mamā māch chi Emkhooi Iewaata chadcha Ěwandamau juapá deetarrau māig eegar òor pekau chugpaagjā jua theeg chirum khap amkhīir, pārag oopikhimgui ajim anām.

Magna chi khapá jāser khit̄māgtā, — Phiid̄baad, maimua pāch put juurwia pāch diig petā ajim anām.

⁷ Jesuu ichig magbaa chadcha chi khapá jāser khitarrau i ipierr nem moná phiid̄baadēwi ich diig petajim anaabá. ⁸ Magbarm oowia aig narr khūn dauderraanāisijim anām. Mag nām iekhau warag Ěwandamagta, “Uuhcha jägbarm, Ěwandam. Jāan pāch jua theegauta māg wounag jägpibarm” ajierram aajem.

*Jesuu Leví ich dāi ēeurrattar
(Mr 2:13-17; Lc 5:27-32)*

⁹ Mag āb khapá jāser khitarr monaaupüiwi bēeuta, òrau gobiernoog dēbpaar phagaan bēejem mes gaai mā oo chirum oochējim ich Jesuu, mag gobiernoog òrau dēbpaar paraa nām jēeu nām phidagta phidkha chirarr aawai. Maig mā oobaicheewaita ich Jesuu mā thürcha thürnaa, — Mateo, mā dāi marrau ajim.

Magbaa chadcha mu i düi mawia ich mag i bü
ogdüba chirsijim.

10 Ag khur maach ich düi ogdüba wenurraajerr
khun thum äba ich Jesús düi mu di aig thach khö
naajim. Mag maar thach khö num aig ichab ðor
khapan mu khapeen mu phidkhaajerrjö Romaam
gobierno athee dëbpaar jëeujem khun düi sii ðor
amach khaigba num gaaimua agjö thärphöö aa-
jem khunpa bëewi maar aig äbam mes gaai ohood
aichëjim. **11** Mag oobaawai, Moiseeu phapatarr
wajapcha urkhaajem khunjä aig narr aawai,
jürr mag maach chi Jesús düicha wenurraajerr
khunnagta, —Jäga jäg päar maestro sii dëbpaar
jëeumien düi pekau pöm sisidum khunpata äba
thach khö sii? a jëeujierram.

12 Pari amau mag jëebaichëm ich Jesuujä ûr sier
aawai amag magjim:

—Chi kha monakha num khunnau chan doctor
igba aajem; mor masi num khunnauta doctor iig-
jem ajim amag.

13 Maimua magjim ichab:

—Wajapha khirjuna Éwandam iek pha sim
gaaim mua jawaagpam khap abat. Chi pha sim iek
gaai Éwandamau mag sim: “Muan päragan sii nem-
chaainta khechnaa murug jëeu nuu aju khäai, päach
khapeenta ürcha dau aug khaug paraa apim khösi
chirum” a simgui ajim Jesuu. Maguata muajä
am pekau pöm numjä igba, am düi thach khö
chirumgui ajim. Mu chan büurjä pekau chukhu
wajapha khithëem aajem khun juraanjä bëeba,
muun ðor pekau pöoma khithëem khun peerdu
awaanta bëejimgui ajim, khirjug iiur aumkhir.
Maguata mag ðor pekau pöm numjä igba, am düi

thach khö chirabahab ajim, amjā Ŋwandam dënkhā awaag.

¿Khanthee thach khöba sürkhaju aai nʉ?
(*Mr 2:18-22; Lc 5:33-39*)

14 Maimua ya öbér phöbaadëm ee, Juan chi ðor pör choomie däi wënñrraajerr khʉn bëewia Jesuug jéeuchëjierram:

—Jāgwi maar maimua fariseonaanjā agjö Ŋwandamag jēeu khëwaag üiba sürkhaajemta, pʉ khapeenta sürkhaba aajemma? aichëjierram irig.

15 Magbaa Jesuu amag magjim:

—Pārau khīirjuawai juu pʉr nʉm aig ðor thürkhʉuitarr ökhīirjuu thach khöba naaju aai nʉ chi juu pʉr sim woun am däi sim aig? ajim amag. Magnaa ichdëupai, Ich agjöta nʉmgui ajim mʉ khapeenjā. Am ökhīirjuu ajuun, mʉ am jaaijō am däi chitʉm pʉr atham ed gayan chadau amach khīrauta sürkhawia īchab am thachjā khöba nʉisip aju, gaai machgau. Mamʉ mʉugwaiwe chan am sürkhaju khaba nʉmgui ajim, agtha mʉ am däi chiraawai.

16 Pāadë khīirjubat. Pāran chadcha pāach jöoinau jaaujerrjō thach khöba sürkha nʉm. Mamʉ pārau jāg mua iek iiur jaau chirʉmjā khōsinaa agjö warrgarm khīirjug chi jöoijā agtha khōsi wënñrrumʉn, magan mag khīirjukan sūi put iiur auwia jūrr khajūa jöoi gaai phēekhabarmjöta sīsimgui ajim. Ābmua khāijā put iiur khajūa jöoi gaai phēekhakhiin, mag put iiur i pāchdʉbaadëmua chi kha sim ee thʉrrdʉbaadeeu, warag ich warr sīerr khāajā nem wäg sīsijogui ajim amag. Magua chi mʉ iek ükha simua chan mʉg iek iiur mua jaau chitʉmjā

ükhanaa pöd amach jöoin ijā agjö սարկհայ խաբա simgui ajim, chi Jesús garmua. ¹⁷ Mag mə iek ükha nūmən vino nemhēu iiur ee քայեմյոտ simgui ajim. Pārau khaphə nūm, vino õrr pöd nemhēu jöoi ya chi քայեմ ee քյու խաբա sim. Mag պահին, chi vino õrr achpabaadeewai, chi nemhēu jöoiraa s̄lewwai, աւատba jēgdubaadee, chi vinojā ārbaadēm dūi chi nemhēujā ya tag serbiiba s̄sisijugui ajim. Maguata vino õrran agjö nemhēu iiur eeta քայեմ; maagwai nemhēujā jēgduba, chi vinojā ārbamgui ajim, mag ichig jēeuchêtarr khəunag.

Jairo kha, maimua սու աբմայ Jesus khajūa gaaipai partarr

(Mr 5:21-43; Lc 8:40-56)

¹⁸ Mag Jesús agtha Juan pör choomieu ծօր պատր dūi iyūu dūnūm ee, maach meeun eem judío ան chi pörkha sim bēewi s̄ii i kh̄irphee kanieu phōbkhabaichējim. Mag phōbkachēwi irig chaigpamamua, —Chaigpai mə khadam chugpajimgui ajim. Pari pua mə di aar manaa i gaai purimakhiin, mua khaphə chirumgui ajim, pua deeu i iiu auju.

¹⁹ Magbaawai Jesús phiidəwi petaawai maach chi khapeenjā i dūi wētjim. ²⁰⁻²¹ Pari mag wētum ee, սու ան phōmieu bar sim bēewi meraa էugarmua i khajūa i gaai պարչեյjim, ich ödegpai “Nau i khajūa gaai պարբառmuapai mə monaauju” a kh̄irjuwia. Ich mag սու doce años mag phōmie dūi s̄lejim, būrjā chugpaa khaugba. ²² Pari mag ich gaai պարbaichēmjā khaphə s̄ierr aawai ich chi Jesuu irig ewag phəarba oonaa, —Oob chigaa am; mua պաշ monaauju khaphə mə gaai պարչêtarr gaaimua, ան

pu monaauwi peerdujā peerdu uisibahab ajim chi uuirag.

Mag, chadcha Jesuu magbarm bärre mag uai monaau s̄isijim.

²³ Maimuan chad warag ärëubaadëwi, chi binaandam wai narr di aar barwi ooimaawai, ökh̄irjuu n̄m iekhau s̄i ürrsirpa jēb th̄n̄m d̄i gaai machgau b̄ep sereu th̄n̄mta ooimajim, amach i arr aawai. ²⁴ Magbaawai amag, —¿Khantheeta jāg th̄n̄ma? Chaai meeba s̄iita khāi s̄iebahab ajim. Magnaa, Jöpcha dawag ärëubaadët ajim amag.

Pari irua mag iekha sim ūrwia aig th̄n̄narr kh̄n̄nau warag i wau iekha naajim. ²⁵ Maimua õor thum dawag öbeerkhapäiwia, chi binaandam aar dubwi, i juadam gaai p̄rbaimaawai warag d̄i p̄r phiidubaaadëjim. ²⁶ Mag irua chaai phiriu autarran ich ag durr ee warpham magweta b̄i jōsijim.

Dau kh̄is u khithëe arr kh̄un numí Jesuu dau monaautarr

²⁷ Mag Jairo kha deeu iiu auwia petaau, dau kh̄is u khithëem kh̄unta numí i ēudee ääag wëtjim. Mag ääakhamua, —Jesús, p̄hta rey David khachitarr ag chaain ewagam kh̄un Iewaa marau n̄ narr; maar apdurrum maar dau aug khaugbahur aajeejim, amach dau monaaupäain bëemkh̄ir.

²⁸ Pari Jesús warag ich jēer s̄ierr diig majim. Pari magumjā p̄aba i ēudee wëtwi, ich aar bardukhabaimaawaita, amag, —¿Pārau kh̄irjuawai mua chadcha p̄aar dau monaaupäiju chirú? a jēeujim.

Magbaawai amachdēu, —Ēera, marau khaphh
numgui ajierram, chadcha pua maar dau mon-
aaujū.

²⁹ Magbaawai Jesuu am dau ëu aaithh
aaithhnaa, —Mua pāach dau monaaupüijuuta
pāachdēu khirju narr aawai chadcha pāar dau
monaaupüikhimgui ajim amag.

³⁰ Mag chadcha irua magbarm bürre amach
numwe sī daujā wajappa aphöbaadējim.
Maimua Jesuu amag bürjā bithurgam khunnag
jaau

ibajim

 mag amach dau monaaubarm.
³¹ Pari magtarrta, sī aigmua öber phöbaadēwi
ich mag durr eepain amach wenrrampierr
jaaumajierram anaabá, jāga Jesuu am dau
monaaujī.

*Woun ãb pōd iekhaba khitarra Jesuu iekhapi-
tarr*

³² Mag dau khisu khithē arr khun Jesús aig
naawi daau paaukhabaadēm ee, jūrr woun ãb pōd
iekhaba khitumta i aig aibējierram. Ma pōr bēnmie
paraa sīejim, dōsāt bēn. ³³ Mag ich aig waipier-
rwai mag bēnā Jesuu jēwerbajim. Magbaa mag
meu meraa sīerrta nem meu öphērg ich mug iekha
sīsijim. Magbarm oowi õor dauderraa num iekhau,
“Keena, mug Israel durr chan maach ee ag na
maadēu mug ooba aajerr ïsta chadcha maadēu
mug oo numwai” aajeejim jūrram khunnau.

³⁴ Pari bithurgam khunnau sī mag durrum
ee, jūrr fariseonaanau warag am ichaaur, “Jā
sī dōsātnaan pōr dāi khapeerkha sīewaita ag ju-
paauta irua jāg õor mor eem mepeenājā dau daau
jūrkhu*hi* sīebahab” aajeejim.

Ēwandam iin jaauju pöoma thunum; mamta chi jaauju khunta chukhum

³⁵ Jesús phöbörpierr nərrəmua didam khapan khaba khëkhédum eem magwe phuurdə narraajeejim. Mag nərrəmua Ēwandam iek jaaujem deg dubwi maach peerduajem iek jaaumamua, “Ēwandamta maach thumaam khün Pörkhaimuu sim; magua irigta idëu pāach thāar ajaug paapibat” a jaaujeejim. Mag nəm dëi īchab ñor khamor machagjā khñirpierr monaaumaajeejim, kha mamachdögpa. ³⁶ Mag nərrəmua sii ñor pöoma oveja chaaindamta chi thüajā chukhu sii dau aphuu parhoob aaidə thunmjö oobaawai, am dau aug khaugwi, ³⁷ maar ich khapeenagta, —Chadcha Ēwandam i jaau nəmən, arrozdö pöm phur wëjomjöta phidag pöoma simgui ajim. Mag simta chi jaau wënərraju khün chan khapan khabata durrum. ³⁸ Magua muan pāragan Ēwandamag jéeubat a chirəmogui ajim, warag ich i jaauju khün khapan jöphëecha ich i jawaan püimkhñir.

10

Jesuu ich dëi ogdəba wënərramkhñir doce jür au-tarr

(Mr 3:13-19; Lc 6:12-16)

¹ Biek äb Jesuu maach ich khapeen doce ich dëicha ogdəba wënərraju khün ich aig thürkha auwi maachta mepeen khääijā jua theeg ürcha apijim, bën ñor mor ee s̄isidəmjā maach jua jampiba jür wérpnaa, aaunaanjā amach khamor

machagpierr monaaunaa, sii pa mamachdögjä monaaumamkhir.

² Mag maach ich iek jaaumkhir ichdëucha doce jar autarr khun mukhun ajim:

Simón, (ichpai Pedro a thüürjem);

Andrés, chi Simón eeum;

Santiago, jöoi Zebedeo iewaa, (ichpai Íchab Jacobo aajem);

Juan, agjö jöoi Zebedeo iewaa, Santiago eeum;

³ Felipe,

Bartolomé,

Tomás,

Mateo, gobierno dëbpaar jéeumie arr, (ajapcharan muchma, muchpai Íchab Leví aajem);

Santiago, jöoi Alfeo iewaa, (ichpai Íchab Jacobo aajem);

Tadeo, ichpai Íchab Lebeo a thüürjem;

⁴ Simón, celotenaan ee sier; maimua

Judas Iscariote.

Maagwai maadëu khaphu chirarr akhiin, iin mag Judas Iscarioteuta thethem khunag Jesús pur deeu ajima, i thoomkhir.

Mag doce ichdëu jar auwi püitarr khun

(Mr 6:7-13; Lc 9:1-6)

⁵ Makhuun doce ich Jesuucha jar autarr khunta ichdëucha püijim. Pari mag maar püyaagpamua marag, judionaan khabam khun ee chan wëtpiba, ni Samaria durram phöbor eejä wëtpiba jaaujim.

⁶ —Magju khäai maach judionaan ee Ëwandam iek ükhabagau oveja pap chukhu okhoo wënurrumjö thanum khun eeta ärubaadët ajim.

⁷ Mag wënurrumua amag, “Ëwandamta thumaam khun Pörkhaimu sim; paar peerduju khai, irigta

ud̄raa pāach Pörkhapibat” a jaaupetat ajim marag.

⁸ Magnaa aaunaanjā monaaunaa, kokobé bēnēu s̄isidumjā monaaunaa, õor chi meemjā deeu phiriu aunaa, õor mor eem bēnjā jēu wērppetat. Pārag magamkhīir mua māch juapá s̄ii parta dee chirum aawai pāachdēu õor dāi mag nūm paarjā oob jēumiet ajim marag.

⁹ Mag jajawagmamua, ’Oob agumua nem pērkhoog awi phatkhon khāijā arrmiet. ¹⁰ Ni khud jārr thach khoogjā oob phiejāb arrmiet ajim. Khajūajā pāach mor gaaim appai arrwi zapatjā pāachdēu jūa nūm appaita athaadēt. Bordonjā chukhu ich jāg ērēubaadēt ajim. Mua pārag mag chirumun, pāachdēu am dāi wajapha nūm khūun õraupai agjō pārāu nem igbarmjā khap naaju aawaita būurjā nem arrpiba chirumgui ajim. ¹¹ Phöbör ee pāach dubimaawai, wa s̄ii didam khapan khabam aig khāijā pāach barimaawai, khap aag nacha jēeu oobat, khai di aigta pāach jēerimaju aai nū a khap aag. Mag pāach jēerbaimam degpai naawia ērēubaadēt a jaaumajim, s̄ii parhoob dipierr khāi wēnūrraba. ¹² Mag pāach jēerimaju di aig barimaawaijā wajapha saludaabat ajim chi di khūun dāi. ¹³ Chadcha amau mag pāar amach aig jēerpimun, pāach Ŋwandam dāi khōinaa wēnūrrumjō amachjā i dāi khōinaa naaju. Magbam chan amachta warag Ŋwandam dāi khōinaa ajujā khaugba nūsisiju. ¹⁴ Maagwai pāach amach aig barpiba ni s̄ii pāach iekpajā ūrmapha abaawai mag di aigmua wa mag phöbör eemua khāijā ērēubaadēt ajim. Mamū mag wētaagpamuajā warre amach dakhīirwe pāach bū gaaim jēb

uuurphë uuurphënaa amag, “Pääachdëu jäg ūrba abarm gaaimua Êwandam dëita khïir khab abat” a iekhawia ärëubaadët ajim. ¹⁵ M✉ cha iekha chirum iekhau, mag amau pääar igba, ni pääar iekjä ūrmapha abarm jürran warrgar Êwandamau Sodomapien dëi maimua Gomorrapien dëi atarr khääijä am gaai athuuchata burru a jaaumajim ich Jesuu maachigcha.

Mag ichdëu pääitarr khuuun phithurg wauju jaauttarr

¹⁶ Mag maar pääyaaggpamua ïchab marag magjim: ‘Mua chadcha pääar püi chirum, pari m✉ iek ūrbat ajim: Päran sii oveja chaaindam khum nem thənūm ee puakhuibapüimjöta abarm, õor khaibagkham eeta wënurraju aawai. Magua, m✉ch imeerba muan pääragan, khïirjug khaug ichkhumjöta abat a chirum. Mag naab mam✉ ïchab khïir machag chukhu duburdamjö abat ajim. ¹⁷ Khïir khaph✉ wënurrath✉. Päran õrau p✉r arrwi Êwandam iek jaaujem degam chi thethemnaanag deebaimap aju. Magbaa amau pääar wujä wumaju. ¹⁸ M✉ gaaimua pääar khaibag waumkhïir, õrau pääar gobernadornaan aarjä arrnaa reinaan aarjä aharr aju. Pari mag chi thethemnaan aar pääach arrwai, üu päärau amag ūrmkhïir m✉ jaaunaa sii judionaan khabam khuuunagjä m✉ jaaujurau. ¹⁹ Pari mag chi thethemnaanag pääach p✉r deewaijä oob pääach kõit pääachdëupai iekhaju khïirjuwia ag nawe, “¿M✉ khan ata iekhajuwa?” a khïirjumiet ajim, ya pääar iekhaagpaawai ich Êwandamauta ichdëu khab päärag iekhapiju aawai. ²⁰ Mua päärag mag chirum, pääar Aai ügthar sim

ag Akharauta pārag iekhamkhīir khīirjug deeju aawaita mag chirumgui ajim.

21 'Mag jaran wir aig khod ābam khūnjanjā chi ükhaba sim garmua ūu m̄ iek ükha khērum thethemnaanag jaaupüimajugui ajim, ich khodpai wir aig thōomkhīir. Amach dēnnaanjā agjō m̄ gaaimua thōomkhīir thethemnaanag jaaupüimaawai chi dēnnaanaaujā ich agjō aju amach chaain d̄ai wir aig. **22** M̄ gaaimua thumaam khūnau pāar oomappha aju, pari ūrāu pāach d̄ai mag nūmjā magum iek igba warag Ēwandum d̄uita ubānaa ich gaai magum dichpi athamun, ūu peerd̄wi ügtharcha öbērjugui ajim. **23** Pāach nām phöbör ee pāach thet p̄rbachee jūrr deuem phöbörög èréupetat. Mag wēnurrāmua m̄ug Israel durr phöbör khapan nūnūidūm ee d̄urju jūr wēnurrāwiajā, pārau phöbör thum phūarpūiju nawe m̄ach chi Emkhooi Iewaa deeu pāar ee chiraichëjugui ajim, magbarm aigmua Ēwandumta õor thāar ee chi Pörkhaju aai sim khap apieg.

24 'Mag pāach dau aphūu aju anūm ūurwaijā oob jügderraam amiet ajim. Pārau khaphū nūmgu ajim, eeu nem khaug simua chan ich maestro khāai atcha nem khaug khaba, ni sīi chikham chogkha simjā ich patrón khāai ürpai khaba sīejem. **25** Magua, āb khāijā chadcha ich maestroou jaau simjöta nūrrām khai, magan chi maestro d̄ai aa-jemjö aju i d̄āijā. Jāga chi patrón jöoi dau ūaukha nūm ee chi chognaanta daupii abarju. Maguama, m̄ach pāar Pörkha chirumag ūrāu m̄ūn mepeen pōr Beelzebū d̄uita chirum a iekhaajewai pārag chará amau athuucha khaigba iekhajugui a jaaumajim

maachigcha.

*Khaita ökhö aju aai nu
(Lc 12:2-7)*

²⁶ 'Mag jēb gaai maach wounaan āba thānūm khūn oob ögkhamiet, pāach thōuju khīrjuwia. Amaun mūig eegar amachdēu pāar dūi mag khaigbanaa parhooba khāijā iekhabarmjā sūi ich mag khīr okhoojupii aju. Mamū magtarr iekhan mag atag paawai Ņwandamau deeu eeupemjō ēduu auwia thumaam khūnag ūrpijugui ajim.

²⁷ Mag pāar dau aphū ajujā chadcha īs mua meraamjöta jaau chirūm, maach appai. Mamū pāach peerduajem iek pāachig jaaujem chan ikhua jaauba, thetta jaaupetat ajim, thumaam khūnag ūrmkhīr, mag chi ūr nūm khūnau pāach dūi khaigba ajujā khīrjuba. ²⁸ Amau pāar chi ūrumūn chadcha thōuju awiajā thōuju; pari pāar akhaar chan pōd thōo aubam. Magūm khūn oob ögkhamiet ajim. Magarrau ögkhaju awiajā pāach chi ūrumjā thōowia pāach akhaarjā khīmie durr ich mag sīerramkhīr barpūyaagjā jua theeg simūn chadau, chadcha ökhö abat ajim, Ņwandam igwi.

²⁹ Pārau khaphū nūm, nemchaaindam par erraam gaai pēr aaujem. Pari mag baleebamjō khithēe ab mamū, maach Aai ügthar chiraaje-mua thōpibam aig chan ābjā thōba aajemgui ajim.

³⁰ Magūm pāar charā nemchaain khāijā ūrcha balee naawai pāarta irua wajapcha thūa wai sīejem. Ichdēun pāar pōrbü khapanagjā khapphū wai sīejem. ³¹ Magua, oob atcha pāach khīrjumiet; pāarta nemchaain khāijā ūrcha balee naabahab ajim.

*Meerba Jesú斯 dën amun ichdëujā amjā i dënëu aju
(Lc 12:8-9)*

32 'Āb khāijā mu igar sīewai ūor dakhīirjā meerba mu iek ükhaajem a jaau sim wounan, muajā īchab much Aai ügthar sim dakhīir, "Jāan chadcha mu garmu" ajugui ajim. **33** Mamu jūrr ābmua khāijā ūor dakhīir mu igwi "Mu chan i igarm khabam" a sim wounan, muajā īchab much Aai ügthar sim dakhīir, "Jā chan mu dēn khabam, mua i khaugba chitum" a iekhaju ajim.

*Chi chaairaujā ich dēnnaan igar khaba aju jaau-tarr
(Lc 12:51-53; 14:26-27)*

34 'Oob pārau, muun sīi mug durr gaai ūor khōinaa bibigagjā chukhu apiegt a bēejim amiet. Mu chan pāar khōinaa apieg khaba, warag iek phithurg apiegjöta bēejimgui ajim ich Jesuu. **35** Mu maig mug durr gaai bēetarran, much iek gaaimua chaain chi emkhoojinjā amach aai dūi khaigba, chi uuinaujā amach ād dūi khaigba maimua chi āignaanjā amach phaauhūan dūi khaigba jūrr chikham ichaaur aadēphum gaaimua iek phithurg apiegt a bēejimgui ajim. **36** Wajapcharan deeum khunjā khaba, dich wir aiguim khunpaita kha ukhur thunaajugui ajim, iwiir ābmua mu iek ükhamapha aadēphum gaaimua.

37 'Ābmua khāijā ürcha ich aaita mu khāai khōsi wa ich ād khāijā mu khāaijā ürcha khōsi sim chan magan mag woun chan mu dēn aju khaba simgui ajim. Wa magba muuta ürcha khōsi aju khāai, ich iewaa wa ich kha khāijā ürcha khōsi wai sim wounjā mu dēn aju khaba simgui ajim īchab. **38** Chi

mə düi nərram khōsi simuan warre ich phithurg au nərrajujā khaphə aju aai sim, mə gaaimua chikhamnau ich thōju khaphə awiajā ich mag mə bü ogdəba nərraju aawai. Mag ãawatbaju chan parta idēu khōs mə düi sim a iekhajugui ajim. ³⁹ Ar mə gaaimua büerjā phithurg aumapha sim chan meem edjā ügthar öbərbam. Mamə ar mua nem jaau chirəm waum khōchgau wa mə gaaimua khāijā dau aphəu abarmən chadau ügtharcha öbəerjugui a jaaujim maachigcha.

Regalo deeju
(*Mr 9:41*)

⁴⁰ Mag iekhakhagmamua marag, 'Pāar mə iek jaau wənurrəm aig, õrau üuta pāar amach aig baarpinaa pāar iek ūr nəmən magan məpata ūchab uduur amach aig barpi nəmgui ajim, muata pāar püi chiraawai. Mag amau məjā amach aig barpi nəm aig, ich chi mə päitarr Jōoipata barpi nəmgui ajim, məchjā ichdēuta päitarr aawai. ⁴¹ Êwandamau ich iek jaaukhūr jər auwi päitarrta üu amach aig au nəm khuun düin, mag ichdēu päi sim düi ajapha abarmə aju am düijā; maimua sii woun wajapham khāijā agjö amach aig aumən, i düi ajapha arrjö ajugui ajim ūchab am düijā. ⁴² Maimua ãbmua khāijā məg mə iek ükhawi mə iek jaau durrum khuun amach aig barimaawai nemdam büruəm khāijā deem khōsi deemən, magtarr paar agjö ūchab Êwandamau irig nem wajapham deeb khaba deejugui a jaaumajim.

*Juan chi õor pör choomieu ich khapeen pääitarr
(Lc 7:18-35)*

¹ Mag maach doce ich däi ogduba wënurraajerr khuuñag mag nem jaaudubwi, wëtpi jaaubaawai, maar wëtjim. Magbaawai jürr ich deeum phöbör nunaidumug petajim, ich ag durr eepai, mamaam khuuñagjä agjö maach peerduajem iek jawaag.

² Ich maagwai Juanau cárcel deg simua Cristoou nem wau narrum ūr siejim aajem. Magbaawai ich khapeen eem ãaur khuuñ ich aig thürkha auwi chi Jesúz aar pääijim aajem, ³ i aar mawi, iita chadcha ich Êwandam i jaaumienau jaauwai Êwandamau püiju jaaujerrá wa ar khabam khai ich jäg nuag a khap jëeumkhíir. ⁴ Mag bëewi, chadcha ichig jëeubaicheewai, ich Jesuu amag, — Ëréubaadëwi Juanag jaaubaimat ajim anum, pääach jügucha ūrnaa pääach daúacha mug oobarm. ⁵ Irig, “Dau khaugba khëkhëd arr khuuñ dau wajapha thuuñum” abat. “Bü wëdu wëdu sësid arr khuuñjä ya wajapha narrjëem. Kach khïsu sësid arr khuuñjä wajapha ūr sësidum. Chi meem arr khuuñjä deeum iu narrjëem, maimua aphuum khuuñagjä ïchab õor peerduajem iek jaau chirum” a jaaubaimat ajim. ⁶ Magnaa ïchab irig, “Chi mu iek ükhawi ogduba mu gaai ükha chirum wounan onee ich mag chitaju a jaaubaimat” ajim anum, mag ichig jëeuwimarr khuuñag.

⁷ Mag chi Juan khapeen ich aig naawi deeum ëréubaadeewai, ich aig narr khuuñagta Juan igwi iekhamamua amag magjim anum:

—Pärau Jordán igaau woun Êwandam i jaau narrum oon weetwai, ¿sii woun iek theeg chukhu

phūu choomaar sōsōii jūurba ahau aajemjökhamta oon wëtjierrá? Magum woun khabajim. ⁸ Magan, ḡkhanim wounta oon wëtjíma? ajim anum amag. ḡWoun khajúa wajapha júa simta oojupii awi oon wëtjierrá? Pārau khaphu nəmgui ajim anum, khajúa wajapha júajem khūnan sīi phöbör ee di ooimum eeta naajem, reinaan dūi āba. ⁹ Mamu pārau magjömta ooimabajierram. Pārau ooimatarran woun āb Ŋwandam i jaau nurrum ajim. Mamu pāadē ūrbat: Juan chan warrgar Ŋwandam i jaaujerr khūnjöpai khaba, am khääijä ūrpaita simgui ajim anaabá. ¹⁰ I igwia Ŋwandamau ich i jaau Wienag warrgarwe ich iek phāpitarr gaai jaauwai, Jāata irua mu na püju ajim, ichdēuta mu na mu maju ee õrag jaau peetwai thumaam khūnau mu iek ūrm khōsi sīi mu nu naamkhīr. *(Mal. 3:1)*

¹¹ 'Magua, mua pārag mu chimeerba jaau chirumgui ajim anum ich Jesuu: Warrgar Ŋwandam i jaaujerr khūn eejā Juan chi õor pör choomie khääai ūrucharam chan ābjā chukhu ajim. Mamu chi mu iek ūrwia, mua nem waubarmjä khaphuna, Ŋwandamta ich thāar ee au sim wounan chadau, maadēu nem igba khitawiajā, Juan khäyau khapcha ajugui ajim anum, jāga Ŋwandam ichdēu õor peerdu atham thāar ee ſeicheejē.

¹² Mag jaaumamua, 'Pārag jaaukhimgui ajim anum: Juan sisierr aigmua īs ewagjā chadcha õor póm Ŋwandamagta amach thāar ajaug paapinnaa amach Pörkha aum khōchkha thənūm. Pari amau mag ēkha durrum dūi īchab chi thethem

khuunau jurr khajapham nemjö mag Êwandam amach Pörkha auju iekta warre chugpaapäiju ēkhaajem. ¹³ Warrgar Êwandam i jaaujerr khuunau jaaujerr iek d*ü*i Moiseeu ley phä puatarran, s*ü* Juan b*ee* num ora Êwandamauta mag ðor th*aa*r ajaug paanaa am Pörkhaan b*ee*ju khap jawaag ajim. Magtarr aawai Juan b*ee*wi jaauchétarran mag warrgarwe mu igwi amau jaaujerrjö aadém ajim. ¹⁴ Maagwai mag i iek ükham kh*o*si num khuunau khaphu ajugui ajim anum, Juanan warrgarm profeta Elías aajerr b*ee*ju jaaujerr k*ö*it p*ä*wiata j*ä*g nurrajim.

¹⁵ Magnaa ich Jesuupai, 'Keena, j*ü*g üruunaa cha mua jaau chirum wajapha ūrbat ajim anum.

¹⁶ Mag iekhakhagmamua, maach Pör Jesuu aig narr khuunag, 'Mua p*ä*rag jaaukhimgui ajim anum, p*ä*ar j*ä*ga num abarí. Magnaa, P*ä*ar ar Juan isegwi muj*ä* iseg num khuunan, chaain jemkha numuu amach khapeen d*ü*i kh*ü*ir auphöbaadémjöta numgui ajim anum. Warm khuun garmua, "Maar d*ü*i karris sir num gaai onee jemkhabahut" aawaij*ä* jemkhamapha num. ¹⁷ Maimua jurr, "Magan s*ü* ökh*ü*irjuu ðor mee wai num aiguimjö ohood abat" aawaij*ä* magj*ä* kh*ö*chkhaba numgui ajim anum. Paarj*ä* magta naawai, ¿khani kh*o*si numma? ajim anum. ¹⁸ P*ä*ar ee Juan chi ðor p*ö*r choomie nurraajeewai irua Êwandamag j*ü*waag surkhaajeejim, ajap thach khöba. Magum vino chará b*ü*urj*ä* döbajim. Mamu mag oowi p*ä*raru, "J*ä*an mepeer d*ü*i khapeerkha s*ü*ewaita s*ü* ich j*ä*g aai thach khöba nurraajem" a iekhaajem p*ä*raru. ¹⁹ Mamu ïs mach chi Emkhooi Iewaa chaar

bëewi, pãach düi parhooba thachdamjä khönaa vinodampa dö khitaawai, jürr magjä khöchkhaba warag pãrau mä äugar, thach bipöm khönaa vino pigjä chitäm aajem. Magnaa gobierno dëbpaar jëeu nãmua õor khüguurjem khüün düijä khapeerkhanaa pekau põm sísidäm khüün düipa khapeerkha chitäm a iekhaajerramgui ajim anum, mäjä iseg nãm iekhau. Pari ar chi Ëwandamaau khüürjug deetarraucha khüürju nãm khüünau chan magba, amau chadcha khaphü nãm, chijä khüünta ich Ëwandamaucha püitarr khüün agá a iekhamajim aajem.

*Jesuu ich nürraajerr phöbör igwia iekhatarr
(Lc 10:13-15)*

²⁰ Jesuu oowai irua ürcha ag na õrau nem ooba aajem nem waumatarr phöbör eem khüünauta büürjä Ëwandam igba ni i iekjä ükhaba naajim anaabá. Magbaawai khüesir iekhamamua makħüün phöbör eem khüün igwiata magjim anum:

²¹ —¡Ë, apdurr, Corazinpien! ¡Ë, apdurr, Bet-saidapienjä agjö, Ëwandamaau am i agkham ed! Am ee nem ooba aajem nem wau nãmua Ëwandamaau ich juapá oopitarr Tiro phöbör eeta wa Sidón phöbör ee khäijä wautarr amuan, nawe amau amach khüürjug khaigbam isegwi surkhakhamgui ajim anum. Magtarr amuan amau theerju theer-wia, ür jupnaa, putiu pör börrnaa, khoopa nãm khüün surkhajemjö surkhakham. Mag nãmua amau amach mor äsie ewag khüürjuwia Ëwandamag jëeukham, amach khaibag chugpamkhüir. ²² Pari cha mä iekha chiräm iekhau Ëwandamaau mug

durr i agkham ed Corazinpienta Betsaidapien däi irua am gaai masiicha waupüijugui ajim anäm, Tiropien däi Sidonpien khääijä, amachdëu ürtarrra ükhaba arr gaaimua. ²³ Maagwai Capernaumpien igwiajä, ¿khan abarju? ajim anäm. Magnaa ichdëupai, ¡É! Amaun amach thö nümgui ajim anäm, amachta chi wäjäaun awia. Amaun ügthar paaukhabaimaajä amachta chi pörnaan khajupii nüm. Mamu jäkkhüun chan Êwandamau ich aar öbeerpiba, khïmie durrta warag barkhüüpüijugui iekhamajim aajem. Sodoma phöbör eeta jäg pääar ee õrau ooba aajem nem waumatarr wautarr amuan, jäg phöbör agtha sïerrakham, Êwandam iek ükhatarr gaaimua. ²⁴ Pari mu cha iekha chirum iekhau Êwandamau mug durr i agkham ed gaai, pääar gaaita Êwandamau athuucha mas deejugui ajim anäm, Sodomapien khääijä.

*Jesuu, “Mu iekta ükhabat, mua pääar khüir mee-upiju” a iekhatarr
(Lc 10:21-22)*

²⁵ Ich mag jaar ïchab ich Jesuu ich Ayag jëeumamua,—Tata, mua purug üu ajim a chirumgui ajim anäm, püchta ügtharm magwe nem thum mug wëjom Pör aawai. Mu onee chirumgui ajim anäm, õor amach khüirjug khaug thöwia, nem thum khaphum khaphum aajem khüunaujä amach peerdëju iek khaugba arrta, jürr pua khüirjugdam meraa chaainjö khithëem khüunagta üu khaugpibaawai. ²⁶ Chadcha puata nem wajapha waaujem Tata, püchdëu juau am däi magju atarr aawai ajim aajem mag jëeumamua.

27 Mag ich Ayag ū ajim awia jūrr aig narr khūnagta, 'Nem thum māg thānāmān mā Ayau mārūgta deejimgui ajim anām. Mamā ābmuajā khaugba sim, khai agá i Iewaa. Āba ich mā Ayaupaita khaphā sim, chadcha mā i Chaairau. Māg nām aig ābmuajā khaugba sim, khai agá mā Aai. Āba māch chi Chaairaupaita māch Aai khaphā chitām. Bigaaum khūnau khaphā aju awiajā, māchdēu amag jaaubarm khūnaupaita īchab khaphā aju aai nāmgui ajim anām. **28** Magua, muan pāragan, chadcha mā Aai khap am khōsi nām khai, mā iekta ükhabat a chirāmgui ajim anām. Pāach pekau pōmag khaphūnaa ökhīrjugau gaai machaaga nām khūn, muata pārau pāach thāar ee aumān, muata pāar ökhīrjug meeupijugui ajim anām. **29** Idēu mārūgta udūraa pāachig nem jaaupibat; muan ökhar ithūuta jaaumaajem. Pārau mua jaau chirām ipierraata amān, ū pāar khīr meeū nāisiju. **30** Mua nem jaau chirām chan atcha phithurg aawai pārau pōdbajöjom khabam. Muan nem thum pāachdēu pōdju ayaam nemta jaaujemgui a jaaumajim aajem.

12

*Jesús khapeenau jua ūijem ed trigo phierrtarr
(Mr 2:23-28; Lc 6:1-5)*

1 Ich mag jaar biek ūb jua ūi nām edcha maach i dāi wēnūrraajerr khūn thum i iek jaauthurwia deeu i dāi narr aawai, ich Jesuu trigo phur wējöm ee maar phē wai dichjim. Magbaawai maar ee ūaur khūnau chi bich thārrēunaa, jua eepai sigthūnaa khō wēnūrrajim. **2** Maig īchab

fariseonaanjā däi narr aawai mag oowi ich Jesu-ugta, —Pudë oobá, juu üi nüm ed aawai büürjä phidkhaju khaba nümta, pü khapeenau jāg trigo phieraa khö wénurrum. ¿Pua chan khaugba ab, jāgpai phier nümjä nem pöm eeu nüm däi ãba sim? ajierram irig.

³ Magbaawaita jūrr Jesuu amag, —Mamü ¿khani mü khapeenau khaigba abar? ajim. ¿Magan pārau chan Ņwandum iek phā sim gaai thüürwai ooba aajeeb, Daviuu ich däi wénurrarr khüun däimua amach jāsöö phöbaadeewai Ņwandum atheistem pan khötarr? ⁴ Mag pan parhoobam khüunau khöju khaba, ãba phadnaanaupaita khöju aai naajim. Mamü pārau khaphü nüm, jāga irua Ņwandumag jēeujem deg dubwi Ņwandum atheistem pan nasäd gaaai phë sierr auwi khöjī. Mamü mag khötarr paarjā Ņwandamau i chig abajim. ⁵ ¿Wa pārau Moiseeu ley phā püatarr gaai thüürwai ooba aajēwa? Jua üuijem ed awiajā phadnaan Aai i jēeujem deg phidkhaawai pekau khabam a sim. ⁶ Mag Aai i jēeujem deg phidkhaju aai sim khai, üjägwi mü mag Aai i jēeujem di khääijä ich Jöoiraucha püitarrauta sabarhed awi mäch khapeenag trigo phier khöpi jaauju khaba chirú? ⁷ Wajapcharan jāg Ņwandum iek phā sim gaai jaau sim pārau khaugbata naabahab, Ņwandamau ich iek gaai “Nemchaain thõonaa mürug jēeuwai üu sib mamü, muan pāach khapeenta ürcha dau aug khaug paraa apim khösi chirum” a sim. Pārau irua mag sim wajapha khaphü naakhiin, jāg õor iekkhör chukhum khüundampa pārau khaigba nüm a jaaubajugui ajim.

8 Maimua am jägdaar mag iekhapüiwia deeu ichdëupai, 'Muun Ëwandam Iewaa Emkhooirau. Muata thumaam khünnag khan nemta wauju aai nü wa wauju khaba nü a jaauju aai chirumgui ajim, jua üuijem ed awiajä.

*Woun ãb jua juser khitarr Jesuu monaaupüitarr
(Mr 3:1-6; Lc 6:6-11)*

9 Mag trigodö ee fariseonaan däi ijëjëb siewi petaau, aigmua dakha maach meeun Ëwandam iek jaaujem di sïerr ee dubimajim. **10** Mag Aai i jaaujem deg woun ãb jua juser khitumjä siejim. Amach chi fariseonaanau Jesús ipeerdäwi nem agcha khaba jaaubarm gaaimua i imeraa pur auju ëkhaajerr aawai, juau ogthom irig, —Jua üuijem ed awiajä, õor mor masim khünn monaauju aai s? a jëeuijerram.

11 Magbaawai ichdëu amag magjim:

—Päär mug nüm aig pär ovejadam dau ãb khäijä jëbdeg buudimaawai, ¿khaiuta jua üuijem ed awia jëu awaan maba aajë? Mag sim, ¿pärau oowai maach wounaanta nemchaain khäijä ürcha balee naabá? ajim. **12** Mag sim aawai jua üuijem ed awiajä ichiita muan õor dau aug khaugju aai nüm a chirum ajim amag.

13 Magnaa ich Jesuupai chi woun mag jua juser khitarraga, —Dayag jua habá ajim.

Magbaa chadcha jua habaa jua monakkha warm chi wajapha sïerr dëi ãba sisijim. **14** Mamü jua üuijem edta magbarm oobaawai, aigmua öberaau, chi fariseonaanau Jesús thõopüyaag jäga akhiina a khüirju nüsijim anaabá.

Jesús igwia warrgarwe jaautarr

15 Mag ich thõopüiju khñirju phöbaadëm ich Jesuu khaug athaawai ichta warag aigmua petajim. Mag i petaawai õor pöm dñi i ēudee wëtjim. Jesuu mor masim khñun thum ich aig waibëe nñm monaaupüi maajeejim. **16** Mam ichdëu mag õor monaaau simjä sñi khapanag ee parhooba ich jaaupiba aajeejim. **17** Pari magtarran, Ēwandam i jaaumie jöoi Isaías khararrau ich Jesús igwia jaautarrjö amkhñir ajim. Chi Ēwandam iek gaai i igwia mag sim:

18 “Achá sim mñ chog” a sim Ēwandamau, “mñchdëu jür autarr mñchdëu khñsim.

I gaaimuata mñ onee chirñm.

I gaai, mua mñch Akhaarta phës deeju.

Magbaawai irua jaauju, jäga õor mñ dñi wëñrraju aai nñ.

19 Í chan õor dñijä meeurraunaa khñesir ijëjëbjä aba, ni kaaijä ee õor dñi meeukharrjä chukhu aju.

20 Mag i pñibarm chan õor dau aphñn khithëem khñun warag dau aug waupiegjä khaba, ni ich iek gaai ubñ khaba khithëem khñun okhoopiegjä khaba,

warag ich meebarñ gaaimua õor üu peerduju ayaa apiegtä püiju.

21 Magbaawai durrpierram khñunau i igwia, ‘Jäguata chadcha üu maach peerdu auju khabahab’ ajurau” a sim Ēwandamau ich iek gaai. *(Is. 42:1-4)*

*Fariseonaan iek meperauta Jesuug juapá dee s̄lejim aajem
(Mr 3:20-30; Lc 11:14-23; 12:10)*

22 Biek āb woun āb dösät bënëu sim Jesús aig aibëejierram. Mag woun ich ag bënëu meu meraanaa daujā kh̄isu khitajim. Mag ich aig aipierrwai Jesuu i dau monaaupüiwia mag meu meraa s̄lerrjā wajapha iekhapijim. **23** Mag oowi õor dauderraas n̄m iekhau amach wir aigpai, “¿Keena, mug woun jöoi David khararr chaain ewagam kh̄un eem maach peerdu aumkh̄ir püiju aajerr khabam khai?” aajeejim, Jesús igwia.

24 Pari õordamau s̄i mag n̄m ūrbaawai fariseon-aanau jūrr am ichaaur,—Dösätnaan pör Beelzebú düi bēn dötarr aawaita ag juapaauta jāg õor mor eem mepeenjā dau daau j̄urkh̄ui n̄rrum aajeejim.

25 Pari amau amach eepai mag n̄mjā Jesuu khaph̄u s̄ierr aawai jūrr ich garmua amag magjim:

—Pārau oowai, gobiernoou ich igar n̄m kh̄un jārrcha thöonaa amach wir aigpai wērbüpikhiin, ¿mag gobieno warre kh̄et mabaju khai? Wa ābmua khāijā ich chaain düipai meeukhawi amach wir aigpai wērbükhiin, ¿warag aaidebaju khai?

26 Pāar iek mag mujā dösät düita chirum anaawai, dösätauta wir aig dösätpai j̄ur wērpkhiin, pöd ich mag jua theeg s̄lerrabajugui ajim. **27** Chadcha mag dösätnaan pör Beelzebuuta m̄rug ich jua theeg dee sim khai, magan ar pāach igar th̄unum kh̄unaujā agjō i juapaauta mepeen j̄ur wērp n̄um. Mag n̄mta ¿jāgwi pārau makh̄unag chan büürjā magum aba nu? ¿Chadcha ich Ņwandamauta amag

magamkhūr ich juapá dee sim pāachdēu khaphu naawai khabá? Pāar iek mag chi dösātaupaita wir aig ich khaibag waaujem anüpí, magan jāg chi mu dēnjo dau daau mepeen jür wērp nūm khūnagchata jēeu oobat, daau amau chadcha dösāt juapaauta jāgjur wērp nūm abarju. Pāach chi mārug mag iekha nūm khūnta ag eyaajā khaba iekha naabahab. ²⁸ Muan chadcha Ēwandam jua theegauta mepeenjā jāg jür wērp chirum gaaimua pārau khaphu aju aai nūm, ya ich Ēwandam chi jua thier-rra māig pāar ee s̄leichém. Mamu magumjā pārau khaugba nūmgui ajim.

²⁹ Pāadē khūrjubat. Ni ābmuajā mug nūm aig sīi āb jierrnem wajapham dūi ich di thā sim aig dubwi i nem jīgkhabaju. Sīi khapanaam khūnau wa i khāai ürūcharamua i ibūr auwi khabam chan, pōd i nem jīgkhabamgui ajim. Ich agjöta simgui ajim mepeerjā. Mu i khāai jua theeg ür khaba chirakhiin, muajā pōd ñor mor eem mepeen jāg dau daau jür wērbaju. Mamu mua chadcha Ēwandam juapaauta mug nem wau chitaawai meperaujā mu jua jūmba aajem. ³⁰ Magua, mua mag chirum: Ar chi mu igar khaba sim wounan ichta dösāt igar sim; maimua Ēwandam iek ükhapi awaag mu ipierr ñor ābamug jür phēba simuan waragta jür wērp simjō simgui ajim.

³¹ 'Magua, mua mag chirabma ajim ich Jesuupai: Ēwandamaun chadcha ñor khaibag thumaa chugpaaju, am parhoob iekhamatarrpa thum. Mamu pekau āb sim, maan mua Ēwandam Akhaar jua theegau nem wau chitum oo nūmta

warag mepeer gaai tha nāmāu. Mag pekau chan Ēwandamau būurjā khūir okhoobamgui ajim. ³² Much chi Emkhooi Iewaa igwiata khaigba khāijā iekha nām pekaun üu chugpaaju; mamū chaig pārav mua mag Ēwandam Akhaar juapaau khaba Beelzebú jua theegauta mepeenjā jūr wērp chitām anarr chan māig eegarjā chugpaaba, ni māg atag Ēwandamau deeu jēb iiur ompaabarm gaijā chugpaaba ich mag sīsijugui ajim, Ēwandam Akhaar igwiata mag iekha naawai.

*Jāga òor wajaug khaphu aajē
(Lc 6:43-45)*

³³ Mag iekhakhagmamua īchab amag magjim Jesuu: 'Pāadē mu sēu awia nemjīir jīirwajā wajap jarba sīi ich jāg bāaupibat. Mag nemjīir wajap chēbajugui ajim. Mamū wajaphata phāichichagau bū khuanaa jar bāaumun, mag nemjō wajapha chēju. Wajapcharan ich chē sim gaaimuata khaphu aajemgui ajim, jāga sī mag nemjō. Ich jāgta naabahab ajim pāarjā agjō. Pāach nem wau nām gaaimuata pāachdēupai pāach jaau naabahab, òor wājāaunā wa òor khaibgam khūnā. ³⁴ Khūirjug chuknaan, jāg pāar ö khaibag sīsidūm khūnau, ḥjāga pārav nem wajapham ig iyūu abarju? Nem dich khūirjug ee khūirju ahaukhamta dich iiu jaauba aajeeb. ³⁵ Òor khūirjug wajapham khūnau nem wajapham nemta iekha nām, amau nem wajaphamta wauju khūirju naawai. Mamū ö khaibgam khūnaun, iekhaawajā khaibata iekha nām, am ödi sīi nem khaibgamta wauju khūirju sīsid aawai. ³⁶ Pari mu cha iekha chirām

iekhau, Žwandamau õor i agkham edan, m̄ig eegar aawai pāach iek khaibam iekhaajerr thumaa pāach idamaucha irig jaaujugui ajim, khan jāgwia mag iekhaajeejī. ³⁷ Wajapcharan m̄ig eegar aawai pāach iekhamaaajerr iekhaupaita wir aig pāach iekkhōr chukhu n̄am a jaaupiju, wa warag pāach khaibag khāijā waupi jaaujugui a jaaumajim chi fariseonaanag.

Fariseonaanau amachdēu nem ooba aajem waupijaautarr

(Mr 8:12; Lc 11:29-32)

³⁸ Biek āb fariseonaan eem kh̄unau maestronaan eem kh̄un düimua Jesuug, —Maestro, maraun maach dakhīrta p̄rug ag na būrjā maadēu ooba aajem nemta waupim khōsi n̄mngui ajierram.

³⁹ Magbaawai ich Jesuu amag magjim:

—Pāran pāachdēu Žwandam iseg n̄am gaaimua warag chi ajaugjā chukhu th̄naawaita warag pāachdēu nem ooba aajem nempata pāach dakhīr waupi n̄am. Mam̄ mua waubamgui ajim. Mag khāai warrgar jöoi Jonás aajerr nemmeeurrkhan buch ee khāai thārjup s̄ierr gaaimua Nínivepienau Žwandamau i pāitarr khaug autarrjöta, īchab m̄achjā Žwandamau pāitarr pārag khap apijugui ajim, m̄ach iiu phiid̄barm gaaimua. ⁴⁰ Ich jāg Jonás nemmeeurrkhan bi ee āsdawam khāai thārjupnaa edaramjā khāai thārjup s̄ierrjö, ich agjö m̄ach chi Emkhooi Iewaajā īchab āsdawam khāai thārjupnaa edaramjā khāai thārjup chirajugui ajim, jēb ee. Mam̄ mag oobarmjā pārau ükhabajugui ajim amachigcha. ⁴¹ Magua, Žwandamau õor ich

aar phē auju wa phē auba khāijā aju jaau nūm ed, Nínivepien phiidatkhaiwī amach ipaarmua pāar khaibagta warag Ēwandamag īgkha thūnūuju, warag pāar khaibag waumkhīir. ¿Khan jāgwi? Jonaau Ēwandam iek amach aar jaaubaimaawai amau magumjā aba ükhatarra awaima. Mamū īs mū Jonás khāijā ürūucha chirūmuata Ēwandam iek jaau chitumjā pārau bürjā ükhamapha nūmgui ajim. **42** Mag Ēwandamau am phiriutkha auwia chachbarm jaar īchab Sabá durrmua rey Salomón oon bēetarr uuiraujā ich ipaarmua īchab pāar khaibagta Ēwandamag īgkha thūnūujujgui ajim, í pāar khāijā warpmuata Ēwandamau Salomonag khīirjug deetarr iekha sim ūraan bēetarr aawai. Mag khāai mū Salomón khāai ürpai chirūmuata mūig pāach nūm aig Ēwandam iek jaau chirūmjā pārau ūrmapha nūmgui ajim, mag amachdēu nem ooba aajemta amach dakhīir waupi narr khūanag.

Bēn ākhāar deeu òor mor ee sīeicheewai jāga aajē a jaautarr

(Lc 11:24-26)

43 Mag iekhakhagmamua, 'īs mūg mū iek ūrbarmjā ükhaba abarm gaaimua warram khāijā warag Ēwandam dāi iekkhōr pōm nūsim khap amkhīir, pārag mūg ejemplō jaaukhimgui ajim. Magnaa ichdēupai, Bēn khaigbam òor mor eemua jūrpāiwain warp òor chukag ee phārēu nūrraajem. Mamū pōd ich sīeimaju baauba abaawai khīirju sīi awia, **44** “Deeu mūch chirāajerr deg chiraimaag majugui” awia, deeu ich ag woun jūrmaajemgui ajim. Mag mawia ooimaawai, chadcha di chaarta

wajap thūapwi ãbamug nem jökhanaa au s̄isidumjö dijā parii ooimaajem. ⁴⁵ Mag oobaimaawai, deeu mawia, ich daumaai ich khapeen ich khāajā khaigbacharam kh̄un siete jür phē auwia, deeu mag woun mor ee naaicheejemgui ajim. Magbarm aigmua chi wounjā warr ich sierr khāai warag athuuchata khaibag s̄isiejem. Īsim kh̄un jāg khaibag s̄isidum kh̄unjā ich magta ajugui ajim meperau am d̄i, Ēwandam iek ūrtarrta ükhaba arr gaaimua.

Jesús eeugpeenau amach ãd d̄imua i d̄i iekham ig narr

(*Mr 3:31-35; Lc 8:19-21*)

⁴⁶ Agtha Jesuu õrag iekha sim ee, i ãd i eeugpeen d̄i bardutkhachëwia i d̄i iekham ig naajim. Mam̄ i sim aar dubba daaugajärpai naaichétarr aawai ⁴⁷ äbmua chi Jesuug, —Pu ãd pu eeugpeen d̄i daaugajär n̄mwai; am iek pu d̄i iekham khōsi n̄m aajem a jaaujim.

⁴⁸ Magbaa jūrr ichdēu, —¿Chijā agá mag m̄ ãd, maimua chijā kh̄un agá mag m̄ eeugpeen? ajim.

⁴⁹ Magnaa maach ich d̄i ogduba wēnurraajerr kh̄unagta jua ɻanaa, —Cham̄ kh̄unta m̄ ãd anaa m̄ eeugpeenauwai ajim. ⁵⁰ Marugan m̄ Aai ügthar chiraajemua khōsimjö nem wau n̄m kh̄unta m̄ ãd anaa m̄ üph̄uinai, maimua īchab makħ̄unta m̄ khodnaanaaugui ajim, ich Jesuu.

13

*Woun äbmua nemjür dau phötarr ag nem īkhāa
(*Mr 4:1-9; Lc 8:4-8*)*

¹ Khääi āb Jesús ich jēer sīerr degmua mawia thärrdö igaau oo sīsijim. ² Maigmua ich bigaau õor pōm phäurbaadeewai ichta warag bote ee waaidüwi döjärraa barjösisijim. Maagwai chi õran durr mos gaaipaita pos thänaajim. ³ Mag mam barjopnaata ejemplodam jaaumamua nem khñir pogkhe jaaumajim. Mag jajawagmamua magjim:

—Woun āb nemjīir dau phoon majim aajem.

⁴ Mag sīi phämam atarr aawai ãaurag chi nemjīir daudam bü diichjem ee burrjim aajem. Mag-baa nemchaain bëewia sīi khökhüüpüijim anaabá.

⁵ Maimua ãaur khñun sīi mok pör jooodög eeta burrjim aajem, wajappai jēb chukhu sīerr ee. Makħñunan chi tharrphēen üu jöpcha tharrphē öbérjim aajem. ⁶ Pari edau pechag wħħbaadeeu sīi ēnanauk aadēmua phuabaadējim anaabá, mokdau khurau pōd ierr khaar jērkhaba ürħuta khaarkha khithée arr aawai. ⁷ Maimua īchab tagam phötarr miudö arr ee burrwia, chi miuta nemjīir khääijā bāau khaphí bāauwia, sīi chi nemjīirdam ichdēuta pör pürēu aujim aajem. ⁸ Mamu tagam üu jēb wajaug ee burrtarran, wajapha öbérwia üu nem wajaug phur jopjim anaabá, nem bich dapag maimuajā bich thħa, maimua pogkha bich daii; mamu mag sīsidum chan būrjā chi vano chukhu.

⁹ Mag nem īgħaadam jaau öpüiwi aig narr khñunag, 'Keena, jieg ürħunaa chamieg nem īgħaadam mua jaau chirum wajapha ürbatgui ajim ich Jesuupai.

Khan jāgwi ejemplodamauta Jesuu ḥrag nem jaaujeej
(*Mr 4:10-12; Lc 8:9-10*)

10 Mag i nem īgkha öpinaa maach chi khapeenauta irig,—Jāgwiata pua jāg ejemplodam jaauamuata ūrag nem jaaujē? a jēeu naajim.

11 Magbaawai ichdēu marag magjim:

—Pārau khaugam khōsi ūr naawai warre māchdēuta pārag khaphā api chirāmgui ajim, jāgata Ēwandam ūor thāar ee sēicheejē. Pari warm khūnag mag khaugpibamgui ajim, amau khaugam khōsi ūrba naawai. **12** Mag khāai ar chi thāar onee ūrm khōsi ūr nām khūnagta Ēwandamau warag khīrjug deeju, ich iek khapcha amkhīir. Mamū ar mag nem waumapha nām khūnag chan deeba, warag am juu eem khecheu aumaju ajim. **13** Maguata mua sīi ejemplo jaauamuata amag nem jaauba aajeeb, mua nem wau chitām amau oo nāmta oobamjōnaa mua nem jaau chitāmjā ūr nāmta ūrbamjō naawai. **14** Amach jāg nām gaaimua am gaaita pa sīebahab Ēwandamau ich iek gaai jōoi Isaías khararrag phāpitarr. Irua phātarr mag sim:

“Par amau ūrwiajā ūrbamjō khaugbajurau.

Par wajap oo nāu awiajā ūrbamjō ajurau.

15 Mukhūn wounaan khīrjungan sīta ār sim; kachjā khīnaa daupata khī sīsidām.

Mag naawai pōd ūrjā ūrba ni oojā ooba, ni mārugjā amach pekau chugpaapi jēeuba nām, amach peerdu aumkhīir.” *(Is. 6:9-10)*

16 Mag iekhapāinaa deeu maragta, ’Pari pāar onee abat ajim; pārau pāach daúacha mua nem wau chitām oonaa pāach jūgħucha mā iekjā ūrjeewai makħūn jōoi Isaiaau jaautarrjō khaba nāmgui ajim. **17** Magnaa, Chadcha māch imeerba pārag

mag chirhmgui ajim: Warrgar khapan Êwandum i jaaujerr khunau cha mua nem wau chithm pâar dënjö amach daúacha oom khõsi atarrjä pöd ooba-jierram. Cha pârau ūr numjä amach jüghucha ūrm khõsi atarrjä pöd ūrba durrajimgui ajim.

*Khani jaau sī nemjūr dau phötarr ag nem īgkhaau
(Mr 4:13-20; Lc 8:11-15)*

18 Maimuan chadau ich Jesuu, 'Urbat, mua pârag jaaukhimgui ajim, khani jaau sī chaig muchdëu nemjūr dau jaau chirarr ag ejemplou. **19** Ar mag Êwandum iek jaau num ūr numjä pöd khaugbam khunran, chi nemjūr daudam khudjä ee burrwia nemchaainau khöpäitarrjöta numgui ajim: Meperau bëewia, sii khûgurbaicheewai, Êwandum iek ükhatarrdam deeu ūrba arrjö apääijem. **20** Maimua ar Êwandum iek jaau num ūrbaawai ükham khõsi ükhatar्र khun, jûrr nemjūr daudam mok pör jojoodög ee burrtarrijöta numgui ajim. **21** Mamh jēb chukag gaaimua chi nemjûrdam wajap khaarkhaba arrjö, īchab mag ūrm khõsi ūrnnaa ükhatarrijä wajappai ubh khaba num. Mag khukhurpai naawai, mag iek wajapham gaaimua chikhamnau khaigbanaa phithurg aawaijä, deeu Êwandum iekta isegwi, warr amach naajerrjöta wénurriram khõsi num. **22** Maagwai maach khapeen ihäsisisdöm khun, jûrr mag nemjūr dau miu ee burrwia chi miúa pör purëu autarrjöta numgui ajim. Amau Êwandum iek ūrm khõsi ūrjem, mamh deeu amach khuirjug eepai, "Jägum gaaimua pöd mh phatkhon auba khâijä chitaju," wa magbam khai, "Mua chadcha ükhakhiinjä, pöd parhooba muchdëu ampierr abaju" a khuirjuajem. Mag

gaaimua mag nemjīirdam aphuu bāauwia pōd chēba arrjö, Ēwandam athee nem wajapha wawaagjā pōdba, sīi serbiibata nūmgui ajim. ²³ Magarrau ar Ēwandam iek ūrwia thāraucha ūkhaajem khūnan chad, jūrr mag nemjīir jēb wajaug ee burrtarrjöta nūmgui ajim. Magum khūn Ēwandam athee nem waum khōsi wau naawai, amachdēu nem wauju ayagpierr waaujemgui ajim: ãaur khūnau nemjīir chi chēmiejö dūrrcha, ãaur khūnau apierrpai maimua ãaur khūnau buchkhunpai. Mamu thumaam khūnau ichiita ichdēu khōsimjö aajemgui ajim.

Phūak dau khaigbam trigo eeu jīr wējōm ee phötarr

²⁴ Mag jaauwia, deeu ichdēupai mug ejemplodam jaauumamua magjim: ’Is mua pārag jaaukhimgui ajim, Ēwandamau ichdēu ðor i agkham ed jäga khaigbam khūn chi wājāaun eemua isegju. Maan mugaugui ajim: Woun ãbmua trigo jīirjim aajem. ²⁵ Mamu mag trigo apha sierrta, ðor thum khāiphöbaadēmich, mag chi nemjīir pap kha ukhurm bēewia jūrr i nemjīir ee phūak dau khaigbam agjō trigojōo simta phöthurjim anaabá. ²⁶ Maimua chi trigo bich baupa aadeewai chi phūakjā agjōo dūi bich baupa jōisijim anum. ²⁷ Magbaadēm chi chognaanau oo athaawai amach patrón aar wētwi irig, “Patrón, pua jīirwai trigo appai jīirtarra, ḥjāga ïs jāg phūak khaigbampata ag ee bich baupa wējō?” ajim anum. ²⁸ Magbaawai chi papkhūu, “Jā, maach dūi iekkhōr paraam khūnau khāijā ag ee phūak dau phōwia khabahab” ajim anum. Magbaa chi

chognaanau deeu p̄aabā irig, “¿Pua oowai marau ag appai chi khaarpa jēu wērphoon maju aai n̄e?” ajierram an̄em. ²⁹ Mam̄ magbaa chi nemjīr kh̄ jōoirau, “Oob jēwaan wētmiet” ajim an̄em, “magba akiin eeu pārāu chi trigo khaardampa khāijā th̄errēudukham. ³⁰ Magju khāai idēu warag āba bāaupibat” ajim anaabá. “Maimua ya phierr n̄am jaar paawaita mua ag athee ðor p̄iijugui ajim an̄em, nacha ag appai th̄errphēnaa, khōorjünaa örpüimkhīir. Maimuan chadau agjö chi trigo appai phierrwia chi aus̄iujem ee aus̄iujugui” ajim anaabá. Magtarr aawai ichdēu jaautarrjö idēu bāaupiwia, phierr jaar paawaita ich mag chi phūak th̄errphēnaa, ag appai kh̄et örpüijim anaabá. Maagwai ðor i agkham edjā ich magta aju Ŋwandamaujā ich iek ükhabam kh̄uun d̄i. Mam̄ ich iek ükha n̄am kh̄uunan, mag trigo wajap ākha s̄lutarrjö ich aarchata phē auwi ich d̄i ich mag wai s̄isiju a jaaumajim, ich Jesuucha.

*Mostaza dēn nem ūgkhaadam
(Mr 4:30-32; Lc 13:18-19)*

³¹ Mag nem khīir pogkhe jaaumamua ich Jesuupai ūchab m̄ug nem ūgkhaadamjā jaaujim, mostaza daudam bür̄u khit̄um igwi: ’Pārāu khaphu nu, jāga sim abarí Ŋwandam iek mua jaaū chit̄um, maimua khanjöta sim a mua pārag jaaubarkhiin ajim. M̄ug Ŋwandam iek mua jaaū chit̄um, mostaza daudam jēb ee jīir s̄ubarmjöta simgui ajim. ³² Iin chadcha tagam nemjīr dau khāajā ichta bür̄uucha khit̄um. Mam̄ mag khit̄um nem bāau khaphí bāauwia, nem bū pōm ādēe aadeewai, s̄ii nemchaaindam bēewi ag gaai di ūchueejemgui ajim.

Ich agjöta s̄iebahab ajim īchab m̄ug Ņwandam iek mua pārag jaaū chitumjā: Muugwaiwe chan khanpan khabata ükha durrum; pari mag durrumuata warag nem pōm aaidubapäaiwai õor khapankham khunau ükhajugui ajim.

*Levadura dēn nem īgkhaa
(Lc 13:20-21)*

³³ Mag jaaumamua ich Jesuupai, 'Ēwandamau ich iiu aawai mag ich iek aaidupi n̄umun, uui ābmua arin dūrrcha sim ee levadura pāitarrjöta simgui ajim. Pārāu khaphu n̄umgui ajim, levadura bärue pāitarrjā aaidumam ooba simta, arin thum urpi aaujem. Ich agjöta s̄iebahab ajim īchab Ņwandam iek m̄ug mua jaaū chitumjā. Muugwaiwe chan õor pōm m̄ug wējom ee agtha pōmcha aaiduba sim. Mamu m̄ug atag paawaita durr warpham magwe aaidubaadee thumaam khunau ūrab khaba ūrjugui a jaaumajim.

*Jāgwi ejempla jaaumamuata Jesuu nem jaaujeejī
(Mr 4:33-34)*

³⁴ Magta Jesuu nem khīir pogkhe jaaumajim, ejemplodam deemamua. Ejemplo chuk chan õrag nem jaauba aajeejim. ³⁵ Mamu mag ejemplooupai nem jaaujerran, warrgar Ņwandam i jaaujerrau Jesús igwia jaautarrjö, exemplo deemamuata õrag nem jaauju arr aawai ajim. Mag irua ejemploou nem jaaumaju atarran, warrgarwe Ņwandamau õrag khaugpiba ich thāar eepai wai s̄isierra jūrr ewag pawi õrag khap amkhīir jaaumaju ajim. Magtarr aawaita mag exemplo jaaumam aigjā chadcha ag eyaa öbēbērgmajim.

Jesuu jaaujim, khanta jaau sī mag phūak khaigbam trigo ee phötarrau

³⁶ Mag õrag ejemplouu nem jaau öbaadeewai õrag wëtpi jaaujim. Maimua thum ërëubaadee ich jéer sīerr di aar majim. Maig maach appai aphöbaadee, marau irig maachig jaaupijim, mag phūak dau khaigbam trigo eeu jīir wëjom ee phötarr. ³⁷ Magbaa ichdēu jaaubaadëwi magjim:

—Ar mag chi nemjīir dau wajapham phöjim a chirarr, jā mæchpaíugui ajim, mæch chi Emkhooi Iewaa. ³⁸ Maagwai irua phötarr jēb, jā mæg ñor pōm wëjomta jaau sim. Chi nemjīir dau wajapham, ñor Ëwandamagta uduraa amach Pörkhapi nūm khæunaugui ajim. Maagwai chi phūak khaigbam, ar sīi Ëwandam igar khaba mepeer igar nūm khæunau. ³⁹ Maagwai chi patrón kha ukhur i nemjīir ee mag phūak dau phöthurtarr, jā chi meperaugui ajim. Maimua chi trigo phur jöisiewai thæju a jaautarr, Ëwandamau mæg durr i agkhajuuta jaau sim. Chi trigo thæ nūmjö ñor dajék aju khæun, ich Ëwandam chognaanaugui ajim, angelnaan. ⁴⁰ Pārau khaphæ naabá, phūak phænaa, jæupinaa örpäaijem. Ich jägta aju ïchab Ëwandamaujā ñor dæi ichdēu mæg durr i agkhabarm ed. ⁴¹ Mag ed mæch chi Emkhooi Iewaa mua mæch chognaan püijugui ajim, sīi bigaaum khænagjā pekau waupinaa amachdëupa nem khaigbam wau sīerrjëem khæun thum ãbamæg jür phëmkhīir. ⁴² Mag ãbamæg jür phënaa orno paa dñamjö sim eeta barkhæuju. Magbaawai mag eeta icharaucha bñenaa gaai machgau am khierr ujäkkhær abarjugui ajim. ⁴³ Mamæ warm khæun

mamagkham ee, jūrr Ÿwandumagta udaraa amach wajaug paapi nūmua i dēnkha narr khūnan maach Aai thumaam khūn Pörkha sim dūita nūsijugui ajim. Magnaa ichdēupai, Keena, jūg ürūnaa cha mua nem jaau chirūm wajapha ūrbat ajim, mag iekhamamua.

Jesús dēnkhaag jāga aju aai nū

⁴⁴ Mag jajawagmamua Ÿchab mūg nem Ÿgkhaadamjā jaaujim, ich Jesuu: 'Woun āb chikham jēb gaai phidkha sīejim aajem. Mag phidkha simuata jēb eem nem wajapham oobaadējim anaabá. Magbaawai pōd ichdēu arrju khaba aawai, sī oo pūawia, ich nemta warag isegamjö thumaa pērkhūipūiwia, ag phatkhonauta mag ichdēu nem oo pūatarr chi jēbpa pēr aujim aajem.

Maimua ich Jesuupai mag ich nem Ÿgkha sim ūr narr khūnag magjim: 'Chi mū dēnkhaju khūnaun mag wounau mag phīr aum khōchgau ich nem thum pērkhūitarrjö amach nem wai nūmjā thumta iseg nūmjö aju aai nūmgui ajim, mūuta jūrr mag nem ajapham amachdēu ig nūmjö paarpaag.

⁴⁵ 'Mag mūuta nem wajapham amachdēu ig nūmjö paarpaagan, chihöö chi ürūcha balee simta pēr awaag jūr wēnūrrūmjö aju aai nūmgui ajim. ⁴⁶ Mag jūr nūmua chi baau atham khūu ich nem wai sim thumaa pērkhūiwi jūrr mag chihöö mag ich nem pērkhūitarr khāaijā ürcha balee simta pēr athamjöta aju, chadcha mū dēnkham khōsi mū jūrwia baau athaawai.

Öor i agkham edan reeu dō ūrēu nūmjö aju jaau-tarr

47 Mag jajawagmamua, 'Ēwandamau õor i agkham edan, ãwarr pūraag reeu döjärr dö urreü numjöta ajugui ajim, ich Jesuupai. **48** ¿Pārau oowai mag urreü wai jörröö awia jiir auna, chi ãkhäär theernaa barpüiwia, chi wajapham appaita auba aajē? ajim. **49** Ich jägtä ajugui ajim īchab ūwandamau pāar düijä, mæg durr ichdëu i agkhabarm ed. ūwandamau ich chognaanag õor khaigbam khueun chi wäjääun eemua khuet theerpi jaauju; **50** magna mag chi ãkhääram khueun mag orno paa simjö sim ee barkhueipüiju. Mag barkhueibapääwai mamta icharaucha bïenaa gaai machgau am khierr ujäkkhur ajugui ajim, amach khaigba wënurrarr jürr.

51 Mag jaau dichwia ich Jesuupai maach ich düi wënurrarr khueunagta, —¿Pārau cha mua jaau chirum wajapha khaphu nü? a jœujim.

Magbaawai marau, —Ēera, maraun khaphu numgui anaajim.

52 Magbaa ichdëu marag magjim:
—Mæg iek iiur mua jaau chirumjä pārau chadcha khaphu naawai deeum khueunag jawaagjä ya chi machnaankha nümgui ajim. Jäg nüm aig õor ūwandam igwia i jür nüm khueunag pārau jaauju aai nümgui ajim, chadcha pāachdëuta nawe ūwandamau ich i jaaumienag phäpitarrjä khaphu naanaa mæg iek iiur mua jaau chitumjä khaphu naawai.

*Jesús Nazaret phöbör ee
(Mr 6:1-6; Lc 4:16-30)*

53 Mag ejemplodamau nem jaau sãewi jaau aaipabaadeewai aigmua mawia **54** jürr Nazaret

phöbörög petajim, ich bääutarr aar. Mam pabaimaa, Êwandam iek jaau nüm ūraag maach meeun biirdüajem deg dubwi, õrag Êwandam iek jaaubaadëjim. Mag irua jajawagmam ūrwia jügderraa nüm iekhau warag amach eepaita, — *¿Magum ichdëu jamta khaugjimta mag jaaumáma?* *¿Jäga ichdëu jäg õor monaau nürráma?* anaa īchab,
⁵⁵ Keena, *¿pärau oowai jäg woun José pa waumie ag iewaa khabá, Maríä däím?* *¿Jä Santiago däi khod khabá, José däi, Simón däi maimua Judas düijä agjö?* ⁵⁶ I üphüuin thum müig maach däi ich müg phöbör ee naajem; maagwai ichjä maadëu khaphü nümgui ajierram, ich müiguim aawai. Mag simta, *¿jam khaugthurwiata jäg nem jaau khaauga ichdëu jaaumaajëma?* aajeejim jürram khüünau.

⁵⁷ Amachdëu mag nüm gaaimua irua nem jaau simjä asekasba, warag i däi khüir khüukha phöbaadëjim. Pari magbaa ich Jesuu amag, — Chadcha deeum durram khüünaun müg Êwandam iek jaau wënürrüm khüünag eenaa am däi ajapha aba aajeeb ajim. Mamü mag sim, jürr dich di aig wa dich bääutarr durrpai chan magjä magba warag am kha isée aajerramgui ajim, jürr amach khüircha.

⁵⁸ Mag, warag maig chan Jesuu õor mor masim khüün pööm monaabajim, amachdëu iek ükhamapha narr aawai.

14

*Juan chi õor pör choomie thõotarr
(Mr 6:14-29; Lc 9:7-9)*

¹ Mag Jesús nem khñir pogkhe ñor dakhñir wau nñrrñm jaar ñchab Erodeta Galilea durr reikha sñejim. Mag ag na ñrau nem ooba aajempa ich Jesuu wau sim sñi bñi wëjom chi Erodeeu ñr athaawai ² ich dñi ábam degam khññag, —Maan Juan chi ñor pör choomie khararrta deeu iiu phiidawia mag nñrrñmgui ajim anñm; maguata mag ñor mor masim khññpa monaau nñrrabahab ajim anaabá.

³⁻⁴ Irua mag sñerran muga ajim aajem: Maata ich Erodeeu ich naam Felipe uui Erodías anñmta khecheu auwi sñejim anaabá. Mag atheeta Juanau chi reíg, “Pua pöd pñch naam uui khecheu auwi pñch uui kha auju khaba simgui” ajim anñm. Mamu sñi ichig magbaawai warag Juan pür aypi jaawi, cárcel deg phñar sñupinaa cadenau jü sñupijim anaabá.

⁵ Ichig mag iekhatarr aawaita chi Erodeeu i thñopüim iigjeejim anñm. Mamu thumaam khññau Juanau Êwandam iekta jaau sim khaphñ narr aawai, irua thñopüikhiin, jñrr ñrau ichta khaibaju a khñirjuwia pöd thñoba aajeejim aajem.

⁶ Mamu mag nñm ee, biek áb chi Erodes año cumplitarr ag phiesta kha nñm ee chi Erodías kha jemkhajim aajem, ñor khapan thunñm na. Mag i jemkha sim oowia, ich Erodeeu khñckha thunñisiwi, ⁷ ich bñaurrag, “Puchdëu nem khñsim mñrug jëeubá; mñch imeerba mua deeb khaba deejugui” ajim anaabá. ⁸ Mamu magbarm chi ãdaujñ ñrtarr aawai ich chaai wawí sñujim anñm. Magbaawai chi chaairau ich bñaurr jöoyag, “Magan mñ athee Juan chi ñor pör choomie pörta thëp ee audeebá; jñata mua khñsi uñogui” ajim anñm.

9 Mamu mag Juan pörta ichig jéeubaawai warre chi rey ökhirjuu aadëjim anaabá. Mamu ichdëu õor thärkhuitarr däi ábam mes gaai namuata mag ichig jéeubarm nem deeju a iekhatarr aawai **10** chadcha Juan cárcel deg síerr aar õor päiwia thoonaa, chi pör appai thép ee waibéepi jaau-jim anaabá. **11** Magbaawai i ipierr wëtwi, chadcha ichdëu jaautarrjö thoonaa, chi pör thapnaa aibéewi, chi daupeer mag chi jemkha síerrag deechéjierram aajem. Magbaa ichdëu jürr ich ãdag deejim anaabá. **12** Mag chi Juan ö thapbapüim abaawai, i däi wenrraajerr khundamau béewi, arrwi, aukherjierram anaabá. Maimua ya mag amau i thobapääiwaita maar aig Jesuug jawaan beejierram.

*Jesuu õor cinco mil jäogtarr
(Mr 6:30-44; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)*

13 Mag Juan ö thap thobarm ich aar jaaubaimam ūrwia, ökhirjugau warag chawag õor chukag aar maju abaawai, marau i joo arrjim. Pari mag wëtumua ya maar döjärr paaukhabaadëm õrau oopäitarr aawai ag dakha phöbör nnuidum eem khunau jürr khud garmua maar na èrebaadëjim. **14** Maimua ya jopimawia ooimaawai i na õor pöoma thunaajim. Magbaawai am dau aug khaugwi am aaunaanjä monaaupüimajim. **15** Mag nam ee, ya kheuraa aadeewai maach garmuata irig, —Mug õorjä chukag eeta ya kheuraa aadëm; amag wëtpi jaaubä, phöbör ee wëtwi amach athee khjudam pér aumkhir anaajim.

16 Magbaawai,—Khöju jüraanpai chan am wëtju khaba nüm. Ðäg päächdëuta am jäogbamma? ajim, ich Jesuu maachigta.

17 Magbaawai marau, —Maar khöju chukhu nümgui ajim amag deeg. Äba pandamta cinco wai nüm däi äwarrdamta dau numpai wai nüm ajim irig.

18 Magbaawaita ichdëu,—Makhundam m✉ aig aipidut ajim.

19 Mag chadcha ich aig aipierrwai õor pöm mag thünarrag,—Phük ee ohood abat ajim.

Maimua mag pandam cinco narr däi chi äwarrdampa phë auwia ügthaag eerpanaa, Êwandalag ag paar üu ajim anaa, ichdëupai chi pan thorreunaa marag uapüimajim. Magbaawai jürr maachdëuta õrag jigmajim. **20** Mag jigmamua, jigmamua, ich iiu aawai thumaam khünau amachdëu khöm aig khötarrjä därr apiwi, pan pöm sobjim, chi äwarrjä agjö. Mag chi sobtarr phë aunaa oowai thubut khapan docen äb öbérjim chi ipiirkham. **21** Mag ed mag Jesuu jäogtarr khün chi khapanag cinco mil naajim, emkhooin appai, uuin beerba ni chaainjä beerba.

*Jesús döjä ür narrarr
(Mr 6:45-52; Jn 6:16-21)*

22 Mag õor pöm thach khöpiwi jürr maachta ich na maach durbagkhatarr jap ee wëtpi jaaujim, ich na thoom igar naaimamkhür. Maagwai ichin agtha ich aig sísijim õor oopääiwai. **23** Maimua õor thum ärëuwia ich appai aadeewaita, i iek buchag gaai ich appai ich Ayag jëwaan majim aajem.

Maagwai ya edau khëubaadeewajā mam ich appai chirajim aajem.

24 Magumich maran ya döjärr naajim. Mamu maar khūir garmuata phū wē thnnarr aawai maar japan phūasau öpphërtä jiir ahau khajim.

25 Maimua ya äspa urumuata ich Jesús maar ëudee bëejim. Pari mag urumjā sīi döjä ürta jëb thetag gayamjö urajim. **26** Mag döjä ürta jëb gayamjö maachig urum oobaawai jäphierrwi maar ääi khaphöbaadëjim. Mag jäphierrnaa ääikhamua,— Keena, akhaar khabahaba anaajim marau.

27 Pari magbaawai ich Jesuu, —Keena, oob jäphierrmiet; mu khabahab ajim marag.

28 Magbaa Pedroou irig, —Señor, chadcha puchta Jesús khai, magan mujā pachjö döjä ür puch aar mapibá ajim.

29 Magbaawai irig, —Bëejuma ajim Jesuu.

Magbaawai chadcha Pedroou jap eemua waaidubaadëwi Jesús khūirphee ddurgmaa ajim, döjä ürta durramjö. **30** Pari phūas dau dapag oowi jäphierrbaadëjim. Mag jäphierrbaadëm ee ïchab ya ierrpamajim. Magbaawaita maach Pörög, —Señor, mu oobahur, muun ierrpamamgui ajim.

31 Magbarm bürre Jesuu i juu gaai purnaa, — Khanthee pua pach ierrpaju khūirjuj? Jagan pua chan mua pachig nem mag aawaijā mu iek ükhaba chirabma ajim irig.

32 Maimua ya am jap ee waaidutkhabaadee chi phū meuu aadëjim. **33** Mag chi Jesús jap ee pabaadee i khūirphee kanieu phôbkhanaa, — Chadcha puuta Êwandam Iewaau anaajim, marau irig.

*Genesaret pien Jesuu monaaukhatarr
(Mr 6:53-56)*

³⁴ Mag wëtumua thoom igar Genesaret durr phëeubaimajierram. ³⁵ Mag Jesús barbaimam õrau khaugphöbaadee, sīi ag perás bīi jōisijim. Mag amachdëu khaugphöbaadee i aig õor mor masim khūn aibëenaa irig, ³⁶ —Maar aaunaanag puch khajüahidam gaapai khāijā pūrpibá aajeejim, monaumkhīir.

Mag chadcha thum i khajüa gaai pūrmam khūnan warre monaaukha maajeejim, mag sīi pūrbarmuapai.

15

*Sīi jua sūgba thach khö numuapai chan maach
ärba aajem a jaautarr
(Mr 7:1-23)*

¹ Ichab Moiseeu phā pumatarr iek wajapcha uurkhaajem khūn dīi Ěwandam iek jawaag chi machnaan i aig bëejierram. Makhuun Jerusalenmua bëetarr khūn ajim. ² Mag bëewi irig, —Jāgwi pū khapeenau maach jöoin i pua nu? Jāgwi thach khoowaijā jua ubata thach khoojē? Pārav khaugba naab jāg üu khaba sim? aichéjierram.

³ Magbaawai Jesuu Ichab, —Khanthee pāraujā agjö Ěwandamau jaau sim thum ipierraabanaa sīi pāach jöoin iita ürcha uurkhaju ēkhaajerráma? ajim amag. ⁴ Magnaa amag, Pārav khaugba nu ajim, Ěwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Puch aaijā puch ad dīi jāsenenaa ökhö abá” a sim? Maimua “Ar iwiir äbmua khāijā ich aai wa ich ad khāijā

thõpnaa ãaukha iekha simn warreta thõopüju aai nm” a sim, ¿majã pãrau khaugba nü? ajim amag.

⁵ Magnaa ichdüpai, Pari Êwandamau ich iek gaai mag jaau simta, jûrr pãar iek mag ãbmua khäijä dich ayag wa dich ãdag khäijä, “Pãrau ig nm mua wai chirab mamü, pöd mua deeju khabam, ya thum Êwandam atheem aawai” a iekhaju aai sim anm, dich dënnaan dau aug khaugba. ⁶ Pari pãrau õrag mag jaau nm aig, Êwandamau nem jaau sim isegnaa jûrr pãach jöoin iita ürcha uurkha naabahab ajim Jesuu, amach khîircha. ⁷ Magnaa, Chadcha jãg Êwandam iek gayam pãachdü nem jaaujemjö khaba jûrr ag chaaur nem wau sïerrjëem khapta Êwandamau ich i jaaumie jöoi Isaías khararrag pãach igwia ich iekhatarr iek mug phäp*j*imgui ajim.

Magnaa chadcha ag gayam jaaubaadëmua,

⁸ “Pâran, sii par iekhaupaita Êwandam iek ükha nm ükha nm aajemgui” ajim Jesuu amag.

“Pari mag nm chan par chadcha thäraucha ükhabamta mag sïerrjëem.

Pãach mag nm gaaaimua pãar thãar chan i dakhajä khaba, sii i warpta thnumgui” ajim.

⁹ “Jäg nm aiguin parii pãach iphithur pãrau irig jœeuju.

Pãrau jaau nmjä sii wir aig pãach khîirjugpai; jä i iek khabamgui” ajim Jesuu amag, wargarwe Êwandamau jaautarr igwia. *(Is. 29:13)*

¹⁰ Magnaa õragta eerpanaa, ’Wajapha mu iek ūrbat ajim. ¹¹ Maadü nem parhooba khö nmmuapai chan Êwandam dau na maach ãrpiba

aajemgui ajim. Ëwandam na õor ãrpiejemhn iekhaju khabam nempa khñirjunaa iekha nñmuata õor ãrpiejemgui ajim.

12 Irua magbapääiwai maach chi khapeenauta irig,—Fariseonaan iek, mag pua magbarm aig, am khñirta iekhabapäim aajem anaajim.

13 Magbaawai jûrr ichdëu maachigta iekhamamua, —Oob am iek asekasmiet ajim. Pârau khaphn nñm, nemjîr ee phûak khaigbam öbeerwai thñrrëupäajem. Ich jägta ajugui ajim mñ Ayau am dñi. Am ichdëu jür au sim khñun khaba aawai nemjîr ajapham eemua phûak chi khaarpa thñrrëunaa barbapäimjöta ajugui ajim. **14** Magua, idëu warag khñuu sñubat ajim. Jâkhñnan amachjä dau khñsu nñmta agjö dau khñsum khñun juu gaai pñrnaa ëudu arrjem khñunjöta nñmgui ajim. Pârau oowai merag chukhu sñebá, dau khaugba khitñmua agjö dau khñsu khitñm juu gaai pñrnaa arrkhiin, äb büëu subaadee amach numwe burrjugui ajim.

15 Magbaawaita maar eem äb Pedro aajemua irig, —Señor, cha pñchdëu jaaubapäim deeu marag wajapha jaaubá; marau pôd khaugba abarmgui ajim irig.

16 Magbaawai Jesuu marag jaaubaadëwia magjim:

—¿Wa pñrau agtha khaugbata nñwa? ajim.

17 ¿Pñrau khaphn naabá, maadëu nem khö nñm thum maach bi ee mawia chëbapääiwai deeu chukhu aadeejem? Magua dichdëu thach khö nñmuapai chan maach ãrba aajemgui ajim.

18 Maach ãrpi nñmñ thñar eemua khñirjug

khaigbam iekha n̄amuata Ŋwandam na maach ārpiejemgui ajim, ya kh̄irjunaata iekhamaawai.

19 Nem thum maach kh̄irjug eemuata öb̄er th̄anum: kh̄irjug khaigbam, ðor th̄oju, dich ðor khabam d̄ui khapes aju, dich khaman apha khāijā dich ðor d̄ímjö aju, nem j̄igkhaju, s̄eukhaju maimua chikham üugar chad khabam iek iekhaju.

20 Maḡm nemeuta chadcha Ŋwandam na ðor ārpiejem. Mam̄ chi machnaanaau jaau n̄emjö s̄ii jua s̄ugba thach khö n̄amuapai chan Ŋwandam dau na maach ārba aajem a jaaujim marag, ich Jesuu.

Canaanpie ॥irau Jesuu ich chaai monaauju khaph✉ s̄err

(Mr 7:24-30)

21 Maigmua igbaadeeu jūrr phöbör numí Tiro Sidón d̄ui n̄emag petaawai maarjā i d̄ui wētjim.

22 Maimua ya mam paaukhabaimamta, ॥ui āb Israel durram khaba Canaanpie ॥ui mag perás s̄ejerrta ääag b̄eewia Jesuug, —Señor, m̄ ap ॥rrum m̄ dau aug khaugbá ajim. Mua khaph✉ umgui ajim, p̄uuta chadcha Ŋwandamau p̄iiju aajerrau. Maagwai m̄ chaai monawaagjā p̄u jua theeg sim. M̄ kha dösät bënēubaarjemta p̄urug monaubaapüi a umgui aichéjim, irig chaigpamamua.

23 Pari par ūanau mag chaigpa khit̄mjā Jesuu b̄ürjā i iek ükhabajim. Magbaawaita marau irig, —Senōr, ɿjāg pua irig mapi jaaubamma? Ya atcha magaaajā marau ūrmapha n̄um. Magbam̄n ich jāg maach ēudee ääag majuwai anaajim.

24 Pari magbaawai jūrr Jesuu chi ॥iragta, — Ŋwandamau m̄ p̄uitarran, maach meeun israel-

naan sīi oveja okhoo durrumjö durrum khūn
peerdu aumkhūrta mu pūijim ajim.

²⁵ Pari mag nūm ee, warag i aigcha bēenaa
kanieu phōbkhanaata, —Señor, mu ap ḫrrūm mu
chaai monaaubapüi ajim.

²⁶ Magbaa, judionaan khabam khūn chan mon-
aauju khabam awi juau ogthompai chi Jesuu
warag, —¿Pua mu iekha chirūm ūrbata sī? ajim.
Pu deeum durram aawai, mua pu chaaita nacha
monaaukhiin, mua oowai dich chaainag deeju arr
panta khecheunaa saakienag deebarmjö ajugui
ajim irig.

²⁷ Pari magbaa ūanau dāi, —Señor, jāan chadau-
gui ajim. Mamu pua oowai, ¿saakienaujā amach
pap juasur mes eegar khūimam khöba aajē? ajim.
Maagjeewai mu Israelpie ḫai khaba ḫab mamu,
¿pua mu chaaijā dau aug khaugbaju khai? Mua
khaphu ḫim, pua i monaaupüju aai simgui ajim
irig.

²⁸ Magbaawaita, —Jōo! Jāgan chadchata mua
pučh chaai monaauju khaphūnaata pua ūkha
ūmgui ajim. Magan chadcha pučhdēu jaau simjō
pu chaai monaauju ajim irig Jesuu.

Mag, chadcha Jesuu mag iekhabarm bürre chi
chaai monakkhaaadējim aajem.

Jesuu ðor pōm monaautarr

²⁹ Mag Sidonmua deeu maar bēewia ūwaai mag
thārrdō pōm sim Galilea aajem igaau naaichējim,
ich Jesús dāi. Maimua buchag gaai waaiduwia oo
sīsijim. ³⁰ Mag amach dakhūr jupbaimaawai ðor
pōm i aar wētwi i bigaau phāurbabaadējim. Mag ðor
pōm thūnūm ee i aig aibēemajim: bū wēdu wēdu

khithëem khueen, dau khisum khueen, bëdam wa juadam khäijä äkhäraam khueen, meu meraam khueen maimua tag aaunaan khamor machag khüirpierr i aig aibëenaa i bükher auslumaajeejim. Maagwai magum thum ichdëu monaaupüi maajeejim. ³¹ Amach daúacha mag meu meraa khithëe arrjä ijëb nurrjëe, juadam wa bëdam khäijä äkhäraa khithëe arrjä monakha, maimua dau khisu khithëe arr khueenpa dau wajapha nurrjëem oowia, sii õor dauderra naajim. Mag amachdëu oo nüm gaaimua maach meeun khabam khueenaupata maach meeun israelnaan Ëwandamag jéeuphöö thueñaajim.

*Emkhooin appai cuatro mil Jesuu jäogtarr
(Mr 8:1-10)*

³² Maimua mag maach ich dëi ogduba wénurraajerr khueenagta, —Öor pöm mug thünäm më dau ee dau aphue durrumgui ajim. Ya khäai thärjup pam am maach aigmua bürjä ogduba, thachdam khöjujä chukhu nüm. Ich jäg thach khöba chan mua amach diig püimapha chirumgui ajim. Ich jäg püikhiin, di aar barba khäijä khud ee jädaúa phürübajupa ajim, ich Jesuu.

³³ Magbaawaita marau irig, —Mamë mug õorjä chuk sim ee, ¿jam maadëu khöju bawaagauma? anaajim, õor pöm mug thünäm khöpieg.

³⁴ Magbaawai ich Jesuu marag, —¿Pärau pan dau kharr wai nüma? a jéeujim.

Magbaa marau, —Sietepai, maimua äwarrdamjä ar dau khapan khaba durrumgui anaajim.

³⁵ Magbaawai ichdëu õrag khut jupkhapi jaauwia, ³⁶ mag pandam siete narrjä chi

ãwarrdam däi ãba jua ee phë auwia, Êwandamag üu ajim anaa thorreubaadëjim. Magnaa maachig ñapüimaawai marau jürr õrag jigmajim. ³⁷ Mag jig phuurdudugmamua thumaam khüunau amachdëu khöm aig khötarrjä, pan pöm sob thünisijim. Mag chi sobtarr, thebut siete marau ipiirkha aujim. ³⁸ Mag ed mag chi thach khö narr khüun cuatro mil naajim, emkhooin appai, uuinjä beerba ni chaainjä beerba. ³⁹ Maimuan chadau õrag wëtpi jaaubaawai agdaujö amach majupierr aaidüjierram. Mag thumaa èrëubaadeewain chadau, ichjä jap ee waaidübaadee, marau i Magadanag arrjim.

16

*Thethemnaanau amach dakhñir amachdëu nem ooba aajem ompaa aupti narr
(Mr 8:11-13; Lc 12:54-56)*

¹ Mag Magadán durr paaukhabaimaawai fariseonaanau Saduceonaan däimua Jesús oon bëejierram. Pari mag bëetarran sii i imeraa phur aum khöchgaupai arr aawai irig amachdëu büürjä ooba aajem nemta amach dakhñir edjä ee waipi jaau naajim, mag gaaimua chadcha Êwandamau püwiata mag nürrüm a amachig khap jaaumkhñir.

² Pari Jesuu am ipierraajä khaba, warag sii amag, —¿Khan jägwi pärau kheeurag edau dubmamua edjä phur waau thünäm oowia, “Nan edau wärjäphä aju” aajë; ³ maimua jürr edaupherrejä agjö edau öbér urum bëuu edjä phur thünäm oowi, “Nan edau khörkhaju” a jaaujë? ajim. Pärau jäg edjä oobarm gaaimuapai

ed wärjäug aju wa ed khõrkhajujā nem khaug nãmta, ḡjāga jāg pārau pāach daúa mua nem wau chitum oo nãmjā pōd khaug auba nū mū chadcha Ěwandamau pāiju jaaujerr? ajim amag. ⁴ Pāran pāachdēu Ěwandam iseg nūm gaaimua warag chi ajaugjā chukhu th̄naawaita warag pāachdēu nem ooba aajem nempata pāach dakhñir waipi nūm. Mamū mua waubamgui ajim. Mag khāai warrgar jöoi Jonás aajerr nemmeeurrkhan buch ee khāai thārjup s̄lēthurtarr gaaimua Nínivepienau Ěwandamau i pāitarr khaug autarrjöta, īchab machijā Ěwandamau pāitarr pārag khaphū apijugui ajim, mach iiu phiidubarm gaaimua. Mamū magumjā pārau ükhabajugui ajim.

Mag iekhapet awi ichta warag chaaug igbaadējim.

Jesuu ich khapeenag fariseonaanjö apiba jaau-tarr

(Mr 8:14-21)

⁵ Mag igbaadēwi ya thoom igar paaukhabaimaawaita maar khñir ee dñnaisijim, panjā aibëeba sii ich jāgta wēnurrum.

⁶ Magbarm dñichata ich Jesuujā marag, —Khñir khaphū wēnurrathū ajim. Fariseonaan bënta saduceonaan bën dñi jāg levadurajö sim pāach gawai durbapimiet ajim marag.

⁷ Mag ūrwia, chadcha levadurata jaau simpii awi, maach appaijā, —Keena, maach chan chadchata pan aibëebajimwai anaajim.

⁸ Mamū maar mag iyūu nãmjā ich Jesuu khaphū s̄ierr aawai, —Khantheeta pāar mag pan aibëebajim anāma? Pārau chan jāgan mua nem

wau chitmjā oobamjöta aajeeb ajim, mug mu
düi ãba wenrrumjā ükhaba aag. ⁹ ¿Pārau khir
ee paba nu, mua pandam cincopai narrau uinjā
beerba, chaainjā beerba, emkhooin appai cinco
mil jāogtarr? Maimua ¿thubat kharr ipiirkha
auj̄i chi sobau? ¹⁰ ¿Khir ee paba nu agjō, pan
sietepai narrau õor põm cuatro mil narr jāogtarr?
Maimua jāg edjā, ¿thubat kharr ipiirkha aujierrá
chi sobau? Pan chaarta ig nam akhiinjā, ¿pārau
khirjuawai ūsjā mua põd pāach jāog aubajupii nu?
¹¹ Jāga jāg pārau bürrjā khaug auba nu ajim, mua
pāachig, “Fariseonaan bēn saduceonaan bēn dāi
levadurajö simta pāach gaai durbapimiet” aawai?
Mua mag chirm aig chan pan chaar igwiata
pārag mag iekhaba chirm; wajapcharan muan
maiguin, oob amjö chikham khir aawaipaita
chadam iekjö iekhamiet a chirmu ajim marag.

¹² Magbaawita marau khaugphöbaadëjim, Jesuu levadura chaar jaauba, sii fariseonaanau sa-
duceonaan dāimua nem jaaujemta jaau sim.

*Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe ich
 Ŋwandamau püju aajerrau a jaautarr
 (Mr 8:27-30; Lc 9:18-21)*

¹³ Mag wetwia deeum durr Cesarea de Filipo
anm paaukhabaimaawai ich Jesuu marag, —
Órau much chi Emkhooi Iewaa igwia iyuu nam
ūurwai, am iek ¿mu khai aajē? ¿Pārau ūrba aajē? a
jeeujim.

¹⁴ Magbaawai marau irig, —Am iek pu Juan chi
õor põr choomie aajem; deeum khuunnau jaauwai
puuta Elías aajem, warrgar Ŋwandam i jaaujerr;

wa magba Jeremías khabam khai, dewam khāijā aajem, agjö Ņwandam i jaaujerr.

15 Marau ichig magbaawai jūrr maachigta, — ¿Ma pāachdēujāma? Pārau khīirjuawai, ¿mu khai agá? ajim.

16 Magbaawai Simón Pedroou, —Pu Cristo khabahab ajim irig, ich Ņwandam Iewaa warrgarwe ichdēu jūr auwia õor peerdə aumkhīir püiju a jaaujerr.

17 Magbaawai Jesuu irig, —Simón Pedro, Jonás iewaa, õrau būurjā purug jaautarr khabamta chadcha pua ag eyaa jaaubapüimkē ajim. Jāg pua khaphu jaaubapüimun, jāan ich mu Aai ügthar chirajemuata purug mag khīirjupiwi ajim. Maguata pua ag eyaa jaaubapüibahab ajim. **18** Pedro, maagwai puun chadcha puch thäriu jaau simjö mokdauu ajim irig. Pua mu iek jaaubaadëm gaaimuata mua much iek ükha nūm khūun khapaana apiju. Mag khapaana aadëm chan pāach chi ürum khūunan khēchwijā, pāar akhaar chan okhooba ich mag Ņwandam düita nūisiju ajim. **19** Pedro, purugta mua much iek jaaumkhīir jaau chirumgui ajim. Pua mu iek jaaubaadëm ürwi ükha nūm khūun mu dēnkhā nūisiju. Mamu īchab pua jaau khitum ūr nūmjā asekasba warag iseg nūm khūunan amach mag nūm gaaimua warag ich mag okhoo wēnurrajugui ajim. Mag nūm aiguin pua chi mu aar öbérju aai nūm khūunag puertdi weeu deenaa pōd dubbaju aai nūm khūun athee sūi warag phāar sīsiukhamjöta aju.

20 Mamu Jesuu mag ich chadcha ich Ņwandamau jūr auwia püitarrkha simjā būurjā õrag jaaupiba

jaaujim marag.

*Örau ich thōoju jaautarr
(Mr 8:31–9:1; Lc 9:22-27)*

²¹ Maimua jaauumamua ich Jerusalenag mājujā jaaujim. Mag Jerusalén pabaimaawai jöoin chi pörkha nūm khūunau phadnaan chi pörkha nūm khūunaupa Moisés iek jawaag chi machnaan dāimua ich dau aphuu wai naawi ich thōojujā jaaujim. Mamu mag amau i thōowiajā deeu ūwaai khāai thārjup nūm ee deeu ich iiu phiidujā jaaujim.

²² Mag jaaumam ūrwia, Pedroou ich appai chaaur thärnaa, —Señor, ¿khanii Ēwandamau pū dūi magpibarju? Pū dūi chan òrau magju khaba nūmgui ajim irig.

²³ Pari Pedroou ichig magbaawai, jūrr chi Jesuu irig, —Jöpkhaa mū aigmua chaaug petá ajim. Meperauta purug mag iekhapi sīebahab. Puan mag sim aig sīi warag khaibag ee mū burrpijuuta ēkha simgui ajim. Pua chan Ēwandamau nem waum ig simjā khaugba, sīi parhoobam khūunjöta khīirju simgui ajim irig.

²⁴ Maimua ichdëupai jūrr maach thumaam khūunagta, —Chadcha pārau mū iek pāach thāraucha ükha nūm khai, magan mua nem waipi jaau chirūm appaita waubat, “Mūchdëuta klap chirūm māchdēu nem wauju” a iekhaba. Mū gaaimua chikhamnau pāach dau aphuu thōoju khīirjuwia khāijā magumjā igba waragta ükhanaat ajim. ²⁵ Ar mūig eegarjā mū gaaimua phithurg aumapha nūm khūun chan būrjā ügthar öbērbam. Magarrau ar chi mua nem jaau chirūm waum khōchgauta amach nemjā khīirjuba, sīi warag mū

gaaimuata dau aphuu anum khuunan chadau ügtharcha öbérju jaaujim. ²⁶ Pārau oowai, ḡkhan wajaug sī ajim, ābmua mug durr thum ichdēupai jüa wai sīsim, mamu mag sim meeбаадee khīmie durr petam? ḡIrua ich durr thum ich dāi arrju aai sī? Pōd arrbam. ḡPārau khīirjuawai ābmua khāijā ügthar öbéraag phatkhon pōm phagju aai sī? Mag phagwiajā pōd dubbamgui ajim. ²⁷ Mugnaa mu Ayau mug durr i agkham edjā muchta ichdēu juu theeg deetarr dāi i chognaan angelnaanpa bēewi, muig eegar amach nem waaujerrpierr aju am dāi: chi nem wajapha waaujerr khuun dūijā ich agjö maimua nem khaigba waaujerr khuun dūijā ich agjö. ²⁸ Cha mu iekha chirum iekhau ãaur khuun cha mu iek ūr num khuun chan mach chi Emkhooi Iewaa thumaam khuun Pörkha bēeju edamjö aadēm oobam aigjā meebajugui a jaaumajim.

17

*Jesús sī buumjö aaderr
(Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)*

¹ Mag ich Jesús maar dāi iyuu simua mag maar khapeen ãaur khuunag amach daúa ich oopiju jaautarr khur seis días aadēm ee, cerro pōm sim gaai petajim. Mag ich mam dūi phē arrim: Pedro, Santiago maimua Juan, ich Santiago eeum. ² Mag mam wētwi am dakhīrta Jesús khīir chaaupabaadējim aajem. I khīir oowai mug edau ãsdawam khīirjöta buu thuunisijim aajem; maagwai i khajūa chará phuumjö aadējim aajem, ich bāpgau. ³ I magbaadēm ee oowai warrgarm jöoin Moiseeta Eliás dāi iyuu dunanuihdu naajim aajem, Jesús dāi.

⁴ Mag oobaawaita Pedroou Jesuug, —Señor, äu chi agamjö nem wajaug maar mäig nüngui ajim aajem. Pua khōs akhiin mua räichdidam thärjup ëukham ajim anum: äb pu athee, äb Moisés athee maimua äb Elías athee.

⁵ Mamu Pedro mag iekha dñum ee, jüunthumie baug bëewi am jöodü athaichëjim anaabá. Magbarm ee mag chi jüunthumie eemuata woun iekjö, “Chamüta mu Iewaa mächdëu jäsehne wai chitamüu, ðor peerdu aumkhñir mächdëu jür autarr. Irua nem jaau simta ipierraa abat” a iekhabarm ûrjierram anum.

⁶ Amach chi däi wënurrarr khünaucha jaauwai, amachdëu mag ûrbaawaita jäphier phöbaadëm iekhau warag kanieu thük Höökhanaa eeg khökhöod aphöbaadëjim anaabá, khïeb jëb gaai dagau därkha. ⁷ Magbaa Jesuu am aig bëenaa am gaai juau sleslenaa, —Phiidütkhabat, oob jäphiermiet ajim anum.

⁸ Magbaawai chadcha amau phiidütkhanaa oowai, tagam khüun chukhu, äba Jesús appaita sleşim anaabá.

⁹ Maimua deeu jerag bëejierram aajem. Mag ürbagkha wëdurumua chi Jesuu amag, —Muä päächdëu ootarr oob deuem khüunag jaaumiet. Ya mäch chi Emkhooi Iewaa meewia deeu phiidübaawain chadau jaaubat ajim aajem.

¹⁰ Magbaawaita jürr amach garmua irig, —Jägwi Êwandam iek jawaag chi machnaanau jaauwai, mag Eliata ich Êwandamaucha püju jaaujem na bëeju aajë? ajierram aajem irig.

¹¹ Magbaawai ich Jesuu, —Chadcha chi bëen Eliata nacha bëema ajim anum. Pari mag i bëeju

jaautarran, mag Ŋwandamau püiju aajerr õrag nüpi jaauumkhiipta bëeju jaaujimgui ajim anum. ¹² Pari Elías ya barthurjim. Mag i barthuurwaijā amau i khaug auba, sii warag deeum khüanpii awi i däi amachdëu ampierr awi warag i thööpüijierramgui ajim anum. Amachdëu i däi jägtarrjö mæch chi Emkhooi Iewaa düijā ajugui ajim anaabá. Mug chirumén müun wajap am jua machag ãwatjugui ajim anum amag.

¹³ Pari Jesuu amachig magbaawai warre khaug athajierram anaabá, warrgar Ŋwandam i jaaujerr Elías khaba, Juan chi õor pör choomie igwiata mag sim.

*Jesuu chaai mor eem mepeer jëupüitarr
(Mr 9:14-29; Lc 9:43-45)*

¹⁴ Mag wëdurumua ya maar tagam khüün düi narr aig jér paaukhabaichëm ee, woun äb bëewi i khüirphee phöbkhanaa irig chaigpamamua magchëjim:

¹⁵ —Señor, mæ chaai wai chirum thöthörrsö khitum. Mu ap chitum mu chaai dau aug khaug-wia monaaubapäi aichëjim. Jäg khitumun nem theegta baarjem. Khar chará ooju chukhu aawai barbaadëmua õt eejä burrjem; wa magbamun dö eejä sii dobojo aimajemgui ajim. ¹⁶ Mua mæig pu khapeen aig aibëetarrjä amau pödbajieramgui ajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu magjim, õrag eerpanaa:

—Päran chadcha pääch thäar khaibag gaaimuata Ŋwandamau jäg chaai monaujujä khüirjüba num. Pärau jäg Ŋwandam jua theeg simjä khaugbamjö num, ñich jägta sii mua ãwat chitaju aai chirú pärau

oowai? Ḷ Khan atchata pārau m̄a pāach d̄ai chitapim ig n̄ma? ajim, ajapcha ükhaag. Magnaa, M̄a aig mag chaai aipidut ajim.

¹⁸ Magbaa chadcha chi chaai ich aig aipierrwai chi meperag meeurraunaa öbérpi jaaubaawai, i ipierr öbérbaadëjim. Magbarm aigmua chi chaai monakha ich mag s̄isijim.

¹⁹ Mag chi chaai monaautarr khur maach ap paaukhawi marau ich Jesuug, —Jāgwi marau pöd jāg chaai mor eem mepeer öbeerpi aubajī? a jēeujim.

²⁰ Magbaawai ich Jesuu marag magjim:

—Jāan pāachdēu m̄ag chaai Ēwandamau monaaujujā kh̄irjuba narr gaaimuaugui ajim. Pārau Ēwandam juu theeg sim khaph̄naa pāachdēu nem mag abarmjō apiyu kh̄irjunaata nem waukhiin, Ēwandam athee chan phithurm nem chukhu aajeewai, chadcha pāachdēu jajaaukhampierr ich mag pāachdēu jaau n̄mjō apiyu. Pāar kh̄irjug oojem anaa chi pömag mostaza daudam ar maach dau ee paba khitaajemjō khāijā khitakhiin, chag durrsīg khāijā, “Jöpai maigmua mawia chum d̄an̄ubaimá” abaawai chadcha phithurg chukhu mawia pāar ipierr pāachdēu jaaubarm aar d̄an̄uwimajugui ajim. [²¹ Magnaa ichdēupai, Jāg mepeer kh̄ir chan s̄i iekhabarmuapai öbérba s̄ierrum. Jāg öbérpi awaagan, būrjā thach khöba s̄i Ēwandamagpai jēeu n̄m awiata öbérpi jaaubaawai öbeerjemgui ajim marag.]

*P̄aba Jesuu chikhamnau ich thōuju jaautarr
(Mr 9:30-32; Lc 9:43-45)*

22 Galilea durr maach ich Jesús dëi ãba wënurraajeewai ichdëu marag magjim:

—Mach chi Emkhooi Iewaa mug chirumun chi thierrnaanag þer deebaawai **23** sii amau mu thðopüju. Mamu mag amau mu thðowiajã khääi thärjup num ee deeu mu iu phiidüjugui ajim.

Maachigcha mag jaaubaawai chadcha maar ökhñirjuu aphöbaadëjim.

Aai i jëeujem di paarjã phagju aai narr

24 Jesuu maar ich dëi phë arrwi Capernaum phöbör barimajim. Magbaawai Aai i jëeujem di paar phatkhon jëeujem khñunau Pedro ich appaisim aar wëtwia irigta, —¿Pu maestroou chan Aai i jëeujem di paar phagju aai simta phagba aajeeb? aimajierram aajem.

25 Magbaawai irua, —Keena, mu maestroou phagba aajeeb a chirajim aajem amag.

Maagwai ya maar maach jëer narr di aar naajim. Maimua ya chi Pedro maach aar barbaimaawajä jürr Jesuu irig ich ag iekpai, —¿Pua jäga khñirju chirú Simón? ajim. ¿Pua oowai mug durr gaai reinaan thñunum khñunau chijä khñunagta dëbpaar jëeujë: amach khodnaanag wa sii parhoobam khñunag?

26 Magbaawai Pedroou irig, —Amach khod khabam khñunagma ajim.

Magbaata Jesuujä, —Chadcha chi khodnaanau chan phagba aajemgui ajim. Magua muajä mach Aai gaaimua agjö phagbaju aai chirabahab. Chi Aai i jëeujem di i dën aawai muajä phagba, päräujä phagbaju aai nümgui ajim. **27** Mamu amag maach ëugar iekham ugua maadëujä ichiita phagju aai

nämgui ajim Pedroog. Maimua, Thärrdö ee dö uabamí ajim. Nau nacha pach juu gaai khöbaichäm pua jiir atham ö ee phatkhon sïeju. Mag phatkhonau uu pua mu kõitjä phagwi, pach dënjä phagpüijugui ajim Jesuu Pedroog.

Magbaawai Pedroou chadcha ichig jaautarrjö ajim.

18

*Chijääta üruecha aju aai sï a jaautarr
(Mr 9:33-37; Lc 9:46-48)*

¹ Ich mag iyuu nämuu marau ich Jesuug jëeu naajim, ichta mug atag thumaam khuen Pörkhabaadeewai maach mug wénurrum eem khaita üruecha sïsiju khai a khap aag. ² Magbaawai Jesuu chaaidamta thärnaa maar järr dñuupinaa magjim:

³ —Mu cha iekha chirum iekhau pârav pâachta üruecha am khöchgau pâachdëu mag khüirju nüm isegnaa chaain mugumdam agtha serbiibamjöö abam chan, pâar pöd mu düi chi pörnaan khaju khaba nüm. ⁴ Mag muuchta chi Pörkha chirsim ed mu garcha joothimaju khüirju nüm khüenan warag amachta serbiibamjöona chaain mugumdamjöta aju aai nämgui ajim, mag amachta üruecha ajujä khüirjuba. ⁵ Pârav mu dënjö mug khithëem äb khäijä jäsenkhawia pâach di aig aumän magan pârav muuchchata khüir jäsenhabarmjö abarmgui ajim, marag iekhamamua.

*Jāga nu Ŋwandamau chikham khaibag ee burrpiejem khun dūi
(Mr 9:42-48; Lc 17:1-2)*

⁶ Mag warag iekhakhagmamua magjim: 'Ābmua khāijā mu chaai māg mu iek ükha khērūmta pekau ee burrpimun, Ŋwandam dāi iekkhōr pōomata sīsiju. Mag mu chaai ābam gaaimua khāijā warag Ŋwandam dūita iekkhōr paarpaju khāai, ichdēupai ich ö gaai mokpōr pōm jūnaa phūas ee baudukhiin üucha ajugui ajim. ⁷ Mag jēb gaai ichiita ich jāg õor dich khapeen pekau waupiejem khun paraa aju. |Mamu é, apkhiit, chi mag dich khapeendam pekau ee burrpiejem khun!

⁸ 'Magua, mua pāragjā mag chirum: Pāach juau wa pāach būhu khāijā pekau ee burrpiju sim khai, warag thāapnaa barbapāit ajim. Pāach thum monakha okhoowi ūtdau ich mag thōojā khaugba sīerrum ee maju khāai, üucha simgui ajim, sīi juu bisi wa bū khāijā bisi ügthar öbērju. ⁹ Wa pāach daūapai khāijā pekau ee burrpiju sim khai, ag dau jēunaa warag barbapāit ajim. Dau numwe wajapha simta khīmie durr maju khāai, üucha simgui ajim, dau ābpaim dāipai ügthar öbērju. Wajapcharan magum pekau waumaaugau, dau chukhumjō oobamjōnaa magum nem khaigbam wawaagjā juu chukhumjō abat ajim, būrjā wauba. Magju khāai Ŋwandam dau na pāach morta surkhabat a jaaumajim marag.

*Oveja okhootarr nem ūgkhaa
(Lc 15:3-7)*

¹⁰ Mag jajawagmamua ūchab, 'Māg daumeraa khithēem khun oob āb khāijā isegmiet ajim. Am

th  a m   Aai aar th  n  m kh  unaun amag dau par khaba th  n  mgui ajim.

[¹¹ 'M  ch chi Emkhooi Iewaan chadcha   or amach khaibag gaaimua okhoo khith  em kh  un peerdu awaanta b  ejim a jaaujim.] ¹² Magnaa, Mua p  rag j  eu ookhimgui ajim, j  ga sim khai p  rag: Woun   bmua cien ovejas wai sim. Mag khapan th  n  m eem   b okhoobaadee,   irua tagam kh  un   bam aig ph  p  awia mag chi okhoo kh  r  mta j  raan mabaju khai? ajim. ¹³ Mag j  r n  rr  u awi baau athakhiin, mag   bpai okhootarr baau atham paarta   rcha i onee ajugui ajim, tagam kh  un khapan okhooba narr paar onee aju kh  aij  . ¹⁴ Ich j  g   bmuaj   ich nemchaain okhoopimapha aajemj  ,   chab m   Aai   gthar simuaj   m  g m   iek   kha durrum kh  un chan   bj   okhoopimapha simgui ajim.

*J  ga dich khapeen perdonaaju aai n   a jaautarr
(Lc 17:3)*

¹⁵ Mag nem kh  ir pogkhe jajawagmamua, 'P  rag khap amkh  ir jaaukhwimgui ajim Jesuu. P  achj  o m   iek   kha simua p  ach ee iwiir   bam d  i kh  ij   khaigba abaawai i d  i iy  umamua wajapha irig jaaubat ajim, j  ga s   mag khaigba aawai. P  achd  u mag iekhabaawai   u   rwia   kham  n magan p  rau p  ach khapeer m   athee gan atham ajim. ¹⁶ Mam   par p  achd  u iekha n  mj     rbam  n magan p  ach daumaai   or num   kh  ij   thürkha athat, maagwai iekhamamj     or num   wa th  rjup n  m dakh  irta mag iekhamamkh  ir. ¹⁷ Mag num   wa th  rjup n  m dakh  ir iekhamamta b  urj   asekasbam  n magan warre thum chi   kha n  m kh  un j  gdaarta

iekhaju aai n̄umgui ajim. Mag thumaam kh̄un dakh̄ir iekhabarmjā asekasba abaawain chadau, Ėwandum iek ükhaba aajemjö wa Romaam gobierno dēn dēbpaa j̄eeujem kh̄un chi khaigbam kh̄un düimjö abat ajim am däi, tag pāach däi khapeerkhapiba.

¹⁸ Mag m̄ig eegar aawai amach jäg theeg gaaimua pāachdëu nem jaau n̄am ūrba aawai mag pāach däi khapeerkhapiba abarmjā ich Ėwandamau īchab pāar igar s̄eju. Maimua deeu ich khaibag isegwi ūwaai pāach ee pāach khapeerkhapi aauwaijā īchab Ėwandamau pāar igar s̄ejugui ajim.

¹⁹ Mag iekhamamua, 'Mua pārag mag chir̄umgui ajim: M̄ig eegar õor numí amachdëu nem ig n̄am m̄urug j̄ewaag āba ibepwia j̄eeum̄un, m̄ Aai ügthar chir̄umua amag deeb khaba deeju. ²⁰ Mag j̄ewaagta numí wa th̄ärjup khāijā āba biird̄unaa m̄urug j̄eeu n̄um̄un m̄un maig chir̄umgui ajim, am järr.

²¹ Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, magan m̄achjö p̄ iek ükha n̄am kh̄unau ābmua khāijā m̄ däi khaigba aawai, ¿biek kharr mua perdonaa-juma? a j̄eeujim. ¿Siete veces?

²² Magbaa Jesuu irig, —Mag siete vecespai khabam. Muan p̄urugan, setenta veces sieteta perdonaaaju aai sim a chir̄um ajim. Ajapcharan dich däi khaigba abarmpierma.

Woun ābmua ich khapeer perdonaaba arr ag nem īgkhaa

²³ Maimua ich Jesuupai magjim:
—Mua mag pāraujā pāach khapeen perdonaaju aai n̄am a chir̄um̄un, Ėwandamajā maach perdonaabam aba aajeewaita mag jaau chir̄um

ajim. Ëwandaman rey ãb sïerrau ich chognaan ich garcharam khœun wajapha phidkha nœm khap aag ãäbdö thärkhanaa khap jœeu oomatarrjöta sïerrumgui ajim. ²⁴ Ya chi reiu thärkhuibaadëm ee i aig aibëejierram aajem, ãb irig phatkhon pöm diez mil talentos paar sïerr. ²⁵ Mag dëbpaar pöm sim pöd ichig phag auba abaawai chi reiu mag woun ichig dëbpaar paar sïerrta warag ich uui düi ich chaain maimua ich nem wai sïerrpa thum përpüipi jaaujim anaabá, jürr deeum chogkhamkhœir, magbarmua chi dëbpaar phag öbëermkhœir. ²⁶ Magbaawai chi chogau chi rey bükhœrr phöbkhanaa chaigpa jöchkhërumua, “Señor, idëu oo athá. Mua ökhar phagmamua pœ dëbpaar thum öbeerpuibajupa” aajeejim anaabá. ²⁷ Pari mag ichig chaigpa jöchkhërum oobaawai, chi reiu i dau aug khaugwi, mag dëbpaar pöm sïerrjä tag ichig phagpiba, sii warag khœir okhoopi jaaunaa, phœarju arrjä phœarba, sii ūu mapijim aajem.

²⁸ Pari mag ich pœibapäaiwai, maigmua igbaadeeu, deeum agjö chi rey chogkha sim düi thœujim aajem. Magua jürr ichig cien denarios paraa sïerr aawai, purnaa ö thathaikhamuata, “Jöpkhaa puchdœu murug paar sim phagbá” ajim anaabá irig. ²⁹ Pari magbaawai ichdœu reig atarrjö warmuajä i bükhœrr phöbkhanaa chaigpa khitumua, “Pua khœs akhiin, idëu oo athá akham; ökhar phagmamua mua pœ dëbpaardam thum phagpuibajupa” aajeejim anœm. ³⁰ Pari chi dëbpaar jœeu sïerr garmua mag khœchkhaba, sii warag ich khapeer dau augjä khaugba cárcel deg pœiwig, ãbmiecharam centaaudam phagbam

aigjā öbeerpiba jaaujim anaabá. ³¹ Mag irua ich khapeer däi magtarr oowi, warm khūn agjö chi rey chogkha thunarr khūnau oowai, am gaai masi ajim aajem. Mag gaai masi nūm iekhau chi reígcha magtarr thumaa wajapha ūrpipäijierram anaabá. ³² Mag ichig jaaubaa chi reíu thärpäiwia irig magjim anūm: “Wounta chadcha khaigba chitumá” ajim anūm. “Maachig dau aphuu chaigpabaadeewai, mua pü perdonaawi chi dëbpaarjā tag mūchig phagpiba ich jäg khūir okhoopijim. ³³ Magtarr aawai puajā agjö püch khapeer dau aug khaugwi i perdonaaju aai sñejimgui” ajim anūm. “Pari pua būrjā i däi magbajimgui” ajim anūm. ³⁴ Mag, warag chi rey meeukhabaadëwi mag dëbpaar sii khūir okhoopiju atarrta deeu eeupemjö thumaa phagpi jaaujim anaabá.

³⁵ Mag nem īgkhaadam jaauwi deeu ich Jesupai magjim: ’Mü cha iekha chirum iekhau pârauta pâach khapeendam chadcha perdonaawi tag magum iekjā igba ich mag khūir okhoobam chan, mü Aai ügthar chirumuajā ich agjö pâar perdonaabamgui ajim.

19

*Jesuu üni püapiba jaautarr
(Mr 10:1-12; Lc 16:18)*

¹ Mag marag nem jaau sii awi, Galileamua mawia jûrr Judea sñeimajim, Jordán igaau thoogar dûrba edau öbeerjem bi gar. ² Mag i petamjā õrau khaugpäitarr aawai õor pöoma i ēudee wëtjim. Mag õor pöm thunum ee aaunaan khapan thunarr aawai magum khūnpa monaaupüi maajeejim.

3 Mag n̄m ee fariseonaan eem kh̄hn ich Jesú
aigcha b̄ewi juau ogthom irig, —¿Pua oowai s̄i
nem b̄ur abarm gaaimua maadēu dich uui p̄aj
aai n̄? aichéjierram.

4 Magbaawai Jesuu amag magjim:

—Éwandam iek phā sim gaai th̄rwai, ¿pārō
ooba aajē, warrcha chi ompaatarr Jöoiraujā
emkhooi uui d̄ita ompaajim a sim? **5** Magtarr
awaita emkhooi ich uui d̄i pabaadēmūn ich
dēnnaan kha ogduajem, ya ich uui d̄ita ãba
n̄rraag. Ya magbarm aigmua warran agdaujö
amach appai naajerrta, õor ãbpaimjö ich mag
n̄usiejemgui ajim. **6** Mag n̄usim chan ya tag
amach ãabdö n̄rrjēe aba, õor ãbpaimjö n̄usijugui
ajim. Mag warrgarwejā ich Éwandamauta mag
papitarr aawai pōd iwiir ãbmuajā i ichaaur awi
dich õor p̄aj khaba n̄mgui ajim amag.

7 Magbaawai jūrr amach garmua irig, —Pari
pua mag simta, ¿khan jāgwi Moiseeu jaauwai dich
uui p̄agpaawai ēsap gaai “Mua ya p̄a p̄a chirūm”
a phānaa irig deeju aai sim a simma? ajierram irig.

8 Magbaawaita Jesuu amag, —Pari jā, nem
jaauwaijā pāach jüg theeg s̄ierrjēem gaaimua
khabahab ajim. Moiseeun chadcha udaraa uuin
p̄apiejeejim, pari warrcha ich Jöoirau ompaawai
chan mag p̄amkh̄ir khabata ompaajimgui ajim.

9 Pāadē m̄ iek ūrbat: Uui b̄urjā deeum d̄ai p̄erp̄ur
khaba simta s̄i p̄am khōchgaupai p̄awia deeum
uui au simān maan pekauta wau simgui ajim.
[Mag ich ap sim awi chikhamnau p̄atarr uuita
au sim wounjā pekauta wau sim, agtha chikham
uikha simta au s̄iewai ajim jūrr amag.]

10 Magbaawaita maach eem khuunaupai ãaur khuunau jûrr, —Maach emkhooin dich uui däi magta aju aai num khai, magan warag uui auba-juuta simgui ajierram.

11 Magbaa jûrr ich Jesuu marag, —Thumaam khuunau chan cha mua jaau chirum iek pöd khaugbam; ãba ich Êwandamau khaugpi sim khuunaupaita khap ajugui ajim. **12** Maimua, Pärag jaaukhimgui ajim, jägwi mag thumaam khuun pöd uui auju khaba nu. ãaur khuun bi eeweta mag uuin awaag khaba thaaba numgui ajim. Pogkha ya chi jöoin pawiajä phärr japäi num, khapes apimaaugau. Maagwai pogkha mag phärr jaba numta, pari amachdëupai Êwandamau nem jaau sim wajapcha wawaag awi, büurjä khapes aba ich mag thunumgui ajim, uuinjä khüirjuba.

Mag jaauwi äbmiecha paawai ichdëupai magjim: 'Dichdëu oowai uuijä chukhu chitaju uu pödjööö sim khai, magan ich magta nurraju aai simgui ajim, uui chukhu.

*Jesuu chaain kõit Êwandamag jëeutarr
(Mr 10:13-16; Lc 18:15-17)*

13 Mag num ee, jûrram khuunau Jesús aig chaain aib  e thunaajim, am gaai purnaa Êwandamag am kõit j  eumkh  ir. Pari mag jûrram khuunau chaain aib  eekham oowi chi aib  e num khuunagta maachdëuta meeukha naajim, tag aib  epimaaugau.

14 Mamu mag marau iekha num ūrbaawai Jesuu jûrr maachigta, —Id  u mu aig chaain aib  epibat. ¿Khanthee p  rau am b  eepimapha nu? ajim. Chi j  oin awiaj  , chamu khuun chaainj   mu iek

ükhakharrsö ükha n̄em kh̄anta m̄g jēb gaaijā
üu wēn̄arrawi ügtharjā onee wēn̄rrabajup ajim.

¹⁵ Magnaa warag am pör ür jua auslunaa,
Êwandamag am kōit jēeuwi, warag aigmua chawag
maar phē arrjim.

*Êwan phatkhon paraam Jesús däi iyüü athurtarr
(Mr 10:17-31; Lc 18:18-30)*

¹⁶ Biek äb woun äb êwan s̄lerrau Jesús aig bëewi
i d̄ui iyüü mamua, —Maestro, ¿khan nem wa-
japhamta mua wauju aai chirú ügthar öbéraag?
M̄urug jaaubá ajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee mag nem
wajaphamta wawaag pua m̄urug jēeu chirú? Nem
wajaphamun äba äbpaita sim; ma Êwandamau.
Mam̄u p̄u chadcha ügthar öbérñ khōs chirum khai,
Êwandamau ich iek phānaa Moiseeg deetarr gaai
jaau sim ipierraab abá ajim irig.

¹⁸ Magbaa, —Pari ag gaai jaau sim eem, ¿chijāg
igwiata pua mag jaau sī? ajim, chi êwan mag i d̄ui
iyüü aan berrau.

Magbaa Jesuu irig magjim:

—Oob ñor thōo chitam; oob p̄uch ñor khabam
d̄üijā khapes a chitam; nem j̄igkham; s̄éukhajā
chikham èugar nem jaau chitam; ¹⁹ p̄uch aaïjā
daupiinaa p̄uch ädjā daupii abá, maimua p̄uch
khapeenjā wir aig p̄uchdēu p̄uch khōsi simjō
daupii abá ajim ich Jesús garmua.

²⁰ Magbaawai chi êwanau, —Mua magum thum
ñurkha chitabahab. ¿Khani mua wauju agtha
waaur chirú? ajim.

²¹ Magbaawai deeu ich Jesuupai irig, —P̄u
chadchata wajapcha am khōsi chirum khai,

pach nem pérkhüüpäinaa chi phatkhon aphuum khüundamag jibapäi ajim. Mag khaita ügthar pawiajä pü ich mag nem wajapham paraa chitaju. Mag pérkhüüpäinaa jipäiwi, mu düi marrau ajim.

22 Pari ich mag woundam chadcha phatkhon paraam arr aawai Jesuu ichig magbarm ūrwia warre ökhüirjuu petajim. **23** Mag woundam ökhüirjuu petam oobaawai jürr maragta ich Jesuu, —Phatkhon paraam khüanta Ěwandam chi Pörkha sim aar öberaagan chadchata thethe simgui ajim. **24** Phatkhonpanta ügthar Ěwandam chi Pörkha sim aar öberju khäyau, camello pöm jäg maach wounaan khääijä ürpai sїerrumta phithurg chukhu nobeeu kach ee thoogar öber dichjugui ajim.

25 Mag i iekhabapäim ūrwia chadcha jügderraanumua maach i düi wënurraajerr khüun eem äaur khüunau, —Mag khai, magan ḡkhaita peerduagáwa? anaajim.

26 Pari magbaa ich Jesuu marag oonaa, — Örigan chadcha phithurgma mag ūrwai. Mamä Ěwandamag chan büürjä phithurg chukhu simgui ajim.

27 Jesuu magbaawai mag chi ēwan phatkhon paraam däi iyüü narr khüirjuvia, —Maraun chad pü düi wënurram khöchgau maach nemdam wai narrjä khüirjuba, sii thumaa phëphawi pü düi ogduba wënurrabma. Mug pach däi ogduba wënurram jürr ḡkhandamta marau au durrajuma mug atag paawaijä? ajim Pedroou.

28 Magbaawai Jesuu magjim:

—Cha m^u iekha chir^{um} iekhau m^{ug} durr jöoi edaujā d^{ui} thum chi iiurig pawia m^{uch} chi Emkhooi Iewaa õor Pörkhaag khu juupjem wajappha khit^{um} gaai oo chirsim ed, pāar mug m^u ogdu^{ba} m^u d^{ui} wēn^{urraajem} kh^{uun}ta m^u jup chir^{um} bigaau pörkhau doce n^{um} gaaai ohood ajugui ajim. Pāachdēuta m^u d^{ui} pāach ipaarmua jöoi Jacob khararr chaain doce narr kh^{uun} ag chaain ewagam kh^{uun}nagjā khap jajaau aju, jāgaju Ŋwandamau am d^{ui}. ²⁹ Maimua ar thum chi m^u gaaimua wa m^u iek jaaum khōchgau khāijā amach di, amach naamkh^{uun}, amach eeugpeen, amach aai, amach ād, amach chaain wa sⁱ amach jēb khāijā khaugba p^{ua} n^{um} kh^{uun}nagjā amach nem okhootarr khāyaujā ür ag atcha deewi m^{uch} d^{uita} ich mag wēn^{urramkhīir} m^{uch} aarcha phē aujugui ajim. ³⁰ Pari mag ed āaur kh^{uun} ar m^{uig} eegar aawai amachta chikham khāijā ür^ucha n^{um} aajerr kh^{uun}ta ügthar Ŋwandam aar paaukhaimaaawaijā jūrr serbiibacha aajerrjōo n^{uisijugui} ajim. Maimua jūrr ar m^u gaaimua chikhamnau serbiibag pheejerr kh^{uun}ta jūrr warm kh^{uun} khāijā ürcha n^{uisijugui} a iekhamajim ich Jesuu, marag ūrmkhīir.

20

Woun ãbmua piyonnaan jēertarr ag nem ūgkhaa

¹ 'M^{ug} atag m^{uch} iek ükha durrum kh^{uun}nag amach phithur atarr jūrr mua nem deeju edan, woun āb uvadō papau ich piyonnaanag nemjō phierrtarr jūrr phagtarrjöta ajugui ajim. Mag wounau nacha piyón jēraag edpherre õor j^{uraan}

majim aajem. ² Mag mawi, chi nacha ooimatarr khun d*üi* iekhaawai, khääi *äb* phidkhabarm paar phaagjemjö denario *äb* phagju ajim aajem. Mag iekhawi phidkhamkh*üir* p*üijim* aajem. ³ Maimua ya edau ügtharraa las nuevejö aadëm ee, deeu ðor juraan mawia kaaijä ee s*ii* ðor phidagjä chukhu par n*am* ooimajim aajem. ⁴ Magbaa makhuunagjä, “Päarjä ïchab mu phidag ee phidkhabamit; mua p*ärag* p*äach* phidkhabarmpier phagjugui” ajim an*um*. Magbaa makhuunjä ïchab phidkhaan w*ëtjim* aajem. ⁵ Maimua edaus*ëe* aadee, ich chi morkh*ü* j*öoir*aupai deeu ûwaai ðor juraan mawi, kheeuragjä las tresjönaa deeu ichpai majim aajem. Maimua makhuun d*üijä* iekhawi ich agjö phidkhaan p*üijim* aajem. ⁶ Maimua ya kheuraacha las cincojö aadëm ee, deeu ûwaai nacha ichd*ëu* ðor ooimatarr aar majim aajem. Maimua ooimaawai s*ii* ðor phidagjä chukku aig naajim aajem. Magbaawai amag, “Khani j*äg* kh*ëumaamta* j*äg* s*ii* phidkhajä phidkhaba, parta kh*ëudutkhamamaamta*?” ajim an*um*. ⁷ Magbaa amachd*ëu*, “Marag ni *äbmua*jä phidag jaauba aawaita m*ug* maar par naabahab” ajierram an*um*. Magbaa j*öoir*au makhuunagjä, “Magan mu nemj*üir* ee uva phierrbamit” ajim an*um*, “kh*ëu* n*am* ora.”

⁸ ’Maimua ya edau kh*ëuba*adee chi uva papau ich chog mag ðor phidag ee wai j*ëer* s*üerr*agta j*ürr*, “J*äimua* phidkha narr khun th*ürkha* aunaa amag phagkhabá ajim an*um*. Ëudeecha doubtarr khunagta nacha phagnaa maimua nacha doubtarr khunagta j*ürr* ëudeecha phagbá” ajim an*um*. ⁹ Mag, chadcha ëudeecha kheuraa

las cincojö dubtarr khuunta nacha thürkha auwi khääi $\tilde{a}$ b phidkha kheutarr khuunagamjö denario $\tilde{a}$ abdö phagkhamamajim anaabá, agdaujö. ¹⁰ Maimuata jürr nacha dubtarr khuun thürkha aujim aajem. Ya mag amach thürkhuuibaadee, warm khuunag mag denario $\tilde{a}$ b deematarr aawai, amaun jürr amachigta $\ddot{u}$ r phagjupii naajima, amachta edpherre dubtarr aawai. Pari magba amajgä $\ddot{e}$ udeecha dubtarr khuunag phagtarrjöpai phagkhajim anaabá. ¹¹ Mamu amachig magpai phagbaawai khiujä $\tilde{a}$ watba, chi morkhuugchata jürr $\tilde{a}$ bmua, ¹² “Jäkhuun ya maar öbéraagpam eeta bardutkhachétarr aawai ora $\tilde{a}$ bpaita phidkhajierram. Magtarrta maar ed durr pöm phidkha kheuwi ed pechagjä jemer kheudutkhamaam khuun $\ddot{u}$ i $\tilde{a}$ bata pua amag phagbarbma, jürr amag erraapai phagju aai simta” ajim anum irig. ¹³ Pari magbaawai chi phidag khu jöoirau jürr am eem $\tilde{a}$ bakhaíg, “Kake pari warr maach iekhaawaijä, $\ddot{e}$ denario $\tilde{a}$ bpaita purug phagju abaju, pu phidkhabarm paar? Magtarr aawai mua pu khugurba chirum perá” ajim anum. ¹⁴ “Puch phatkondam auwia petá” ajim anum. “Pari mua ichiita kheeuраacha dubtarragjä purug phagtarrjö phagam khosi chirumgui” ajim anum. ¹⁵ “Much phatkhon aawai muachduu phagam aig phagju aai chirumgui” ajim anum, “pöm phidkhaba arr khuunag awiajä. $\ddot{e}$ Wa suita pua murug õor $\ddot{u}$ i $\tilde{a}$ wajapha apimaphata chiruwa?” ajim anum chi phidag khu jöoirau.

¹⁶ Mag nem $\tilde{e}$ gkhaadam jaauwi ich Jesuupai, ’Ich jägtä ajugui ajim $\tilde{e}$ chab mug atagjä. $\ddot{e}$ udeecha

phidag ee doubtarr khuunagta nacha doubtarr khuunag phagtarrjö, ēudeecha mach iek ükhatarr khuunagjä nacha ükhatarr khuunagamjö agdaujö nem deemaju. Maiguin Êwandam athee pöm nem wauba arr khuunagjä warm khuunagamjö phagmajugui ajim.

*Örau ich thõoju Jesuu jaautarr
(Mr 10:32-34; Lc 18:31-34)*

¹⁷ Maimua mag Jerusalenag mam arr aawai ya khud ee paaukhabaadee, ich Jesuu maar maach ap thürkha auwi marag jaaumamua magjim:

¹⁸ —Pâraru oo namgui ajim, maach Jerusale-nag wetum. Mamu nau maach barbaimaawai mach chi Emkhooi Iewaa mug chirumn thethem-naanag mu pur deeju. Magbaawai makhuunau mu thopi jaauwi ¹⁹ jûrr maach meeun khabam khuun jua ee mu thuslepüijugui ajim. Magbaawai makhuunau mu wau iekhanaa mu gaai mas wau-naa pakuls gaai mu meerphepüijugui ajim. Pari amau mag mu wau thòwiajä khaai thärjup num ee deeu mu iu phiiduju a jaaumajim maachigcha.

Jöoi Zebedeo ūanau ich chaain athee khaidü jeetarr

(Mr 10:35-45)

²⁰ Maimua i iekha öbaadëm ee, jöoi Zebedeo ūan ich chaain düi bëewi nem inag jëwaagpamjö Jesüs khiirphee phobkha thunaichëjim. ²¹ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khandamta ig u? ajim.

Magbaa ich ūanau, —Señor, magan ya puchta thumaam khuun Pörkhabaadeewai mu chaain makhuun numiita puch bigaau juppibá ajim, puch düi iek theeg amkhiir: âb puch juachaar gar,

maagwai ãb pãch juawë gar, Santiago Juan dãi igwi.

²² Magbaawai Jesuu warre chi chaainagta,—Pãrau chan pãachdëu jëeu nãmjã khaugbata nãmgui ajim. ¿Pãrau khãirjuawai mag pãachta warm khãun khãai ürpai aag chikhamnau pãach dau aug wau nãmjã mæ dënjö ãwatju aai næ? ajim amag.

Magbaawai amachdëu,—Ëera, marau ãwatbajup ajierram.

²³ Magbaa deeu Jesuu ichdëupai amag, —Chadcha pãrau õrav pãach dau aphãu wau nãm ãwatma ajim. Pari mag mæch juachaar gar wa juawë gar khãijã mæch dãi ãba juppiju chan mua pöd jaauju khaba chirãmgui ajim, ya jãig paawain mæ Ayauta ichdëu khap jaauju aawai.

²⁴ Maach tagam khãun agjö ich Jesús dãi ogdãba wënhrraajerr khãunau ūurwai, mag warm khãunau i bigaau jupimaag khãidu jëeu nãm ūrbaawai, chadcha am dãi maar thãar ee khaba naajim. ²⁵ Pari magbaa deeu ūwaai maach appai khñet thürkhanaa marag magjim, ich Jesuu:

—Pãrau khaphã nãm, mæig eegar ar amachta chi pörkha nãm khãunan amachta chi pörnaan aawai iek theeg nãm awi amach khãai juu eegpaim khãun dãi athuu aajerram. ²⁶ Pari jûrr pãrau am dënjö magju khaba nãmgui ajim pãach eepai. Magju khãai ãbmua khãijã pãach eepai ichta thumaam khãun khãajã ürãu am khõsi sim khai, magan jûrr ich garmuata ich khapeenau nem mag abaawaijã am ipierr nãnuuu aai simgui ajim. ²⁷ Maagwai ar ichta ügthar pawiajã Ëwandamau ich garcha juppi ahau apim khõsi

sim khai, magan ichta sīi parhoobam khūn chogkhaju aai sim ajim. ²⁸ Mʉ pāar khāai Emkhooi Iewaakha chirumjā mag sīi much garmua chikham chogaagjā bēebajim. Mʉ bēetarran sīi chikhamnag much chogamkhīirta bēejimgui ajim, mag chitumua chikham jua machgau thōowi mag thōobarm gaaimua ñor pōm sīi amach pekau ee preso sīsidumjō nūm khūn öbeerkhapäain.

*Õor numí dau khīsu khithēem Jesuu monaautarr
(Mr 10:46-52; Lc 18:35-43)*

²⁹ Mag wētumua Jericó phöbör ee naaimawi, deeu ërēu phöbaadeeu, ñor pōoma Jesús ēudee wētjim. ³⁰ Mag ñor pōm wētum khud bigaau dau khīsu khithēem numí ohoodö durrajim. Mag durrumua Jesús dichmam khaug athaawai ääakhamua, —Señor, pūta rey David khararr ag chaain ewagam khūn Iewaau marau nʉ narr. Maar apdurrum maar dau aug khaugbahur anaajim.

³¹ Mamʉ mag am ääakham ūrwia aig dich wētum khūnau amag meeurrarau aajeejim, khīupamkhīir. Pari magumjā waragta Jesuug uhuukhamua, —Señor, jöoi David khararr Iewaa, maar apdurrum maar dau aug khaugbahur aajeejim.

³² Magbaawai Jesuu dñuisiwi mag chi dau khaugba khithēe arr khūn thürkhanaa, —¿Khani pārau mūrug pāach düi apim khōsi nʉ? ajim amag.

³³ Magbaawai amachdēu, —Señor, maraun pūrug maach dauta daujā wajaug paapim khōsi nūmgui ajierram irig.

³⁴ Magbaa chadcha Jesuu am dau aug khaugwi, am dauhēu aaithu aaithu abaawai, warre daujā wajaug sīi bi eewe ich magta thaabatarrjō nūisijim. Mag amach dau monaaubapäaiwai warag i dūi éréubaadëjim.

21

*Jerusalén phöbör ee Jesús dubimatarr
(Mr 11:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)*

¹ Mag wëtumua ya Jerusalén dakha Olivo durrsī gaai deeum phöbördam Betfagé anum paaukhabaimaawai ich Jesuu maach ich dūi wénurraajerr khun eem numí thürnaa amag, ²— Cha maach khīrphee phöbördam sim ee éréubaadët ajim. Nau pārau burro chi uuidam pabü gaai jü sim ooimajugui ajim. Ag bigaau īchab chi chaaidamjā s̄eju. Mag pāachdēu oobaimam ēerwi aipidut ajim amag. ³ Mag pāachdēu ēer waidurum oowi ābmua khāijā pāachig iekhaawai irig, mua ig chiraawaita arrum, mamu deeu jöpcha deepüiju abat a jaaujim, chi mag ichdēu pāi sim khunag.

⁴ Pari mag burrodam awaan mamkhīir ich khapeen pāitarran, Ēwandam i jaaumie Zacarías khararrau phā puatarr eyaa öbërmkhīrta magjim. Mag irua phātarr gaai mag sim:

⁵ “Jerusalenpienag jaaubat:

‘Pārau warrgarwe nuajerr Reita sīi parhoobam khunjō khīir machag chukhu burrodam agtha chi jōoicha khaba khitum gaaита ya pāar aig urum’ ” a phā sim. (*Is. 62:11; Zac. 9:9*)

6 Mag amach chogbapääiwai chadcha ärëubaadëjim. **7** Mag wëtwi ooimaawai, chadcha ich Jesuu jaautarrjö chi burro ẅidam ich chaai düi ooimajierram anaabá. Maimua ëer auwi, arrwi, ya ich Jesús sim aar pabaimeawai, amach khajüa ëerkhanaa chi burrodam phō gar theerkhabapääiwai ag gaai Jesús waaidubaadëjim.

8 Maagwai õor pöm thünarr aawai, ãaur khüunau i maju ee amach khajüa ëernaa theerkhamaaawai, ãaur khüunau jürr papiujöm thürrpnnaa theerkhamajim. **9** Maagwain na wëtum khüunaujä serereu khaawai ëudee wëdurum khüunaujä serereukhamua, “Uucha abarm Ëwandam. Rey David khararr ag iewaajöm chan chukhukhum” aajeejim. “Ëwandam, ich muuta puchdëu puch jürr püibarmuu. Mug Rey püibarm gaaimua ügtharm magwe onee aju aai nüm” aajeejim jürram khüunau.

10 Mamagag wëtumua ya Jerusalén ee Jesús dubbaimeawai sii phöbör ee õor thumta phogdubaadëmjö ajim. Magphöbaadëmun jürram khüunau amach eepai, —Keena, jän չchijäg wounta jäg urúma? aajeejim.

11 Magbaawai mag i däi õor pöm wënarrum khüunau, —Ëwandam i jaaumie Jesús khabahab aajeejim, Galilea durr Nazaret phöbör ee bääutarr.

*Aai i jëeujem degmua Jesuu õor jürkhüuitarr
(Mr 11:15-19; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)*

12 Mag barwia Aai i jëeujem deg ooimaawaijä, sii merrickau eemjö thünämta ooimajim. Magbaa mag ag ee Ëwandamag ofrendakha deeg nem pér nüm khüun dawag jürkhüüpäinaa, phatkhon

cambienaa dubur pér nám khüun mesjā jékhut s̄lepüimajim. ¹³ Magnaa amag,—Ēwandamau ich igwia ich iek phā sim gaai “Mʉ diin sii mʉrug jéeujem diiu” a simta, pāachdēuta ag ee mʉg nem parhēpag pér námua sii chikham khūguurjem dikha wai naabma ajim.

¹⁴ Mag ñor dawag järkhuipäiwi, ichta ag ee s̄siewai, dau khaugba khithëem khüun däi bū wëdʉ wëdʉ khithëem khüunpa ich aig bëemam Jesuu monaaupüi maajeejim. ¹⁵ Mamʉ mag irua ñor monaaupüpäikhamb phadnaan chi pörkha nám khünnau Moiseeu ley phā pʉarr jawaag chi mach-naan dëimua amach daúacha mag irua ñor mon-aau sim oo nám däi, chaainaupa i thö iekha nám iekhau “Rey David khararr ag Iewaajöm chan chukhukhumkham” ūrbaawai, ¹⁶ meeukha nám iekhau khīir mor chigpai chi Jesuugta, —¿Mag serereukham khünnau iekha nám pua ūr chirú? ajierram irig.

Magbaa ichdëu, —Muakha ūr chirümgui ajim. Pari pārau Ēwandam iek phā sim gaai thüürwai ooba aajeeb, amau mag serereu aju igwi David khararrau,

“Chaain daumeraam khüun däi agtha jūd dö khithëem khündamaupa irig jéeujem” a phā pʉatarr. *(Sal. 8:3)*

Ma chan pārau būurjā khīir ee paba naabma ajim amag.

¹⁷ Magnaa warag ichta aigmua mawia jūrr ag dakha phöbördam Betania anʉmʉg petajim. Mag mawia ich mam warag khāi éejim.

*Jesuu igo phuapitarr
(Mr 11:12-14,20-26)*

¹⁸ Mag mam khāi ëewi deeu edpherre Jerusale-nag urumua Jesús iek i jāsöö aadëjim aajem. ¹⁹ Mag i jāsog thñum ee, khæd bigaau igo bü dñum oo athaawai ag gaai chi jō simpii awi aar oon majim. Mam u oon maawai sīi bü parii dñnaajim. Mag ag gaai ooba abaa pabüugta wounagamjö, —Pu jāg sim khai, jāgan mug atagjā ich jāg chëba sñerrajugui ajim.

Pari irua mag iekhabaawai chi igo bü warre phuabaadëjim. ²⁰ Maachdëu mag oobaawai dauderraan nñm iekhau marau irig jëeu naajim, jāga jāg warre dëgölpta jāg phuabaadë.

²¹ Magbaa ichdëu marag magjim:

—Pärau päächdëu Êwandumag jëeuwaijä päächdëu jëeubarmjö aju khñirjunaata jëeukhiin, mua mug pabü phuapibarmjöpajä khaba, ag khāai phithurcharam nemjä wauju. Jägkhiin pärau mug Olivo durrsñigjä, “Muigmua mawia jürr phñas ee ierpabaad” akhinjä, chadcha päächdëu iekhabarmjö ajugui ajim, pääar ipierr. ²² Mag päächdëu jëeubarmjö aju khaphñnaata pääch nem jëeuwaijä jëeumñn, päächdëu jëeubarm nem pärau paarpaju a jaaujim marag.

*Jesús juu theeg
(Mr 11:27-33; Lc 20:1-8)*

²³ Maimua bëewi deeu Jesús Aai i jëeujem deg dubchëjim. I maig õrag Êwandum iek jaau sim ee, phadnaan chi pörkha nñm khñun düi judionaan Asamblea eem chi pörnaan i aig bëewi irig jëeuchëjierram:

—¿Khai thöwiata jāg māig nem pēr narr khūn pua dawag jūr wérppüijī? ¿Khaíuta jāg pūrug pūchta nem iek theeg apijī? Marag jaaubá ajierram.

²⁴ Magbaawai jūrr Jesuu amag, —Magan nacha mārug jaaubat, muajā īchab pārag jēeu ookhimgui ajim: Mua jēebarm pārau mārug jaaumūn, magan muajā pārag jaaujugui ajim, cha pāachdēu mārug jēeu nūm. Magnaa chadcha amag, ²⁵ — Pārau oowai, ¿khaíuta Juan püijī ajim, jāg amach khaibag Ēwandamag chugpaapi jaaunaa õorjā pōr choo nārramkhūr? ¿Ēwandamau ajī, wa sīi māg jēb gayam khūnau chogpāiwiata jāg nārrajīwa? ajim.

Magbaa amach appai iyūu nāmua, —Maadēu irig, “Ēwandamauta püijim” akhiin, magan jūrr irua maachig, “Jāg magumta pārau irua jaaunārrarr iek ükhabajierráma?” aju. ²⁶ Pōd maadēu, “Ōrauta püijim” ajujā khabamgui ajierram. Maadēu magkhiin thumaam khūnau i igwia “Jāan chadcha ich Ēwandam i jaaumieta jāg nārrajim” aajeewai, eeu dēgölp õrau maach mokou bar thōodukhamgui ajierram.

²⁷ Mag warag irig jaaujujā khaugba aawai, — Marau pōd jaauju khaugbamgui ajierram.

Magbaawaita ichdēu amag, —Mua pārag nem jēutarr pārau mārug jaauba aawai muajā pārag jaaubamgui ajim, khai thöwiata mua jāg nem wau chitá.

¿Chijā khūnta ügthar öbérju khai?

²⁸ Mag ichig jaauba abaawai māg nem īgkhaadam jaaujim:

—Woun ãb chaain numí wai sñejim aajem. Biek ãb chi jöoirag, “Iewaa, ñis mæ uvadö ee phid-khabamí” ajim anum chi ayau. ²⁹ Magbaa chi iewaau, “Mæ mamapha chirumgui” ajim aajem. Maimua khñirju sñi awiata, “Magan mæ majugui” awia majim aajem, phidkhaan. ³⁰ Maimua jûrr ich iewaa chi ëudeemugjä ich agjö phidkhaan mamkhñir jaaujim aajem. Magbaawai maguan chadau khõchag, “Magan mæ phidkhaan majugui” ajim anum. Pari mag maju atarrta chadcha mabajim aajem.

³¹ Mag nem ïgkhaadam jaauwia, aig ûr narr khñunag jûrr, —¿Chijägu pârau oowai ich ayau khõsi sñerrjö i ipierraaj ají? a jëeujim ich Jesuu.

Magbaa, —Chi iewaa chi jöoirau ajierram, chi cuento ûr narr khñunau.

Magbaa deeu ich Jesuupai iekhakhagmamua, —Roma durram gobierno athee dëbpaar jëeujem khñun chi khaibgam khñunta ñuin amach durpa theegau parhooba sñerrjëem khñun däi pâar khääi ügtharcha öbérjugui ajim. ³² ¿Jägwi mag chirú? Juan chi õor pör choomieu, jäga Êwandam dau na wénurraju aai nü a jaaumam ûrwi pârau ükhabam daa, amauta pâar khääijä ükhatarr aawaima. Pari pârau magba irua jaau ñurrumjä ûrnnaa irua nem waaujerrjä pâach daúacha oojerria, pâach khaibag khñirjuwia Êwandamajä chugpaapi jëeubajierramgui ajim amach khñircha.

*Khaibag sñsidumta nemjür thña narr
(Mr 12:1-12; Lc 20:9-19)*

³³ Maimua ich Jesuupai, ’Urbat, deeum nem ïgkhaadam pârag ïkhakhimgui ajim.

Maimua īgkhabaadëmua magjim: 'Woun ābmua uvadö jūrjim aajem. Mag jūrwi, ag igaa u thuur phārdapäiwi, chi uva chö piirjaujujā waunaa, didamjā nasādjö ügthaa ēu dānūujim aajem, ag gaaimua warp dawaa oo phārdad aag. Mag thum wajapha wau sīunaa, chawag mam khōchkhabaadeewai, chi nemjīirdö deeum khūnag alquilaapäiwia, ichin jūrr deeum durr warp petajim aajem. ³⁴ Maimua ya chi uva waaubaadëmcha khīrjunaa jōoirau ich chognaan püijim aajem, ich paatëm agjö ich athee deepäimkhīr. ³⁵ Pari mag chi chognaan amach aar bardutkhabaimaawai, chi uva thua narr khūnau pürphöbaadëwi, ãaur khūn gaai sī mas waunaa, ãaur khūn warre khēchpäinaa maimua pogkha mokoujā barmaajeejim anaabá. ³⁶ Magbaawai deeu jōoirau jūrr khapanaa püijim aajem. Pari makħūnjā amach aar barpinaa chi nacha bëetarr khūn dūi arrjöö ajierram anaabá. ³⁷ Maimua ya ābmiecha paawai jōoirau ich chaai püijim aajem. I khīrjungan ich chaai aawai i ögkhaju awiata püijiebma. ³⁸ Pari warm khūnau mag i ögkhajujā khīrjuba, sī warag amach aar barpinaa, "Keena, chamħuta chi iewaa aawai mħeuata mħug atagjā jūrr ich aai nemjīir jūaju khabahab" ajierram anum. "Jāg sīpí warre maadëu i thōopüiju, mħug uvadö jūrr maach dēnkhwa awaag" ajierram anum, amach appai. ³⁹ Mag, chadcha khapanaa mħeuata mħug atagjā jūrr ich aai nemjīirdö chaaur warp arrnaa thōopüijierram aajem, ich jōoi iewaa āba.

⁴⁰ Mag jaaunaa jūrr ich iek ū narr khūnagta, ichdëu nem īgħatarr igwi, 'Pārau khīrjuawai īsjā

agtha mag uvadö sim anaa chi th̄a narr kh̄unjä ich akh̄unpai akhiin, ḥjāgaju khai jōirau magum wounaan däi? a jēeujim Jesuu amag.

41 Magbaa amachdëu, —Mag amach khaibag s̄isidäm paar amachdëu warm kh̄un däi aajerrjö amach dënjö am dau aug khaugba, irua agjö am khēchpüijuuta. Magnaa jūrr chadcha ichig phagju kh̄unagta irua alquilaa p̄ajugui ajierram, ag jaar paawaijä chi nemjödam ichig ich paat deemkh̄ir.

42 Amachdëu magbaawaita Jesuu amag magjim: —Pārau chan büürjä Ŋwandamau ich i jaau mienag ich iek phäpitarr gaai jaau s̄isidäm th̄ürwai ooba aajeeb,

“Di ëu narr kh̄unau isegtarr dibigta jūrr chi dihäd jārramkha s̄isim” a sim?

“Ŋwandam maach Pöröuta mag dibig wajaphamjö api s̄iewai õrau oowaijä üuuta oo n̄äm” a sim, ich iek gaai jaauwai. *(Sal. 118:22-23)*

43 Magua mua pārag mag chir̄umgui ajim: Ŋwandam pāar th̄aar ee ichta chi Pörkhaju atarr chi Pör khaba, deeum kh̄un judionaan khabam kh̄un ichdëu khōsi simjö nem wauju kh̄un dëita am Pörkhaju ajim. [**44** Maimua mag mua dihäd a chir̄umjä m̄ch igwiapaita mag chir̄umgui ajim. Chi m̄ iek ükhaba sim wounan, juau ogthom mag dibig ür burrwi ichdëupai ich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag ükhaba n̄urrumta meemün, jūrr m̄ mag dibig pömaamjö chir̄umta i ür buudimamjö ajugui ajim.

Jesuu mag s̄ierran mag i iek ükhaba sim mee-baadeewai warre kh̄imie durr barpüijuuta jaau s̄ejim.]

⁴⁵ Mam̄ mag irua jajawagmam ūrwi phadnaan chi pörnaanau Moiseeu phā p̄atarr wajapcha ūrkhaajem kh̄ūn düimua khaug athajierram, amachdēu ich iseg n̄emta jaau sim. ⁴⁶ Mag amach kh̄īr iekha simta khaug athaawai jūrr ichta p̄ur arram khōchkha phöbaadējim. Pari Jesuu chadcha Ěwandamau nem jaaipi simta jaau n̄err̄am thu-maam kh̄ūnau khaph̄u narr aawai amachta jūrr khaigbaju kh̄īrjuwi i chig abajieram.

22

*Őor juu p̄artarr phiesta
(Lc 14:15-24)*

¹ Maimua deeu nem īkhamamua őrag nem jaau-mamua magjim:

² —Ēwandamagta amach thāar ee ichta chi Pörkhapi n̄am kh̄ūnan, rey ãb simua ich iewaa juu p̄armkh̄īr phiesta wautarr ee őor bëetarr kh̄ūnjöta n̄amgui ajim. ³ Mag phiesta ee bëemkh̄īr ya őrag jaaukha th̄narr aawai ag ed pabaadee chi reíu deeu ich chognaan p̄äijim aajem, mag bëeju arr kh̄ūn aar jaaubathuurwai bëemkh̄īr. Pari mag jaaubathurmjā bëebajieram aajem. ⁴ Magbaawai jūrr deeum kh̄ūn p̄äiwia amag, “Thachin ya s̄i khöjupaita sim, m̄uch nemchaain őtpaa wai chirarr khéch auwi aata wau th̄n̄am; juu p̄ur n̄am phiesta ee wëttarrau’ a jaaubat” a jaaupäimajim aajem amag. ⁵ Pari par mag deeu iek jaaupüitarrjā bëebajieram anaabá. Mag chi bëeju arr kh̄ūn eem ãaur kh̄ūn warag amach nemjīir oon ērëubaadee tagam kh̄ūn pogkha amach phidag ee wëtjierram aajem. ⁶ Maimua ãaur

khuunau warag mag chi rey iek jaau wenrrarr
 khuun par auna parhooba am gaai mas waunaa
 warag khechpuijierram anaabá. ⁷ Magbaawai
 chi reú khir machgau ich soldaanag mag ich
 chognaan khechtarr khuunjá agjó khechpi jaaunaa
 am phobörjá warre örp*i* jaaujim aajem. ⁸ Maimuan
 chadau deeu ich chognaanag, “Nemen thum
 khir khaug thunm, juu parju phiesta athee;
 pari chi therpüitarr khuun chadcha chi beeju
 khuun khaba arr aawai am bebajierramgui” ajim.
⁹ “Jägan jägbarpí kaaijá ee wetwi mu chaai juu par
 nm phiesta ee bemkhir, thum paachdeu oomam
 khuunag jaaupetat” ajim anm amag. ¹⁰ Magbaa
 chadcha chi chognaan wetwi kaaijá ee amachdeu
 oomam khuun thumaa aibeejierram anaabá, ðor
 wäjäun düi chi khaigbam khuunpa. Deg pachénaa
 oowai sii dijá pöm simta ðrau pheu wejoojim anm.
¹¹ Maimua mag ðor thumaa deg paaukhapinaa chi
 reú oon maawaijá, bee nm khuunag jüamkhir
 awia irua khajüa phederrjá jüaba, woun ab ag ee
 sierrau sii parhoobam khajüata jüa sim ooimajim
 anm. ¹² Magbaawai chi reú irig, “Pu jäga jäg
 warm khuunjó phiesta eem khajüa jüaba simta
 maig dubjí?” ajim anm irig. Pari magmjá büurjá
 i iek jüu aba, ichig khabamjó ssijim anm. ¹³ Mag
 par jee ahaukhamjá ich iek ükhaba abaawai
 mes gaai thep paa narr khuunagta, “I bü düi juapa
 buurnaa daaugajär khichag ee barbapüit” ajim
 anm chi reú, “i gaai wajaugau icharaucha bienaa
 ich mag agäa agäa sierramkhir.”

¹⁴ Mag nem ïgkhaadam jaauwia ich Jesuupai,
 ’Ugthar öberjujá mag phiesta ee ðor pöm

thäركھويوا khapan khaba bëetarrjöta sim ajim. Ěwanda maun ich aar õor pömta wëtpim khõsi sim, mamu chi chadcha öbérju khүн chan khapan khabata durrumgui ajim.

Reígjā deenaa Ěwandamagjā ich paat deepi jaau-tarr
(*Mr 12:13-17; Lc 20:20-26*)

¹⁵ Pari mag irua nem īgħa sim amach jügaagaa khaba aawai fariseonaan amach ap iekħawi ibēpjier ram aajem, jāga Jesús ich iekħa sim gaaimuapai imeraa pür awaag awi irig jéeucheeg.
¹⁶ Mag ya ibēpwi narr aawai amach ee amach igar narr khүn eem püijierram, deeum khүn agjō chi rey Erodes igar narr khүn däi. Mag amach püibaawai bëewi magħejjierram:

—Maestro, marau khaphu nūm, pua chadcha ag eyaata nem jaaunaa īchab jāgata aju aai nū a jaau-jem, Ěwanda maun nem jaau sim eyaa wēnħħraag. Pua chan sīi õrau amachdēu nem jaaum aig nem jaau nūmugħejja puch khūgħpiba wa sīi puchdēu oowai magħjoo abaawai ag bärre sīi magau aba aajem. ¹⁷ Magua marau pħarug jéeum ig nūm:
¿Pua oowai chadcha maach meeun judiona anau jādurri erram khүn rey Roma sīejemugħta impuesto phagju aai nū, wa phagju khaba nū? aichħejjierram irig.

¹⁸ Pari Jesuu ya mag am ibēpwi khūrju nūmjā khaphu sierr aawai jūrr ich garmua amag, — Pāraun pāach khaugbampi naabma, ¿khanthee pārau jāg mū imeraa pür auju ēkha nūma? ajim.
¹⁹ Magnaa, Mūrug oopibat ajim, khaniuta pārau dēbpaar phaagjē.

Magbaa irig phatkhon denario anum ãb oopi-jierram. ²⁰ Mag ichig denario ãb oopibaawai,—Pârau oowai, ¿khai khîrta khai thür düi ag gaai sî? ajim.

²¹ Magbaa amachdëu,—Romaam rey César khîr khabahab ajierram, ich thür däi.

Magbaawaita Jesuu amag,—Mag khai magan reig ich paat deenaa Êwandalagjä agjö ich paat deebat ajim.

²² Amachig mag iekhabapääiwai sîi jügderraanum iekhau warag amachta khîu ërëubaadëjim.

*Êwandalam chan oob mag chi khêcham khûun
Êwandalam khabam*

(Mr 12:18-27; Lc 20:27-40)

²³ Ich mag edcha ïchab saduceonaan eem khûunjä agjö Jesús aig bëejierram. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meebaarëm chan maach akhaar tag iiuba aajem aajem. Amach mag nem jaau sîerrjëem gaaimua, iyûumamua juau ogthom irig magjierram:

²⁴—Maestro, jöoi Moisés khararrau Êwandalam iek phä püarr gaai jaauwai, woun ãb uhi wai simta chaaijä chukhu meemun, magan mag chi meetarr khod ãbam wai sim khai, magua ich khojaau auju aai sim a sim, ag däi ich naamuu chaain ooba arr aawai jûrr i athee oo deeg, mag oo deebarm i chaalinkha nüsikhamua ajierram irig.

²⁵ Maimua amachdëupai warag irig nem ïgkhamamua magjierram: 'Biek ãb muig maach meeun ee emkhooin siete naajim aajem, ãbam khod appai. Am naam chi nacharamua uhi auwia chaaijä chukhu meejim aajem. Magbaawai ag

ẽudeemua ich khojaaupai wir aig aujim aajem, ich naam thär okhoopimaaugau awi. ²⁶ Pari majā pöd ag däi chaai ooba meejim aajem. Ich mag ewagam khueunjā ābam uuirupai warm meemam ẽudee theg ahaugmamua mag siete narr thum thegdüpüijim anaabá. ²⁷ Maimua ya ābmiecha paawai chi uuijā meejim aajem. ²⁸ Mag ābam uuirupai ābam khod appai siete phëpitarr aawai mag atag thumaam khueun iiu phiidatkhabarm edjā, ḡmag uui chijāg dënkhā sīsijuma, chi nacha autarr dēn wa ẽudeegam khueun dēn? a jēeujierram irig, juau ogthom.

²⁹ Magbaata ūr nūm jüg eyaa Jesuu amag, — Pāran okhoota iekha nūmgui ajim, Œwandam iek phā sīsidūm gaai jaau simta i jua theejā khaugbata iekha naawai. ³⁰ Meetarr khueundam thumaa iiu phiidatkha phöbaadēm chan bürjā jua püpür abajugui ajim, ya am ügtharm Œwandam chognaan thanūm khueunjö nūsisiju aawai. ³¹ ḡPārau ooba aajē, Œwandamau ich iek phäpitarr gaai mag ðor ötarr khueun deeu iiu phiidatkha jui igwi, ³² “Ichta jöoingar jöoi Abrán khararr Œwandam anaa īchab jöoi Isá khararr ag Œwandamau maimua Jacob khararr dēnjā agjö” a sim? Irua mag makhuun jöoin agtha meeba nūmjö iekhatarr aawai Œwandam chan oob mag chi khécham khueun Œwandam khabam. Œwandaman chi iwam khueun Œwandamaugui ajim. Irigan nawe khéchtarr khueun awiajā agtha iiu nūmgui ajim.

³³ Mag nem jaaumam ūrwia, chadcha thum chi ūrmam khueun jügderra naajim.

Êwandamau nem waupi jaau sim chi
wajapcharam
(Mr 12:28-34)

³⁴ Jesuu mag saduceonaan warre khĩupaa s̫ubarm fariseonaanau oobaawai, jūrr amaun chadau i phithurg chukhu p̫r auju awi, ³⁵ āb am eem Moiseeu ley phā p̫atarr jawaag chi mach ich Jesús aig b̫ewi irig, ³⁶—Maestro, Moiseeu ley phā p̫atarr gaai, ¿chijāg iekta tagam kh̫un khāaijā chi wajapcharam̫wa? ¿Khanta ür̫uacha Êwandamau maachig waupim khōsi sī? ajim irig.

³⁷ Magbaawai Jesuu irig,—Chi wajapcharam̫n, “Maach Êwandam sī par iiupai khaba, p̫uch thārauchata khōsi abá” a phā sim̫u ajim irig. ³⁸ Tagam ley ̫urkhapi jaau n̫um khāaijā maata chi wajapcharam̫ugui ajim. ³⁹ Magnaa deeu ichd̫upai, Āb agjö ich agjöpaim̫u simgui ajim. Ma sī “P̫uch khapeenjā wir aig p̫uchjö daupii abá” a sim. ⁴⁰ Moiseeu ley phā p̫uarr thum tagam kh̫un agjö Êwandam i jaaumienau jaaujerrpa m̫ukh̫un dau numiim gaaimuata öb̫erd̫ukha n̫um. M̫ukh̫un numiita wajapha ̫urkha sim̫n magan tagam kh̫un ̫urkhapi jaau simjā thum ̫urkha simgui ajim ich Jesuu.

¿Mesías khai iewaa ajī?
(Mr 12:35-37; Lc 20:41-44)

⁴¹ Mag chi fariseonaan agtha āba biird̫u th̫unum ee, ⁴² Jesuu amag, —P̫ārau mag ðor peerdu awaag Mesías anum b̫eju ig iy̫u aawai, ¿khai chaai aju khai a khĩirjuba aajē? a j̫eujim.

Magbaawai amachdëu, —Jääan warrgar jöoi David khararr ag chaain ewagam khuuunauta oodeejugui ajiterram.

43 Magbaata ich Jesuu amag, —¿Pari jāga mag David chaain ewagam khuuun dën abarju, ich Davi-
uijā mag ich Ņwandamau püiju aajerr igwi i Pör a
iekhatarrta? Irua mag iekhaawai, ¿ich Ņwandam
Akharauta mag iekhapibajī? ajim. **44** ¿Pārav
khaugba nū, ich Ņwandamaucha iekhatarr Daviu
phätarr? Mag irua phätarr gaai mag sim:

“Maach Pör Ņwandamau mū Pörög, ‘Mūch iek theeg
chirumjö aag mū dūi āba mū juachaar gar
jupbá’ ajim ‘pūch oomapha aajem khuuun
thum mua pūch jua ee pūrkha dee nūm ora.’
”

(Sal. 110:1)

45 Mag ich David khararrauchajā Ņwandamau püiju aajerr igwi “maach Pör” a iekhatarrta, ¿jāga pāar iek mag í David chaain ewagam khuuun dēnpai aju anū? Mag sii i chaaipai aju akhiin, ich paarmua mag “maach Pör” abakhamgui ajim Jesuu amag.

46 Mamū par irua mamagkhamjā ābmuajā büdam ābjā jūu aba aajeejim. Magtarr aigmua atag ni ābmuajā tag irig iek chigaapaijā jēeuba aajeejim.

23

*Jesuu fariseonaanag iekhanaa chi
machnaanagjā iekhatarr*

(Mr 12:38-40; Lc 11:37-54; 20:45-47)

1 Magtarr khur Jesuu õragjā ūrmkhñir iekhamamua marajā magjim:

² —Chi machnaanta fariseonaan däi Moiseeu ley phā puarr jaaujem khūnau. ³ Magua amau jaau nūm ūruraa pāachig jajaaukham ipierraabat. Mamh oob amau aajemjō chan amiet ajim. Jākhūnan amach ipaarmua Ēwandam dau na ajapha nem waapi jajaau aajemta amachdēu chan amachdēu jaau nūmjō nem wauba sīerrjēem. ⁴ Magnaa nem jawaagjā amachdēu nem jaauum aigta jaau sīerrjēem. Jāg nūm aig õor ür nem chukhūmta jiirpüpüikhampjöta naabahab ajim, õrau wauju khaba atcha phithurgkhamta waapi jaauwai. Õrag mag nem jaauwaijā amaun amach ipierraata api nūm, mamh mag nūm chan amachdēujā amachdēu nem jaau nūmjō waujöjöopajā khaba nūmpta mag sīerrjēemgui ajim. ⁵ Am nem waubaadēmhn, õrag sīi amach oomkhīirpaita nem wau sīerrjēem, amachdēuta wajapcha Ēwandam iek ükha naawai i däi wajapcha nūm amkhīir. Amach mag nūm awi, Ēwandam iek phā sīsidūm gayamjā jūrr deeum gaai phānaa, chūdam gaai ēupūinaa, amach piudau gaai jūpūinaa dag gaaijā jūapūimaajemgui ajim. Mag nūm däi īchab amach khajūahi gaaijā nem bābārgta jijiraa jūajemgui ajim. ⁶ Õor khapanag ee thach khoowai, wa sīi Ēwandam iek jaaujem deg khājā biirdūawai, amachta sie wajapcharam gaai juupjemgui ajim, õor khīirphee thumaam khūnag amach oomkhīir. ⁷ Magnaa kaaijā ee õrau amach saludaawaijā amaun amach thö iekhapinaa amachig maestro apim khōsita sīerrjēemgui a jaaumajim.

⁸ Mag jajawagmamua, 'Pari pāar mū däi

khapeerkha n̄um kh̄un chan m̄ iek ükha n̄um gaaimua thum agdaujöpai naawai, pāachig “maestro” apiju khaba n̄umgui ajim, chikhamnag. M̄uta pāar Maestroou ajim. ⁹ Pāar Aajā ābpaita wai n̄um; ma ügthar s̄lejem̄u. Magua, m̄ug eegar chan pāach garmuajā oob parhoobam kh̄unag Ņwandamagamjō “aai” ichēmiet ajim. ¹⁰ Āba m̄uch chi Cristopaita pāar Pörkha chiraawai, oob pāachigjā “maach pör” apimiet ajim, dich khapeen āba th̄unum kh̄unag. ¹¹ Magju khāai āb khāijā pāar ee ichta chi pörkham khōsi sim khai, warag thumaam kh̄un chogkhaju aai sim. Mag n̄um aigta Ņwandamau oowai chi wajapcharamkha simgui ajim. ¹² Mua mag chirum̄n, ar amach thöwia chikham d̄ui athuu aajem kh̄un m̄ug atag paawai jūrr Ņwandamag chaigpa oo s̄isid aju aawaita mag chirum̄; maimua ar mag amach d̄ui athuu n̄umjā b̄ürjā am ichaaur aba s̄ii warag serbiibamjō aajerr kh̄unta jūrr Ņwandamau warm kh̄un khāijā ürpai apiju aawaita mag chirum̄gui ajim ich Jesuu.

¹³ Maimua mag iekhakhagmamua magjim: ’jĒ, pāarjā agjō chi machnaan d̄ui Moiseeu phā puatarr iek wajapcha uirkhaajem kh̄un! Pāran pāachdēuta ürcha Ņwandam iek khaphum anumta Ņwandam aar öbérjujā khaugba n̄umgui ajim, pāachdēu ükhaba n̄um gaaimua. Mam̄ mag n̄umta õrau i aar öbérju ūkhaawaijā warag chi öbeerjem döig chawag khecheu ahaukhamjō aajem, õor khūgur wai n̄umua, Ņwandam iek ükhapimaaugau.

[¹⁴ ’;Ë, apdurr, pāar chi machnaan dūi Moiseeu phā p̄uarr iek ajapcha ƿurkhaajem aajem kh̄aun! Pāraun sīta khoopaa ƿuin juagam nem-damjā khechthug aumaajerramgui ajim; magnaata sēukha warag am kōit Ēwandamag jēeu nuu aajerram, juau oghom pāach magba nūm amkhīir. Mamu pāach jāg nūm paar jūrr Ēwandamau īchab pāar gaai sua kh̄aabajugui a jaaujim.]

¹⁵ ’;Ë pāar Moiseeu ley phā p̄uarr jawaag chi machnaan chi mag ley wajapcha ƿurkhaajem aajem kh̄aun dūi! Pāachdēuta Ēwandam ipierraacha nūm awi pāach dēnþö ƿkhapi awaag warpham magwe jaau wēnurraajemgui ajim. Mamu mag nūmhn, chadcha pāach iek ƿkhabaadee pāach khāaijā athuuchata khaibag paapūimaajem, pāachjö amjā Ēwandamau khīmie durr barkhūuju ayaa amkhīir.

¹⁶ ’;Ë, pāran sīi pāachjā dau khaugbamjö nūmta agjö dau khaugba khithéem kh̄aun sua gaai èudu arrumjö nūmgui! ajim amach khīircha. Pāach mag nūm gaaimuata pāar iek mag “Aai i jēeujem di igwia nem wauju a iekhatarr chadcha wauba awiajā idēu mag sim” a iekhaajemgui ajim amag. Mamu jūrr “Chi Aai i jēeujem deg phīr thūnūm igwiata nem wauju a iekhaawain chad ichiita waub khaba wauju aai sim” aajem, “Ēwandam dēnkhā sim igwiata mag iekha naawai.” ¹⁷ ;Pāran warag khīirjugjā chukhunaa dau khaugbamjöta thūnūm! Pāar khīirjug paraa naakhiin, chi Aai i jēeujem diita ajapcha s̄ebahab, chi phīr khāai. Mag sim ee s̄lewaita ag eem phīrjā agjö Ēwandam dēnēg pa s̄ebahab ajim. ¹⁸ Pāar iek īchab mag “Sīi chi Aai

i jëeujem deg nemchaain phaag nasādjö wau sim igwia nem wauju atarr wauba awiajā idēu mag sim” anum. “Pari mag nasād gaai ofrenda sim igwiata nem wauju abarmān chadau ichiita waub khaba wauju aai sim” aajem. ¹⁹ ¡Khaugabnaan! ¿Magan pāragan chi nasād khāajā chi ofrendata wajapcha sīeb? Nemchaai ich appai chan wajaug chukhu simgui ajim; āba mag nasād gaai ausūubaawita wajaug aadēp sīebahab, Ēwandamau ich dēnha athaawai. ²⁰ Chi mag nasād Aai i jëeujem degam igwiata nem wauju a simua chan āba chi nasād igwiapai khaba, ag gaai chi ofrenda paa sim igwiapata iekha sīebahab ajim. ²¹ Maagwai chi Ēwandamag jëeujem di igwia nem wauju a iekha simuajā sīi mag chi di igwiapai khaba, Ēwandam igwiapata iekha sīebahab, mag degta Ēwandam sīejewai. ²² Maagwai edjā igwia khāijā nem wauju a iekha simuan mag edjā igwiapai khaba Ēwandam igwiapata iekha sim, chi edjā Ēwandam khu juupjem aawai. Mag i khu juupjem igwiapa iekhaawai ich Ēwandam igwiapata iekha sīebahab ajim amag.

²³ ’¡Ē, pāar Moiseeu ley phā p̄uarr jawaag chi machnaan ag iek wajapcha uurkhaajem aajem khūun düi! Pāraun pāachdēuta Ēwandam na wajapcha nem wau nām awia, i paat agjō deeg pāach nemjīr bū daiicharam gayampa Ēwandamag ofrendakha deejem: pārau anís eemjā deenaa comino eemjā deejemgui ajim. Pari mag nāmta jūrr mag ley Moiseeu phā p̄uarr gaai ag khāai nem wajapcharam jaau simjō aju chan khīir eejā paba aajemgui ajim. Pārau chan wir aig pāach

khapeen däi agpierraanaa am dau aug khaug paraa n̄am däi īchab Ēwandam iekta ogd̄ba ich jāg ükha wēn̄rraju aai n̄mjā khīirjuba aajemgui ajim, majā maḡmta ürcha wauju aai n̄mta. Magnaan chad tagam nem pāachdēu wau n̄m p̄aba ich jāg dee wēn̄rraju aai n̄m. ²⁴ ;Khīrjug chuknaan! Pāach pem aawai pāran dō dō n̄m däi s̄i pagatjöm khāijā döbapüimua pekaudam wau-maaugau awi, ajapha sānaata doojerram. Pari jūrr pekau pōm camellojökhamta s̄i üipüi n̄mjö n̄m chan pāar gaai mas khaba aajemgui a iekhajim amach khīircha.

²⁵ ;j̄Ē, pāar Moiseeu ley phā p̄arr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajapcha ürkhaajem aajem kh̄un! Pāach i aawai pāran s̄i pāach juagam nem ür̄am chi memerkhögpaita ükhakha aju khīrju s̄ierrjëem, mag memerkhöm ee khāijā döbaawai Ēwandam dau na pekau waumaaugau awi. Mam̄ pāachdēu chīkham nemdamjā pāach dēnkha aunaa waragta phatkhonjā nem pōm paarpam khōchkha th̄n̄am gaaimua pekau pōm n̄m chan isegba, ni Ēwandamag chugpaapi j̄eeujujā khīirjuba s̄ierrjëemgui ajim. ²⁶ ;Moiseeu ley phā p̄arr wajapcha ürkhaajem kh̄un an̄mta khaugabnaan! Jāg thach khoopierr nem jā ükhakha aajemjö, ḥjāg pāach thāarta nacha Ēwandamag üpibamma? Pārau magta am̄n chadau ürpai khaba pāar thāarpata wajapha wēn̄rrajugui a jaaujim.

²⁷ ;j̄Ē, pāar Moiseeu ley phā p̄arr ajapcha ürkhaajem aajem kh̄un ag ley jawaag chi mach-

naan düi! Pāran sīi ñor aukhërtarr jēbdijöta sīsidum. Sīi daaugajärpai oowain wajapha jarnaa ooimü wau sīsidum; pari mag sim ag ee ierr wa ookhiin, sīi maach inaa pa appaita thuphāau nūnūidum. ²⁸ Pāarjā magta th̄naabahab ajim: Sīi kh̄ir eerpaawain ñor wajaauga th̄nūm; pari pāar thāran khaibagauta sīi ãr sīsidum.

²⁹ ’jË, pāar Moiseeu ley phā p̄uarr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajapha uurkhaajem aajem kh̄uun! Pāraun pāach magba nūm amkh̄ir, warrgar pāach jōoin Ēwandam i jaaujerr kh̄uun chadcha ñor wäjääun arr aawai agtha kh̄ir eyaa wai wēnūrrūm awia, am aukhërtarr jā ûrjā sirpapiba warag nem ooimü wau sīsiu aajemgui ajim. ³⁰ Magnaa pāar dēn, “jlh! maachta maar jōoinau mag Ēwandam i jaaumien kheechjerr jaar narr akhiin, marau chan am dēnjö mag maach jua paarmua düi am kh̄echbakham” a iekhaajem. ³¹ Pari sīi pāachdēu mag nūmuapai pārav pāachdēujā khaphü naabá, pāach mag warrgar Ēwandam i jaaujerr kh̄uun kh̄echmien chaalinkha nūm. ³² Mag akh̄uun chaain aawai ūs pāachdēujā agjö ajurauma mu düijā ajim amag.

³³ ’jKhaibag, nemkhōr chi benen paraamjönaan! Khanii pāar jāg th̄nūmta kh̄imie durr wētba peerdübajupa. Pāar chan peerdübam. ³⁴ Khaphü abat: Mua pāar ee much i jaaumien p̄üiwia kh̄irjug khaugkham kh̄uunjā maestronaan düi püiju. Pari mag mua am p̄üibaawai ãaur kh̄uun pārav kh̄echp̄üiwia ãaur kh̄uun sīi pakuls gaajā buurnaa kh̄echmaju; ãaur kh̄uun pārav p̄urnaa pāach Ēwandam iek jaaujem deg w̄jā w̄maju;

maagwai ãaur khuan amach phr aupiba deeum phöbör ee khäijä dur wenrraawai agpierr pärau am ëudee khoojem nem ëudeemjö ëkhaju. 35 Päach mag thunm gaaimua, warrgar Abel thotarr aigmua ewag pawiajä õor Êwandam na wajapha dur-rarrta khéchmatarr bag ärtarr thum jöoi Zacarías Berequías iewaa Aai i jeeujem deg tho naawai bag ärtarrpa Êwandamau thum päach gaaita thupüiju. 36 Cha mu iekha chirum iekhau warrgarwe päach jöoinau maaggerran päach chi ïs ewagam khuan gaaita pajugui ajim, päachdëujä amau nem waau-jerrjöta wau naawai.

*Jesuu Jerusalén phöbör üapërtarr
(Lc 13:34-35)*

37 Mag Jerusalén phöbör ee Aai i jeeujem deg simua üapërmamua magjim: '¡Ë! ¡Aay, Jerusalenpien! Päraun chadcha warrgarweta Êwandamau ich i jaaumkhíir chogpüi num khunjä kha khóchkhaba, warag mokoujä bar wai numua khéchpüimaajemgui ajim. Biek khapan mua pärag jaaujeejimgui ajim, äthärr uuirau ich chaaindam thumaa ich ich eegar thoor wai juupjemjö päar thua wai chitaag. Mamu magtarrjä päachdëuta büürjä mag khóchkhabajierram. 38 Jägtarau nau pärau oomaa abarju. Nau mu mug chituu awia petaawai päar süi di pariim ee wouchnaan phéphuabajemjöta päach appai nuisijugui ajim, khaigpérjujä chukhu. 39 Magbarm aigmua tag pärau mu oobam ajim. Pärau mu oojuun, ãba ya päachdëucha deeu mu urum oowi, "Uchata Êwandam pua puch jürr puch Chaai maar athee

Reikha pääbarm” anum aigta deeu mu oojogui ajim.

24

*Aai i jëeujem di õrau pogueupüiju Jesuu jaautarr
(Mr 13:1-2; Lc 21:5-6)*

¹ Jesuu Aai i jëeujem deg mag õrag nem jaau sii awia öbérbaadeeu mag chi Aai i jëeujem di ig iyuu nümuata marau irig jaau naajim, di pöoma sii joothuthaad ëu dñum. ² Magbaawai ichdëu marag magjim:

—Pärau jäg di wajapha ëu dñum oo naabá. Jäg thanum chan mok pör äbjä äbam ür ich jäg ajapha joothuthaad sïerrabam. Jäg thanum sii thumaa õrau pogueupüijuuta jäg dñumgui ajim.

Êwandamau maach i agkhaimuu paawai nem oomaju jaautarr

(Mr 13:3-23; Lc 21:7-24; 17:22-24,37)

³ Mag Aai i jëeujem degmua öbérwi ärëubaadeeu jûrr Olivo durrsiig wëtjim. Maimua barwi maar na jupbaimaawai maach chi khapeenjä däi i bigaau ohood aimajim. Maimuata marau irig jëeu naajim:

—Jäägwaichata mag puchdëu jaau simjö mag Aai i jëeujem di pogueupüijuma? Maimua mag pu deeu bëeju anumjä, ¿khan gaaimuata mag pu deeu bëeju dakpapakhamjä marau khap ajuma? anaajim.

⁴ Magbaawai jaubaadëmua ichdëu marag, — Khîir khaphu aajeet keena; oob chikhamnag uduraa pâach khûgurpimiet ajim. ⁵ Mag atag paawai õor pöm sii chikham khûgurm khôchgau amach iekpai mu iek gaai thuwia, “Muuta ag Cristoou

Ēwandamau püiju aajerr” a iekha nürrjēe aju. Mag nürrjēem gaaimua õor pöm khūgur aumaju ajim. ⁶ Juurhi phiidēju theeg jajaaukhamjā pārau ūrjugui ajim. Mamu pāachdēu mag ūrwai oob jāphiermiet. Ichiita jerrba chadcha ich mag aju. Magjup mamu ma chan agtha Ēwandamau pāar i agkha nūm khabamgui ajim. ⁷ Magbaadēmūn durr mug wējöm ee durr chaauram khūun dūi wērbephōo aadēju, amachta jūrr chikham khāai ürpai am khōchgau. Magbaadeewai jādau theeg aadēm dāi ūur theegjā duuimaju, durrpierr. ⁸ Pari mam-agkhamūn maan sīi warrpem Jōoirau õor dau aug waapi simugui ajim.

⁹ 'Ya magbaadeewai pāar chi mū iek ükha durrum khūun thethemnaanau purnaa amachjōm khūunag pāar pur deemaju, pāar dāi amachdēu ampierr amkhīir. Mag pur deebaa pāar gaai mas waunaa pāar thōojā thōomajugui ajim. Mag nūm dāi īchab thumaam khūunau pāar oomappha aju mū iek ükha durrum gaaimua. ¹⁰ Mag jaar paawai õor pöm mū iek ükha thūnarr amachdēu ükha narr iek isegwi deeu ewag wētju, warr amach narrjō. Magbaadee wir aig amach eepajā chikham oomapnaa wir aig chikham thōomaju ajim. ¹¹ Ēwandam iita jaau nūm anūm khūun khapaana öberdētkhaju. Pari mag thānūm sīi õor khūguraagpaita mag wēnūrraju aawai õor pöm khūgurmajujā jaaujim. ¹² !Aay, mag ed gaaita nem khaigbam pömaata thānūsisijupa! Ya mag nem khaigbamta ürpai aadeewai õrau amach khapeen kha khōsi aajerrjā tag khōchkhaba aphöbaadēju. ¹³ Pari warm khūun mag thānūm ee, ūu ichdēu

ma iek ükhatarr gaaita ogduba khéräm wounan üu peerdjugui ajim. ¹⁴ Ëwandamau mæg durr i agkhaju nawe, durrpierr thumaam khünag mæg iek wajapham õor peerd aaujem jaaudubju. Mag jaaubaawai thumaam khünau ūrbaawain chadau warre ich Jöoirau mæg durr sua khëgkhapüiju a jaaumajim.

¹⁵ Mag ich Jesuu jajawagmamua magjim: 'Khïir eyaa abat, Ëwandam i jaaumie Daniel khararrau phä pñarr gaai jaauwai Aai i jëeujem deg ierr ich Ëwandam sñejem aarcha ögkhaba dubwi äbmua parhooba ichdëu am aig aju jaautarr. Magtarr aawai chi ûr nñam khünau wajapha khaphü abat ajim: chadcha Danielau jaautarrjö woun äb chi khaigbamta Ëwandam awi ya Aai i jëeujem deg sñechäm oobaawai ¹⁶ mæg chi Judea durr nñam khün warag pabü ee durr dapag ee durbat ajim. ¹⁷ Maagwai ich dihëu ûr ügthaa khäijä sim khai, oob ich nem awaan awi ierrag mam. ¹⁸ Wa magba di chaaur ich phidag ee khäijä sim khai, oob tag degag mam, ich khajüajöm khäijä awaan awi. ¹⁹ Mamü jë, apdurr mag jaar üuin jõor khithëem khün maimua ar sñi chaain daumeraa wai khithëem khün! ²⁰ Edau khõrgkham ee wa sua üi nñam ed khäijä pñaach mag dau aphüü där wénñrram ugu, Ëwandamagta jëeu durruu abatgui ajim. ²¹ Mag jaar mag wajapha õor dau aug waujujö chan mæg durr ompaatarr aigmua ewagjä mag ooba, ni mag dictarr khurjä agjö chan dau aug waubajugui ajim. ²² Mag Ëwandamau õor dau aug waubaadëm idëu ich mag sñukhiin, õor äbjä peerdubaju. Mamü ichdëu jür auwia ich iek ükha

durrum khuun ichdëu khõsi phë wai sim gaaimua,
irua ich mag wai sii abajugui ajim.

23 'Mamagkham ee äbmua khäijä päächig,
"Oobat, chamuuta warrgarwe Êwandamau püiju
aajerrauwai", wa magbam khai, "Päädë oobat, ar
sii; jääta aruuwai" aawai oob ükhamiet. **24** Mua
mag chiruuman, amach iiupaita amta Êwandamau
püijim anum khuun däi Êwandam i jaaumien
anum khuun kapan sii sëukha chikham khûgur
wënuurraju aawaita mag chiruumgui ajim, khan
amkhii. Makhuunaun chadcha Êwandamauta
amach püijim amkhii, ag na õrau ooba aajempa
õor dauderra wau wënuurraju. Mag nem wau
wënuurmua ich Êwandamaucha jür auwi ich
iek ükhapi autarr khuunpa khûgur ëkhaju ajim.
25 Chadcha magju aawai ag nawe khan amkhii ya
mua päärag jaau chiruumgui ajim. **26** Ya mag khaphu
naawai äbmua khäijä päächig, "Õor maba aajem
aarta sim" a jaauwai oob aar oon wëtmiet ajim.
Wa magbam khai, "Muig simta ich oopiba sim" a
jajaaukhawiajä oob ükhamiet ajim. **27** Much chi
Emkhooi Iewaa bëewain, thumaam khuunauta mu
oojugui ajim, ich jäg edau öbeerjem garmua ed
burrjemug sii pagthum dau phur jëer athaawai
edjä thum arar atham oojemjö. Magua õrau mag
päächig ya barbaichëm a jaauwaijä oob ükhamiet
ajim. **28** Pärau khaphunum, nemmi sim aig äkõs ich
khïrau jupcheejem. Ich agjöta abajup ajim ïchab
muajä much iek ükha num khuun düi; am phë
arraag much bëem ed am aigta dau daau urum
thumaam khuunau mu oojugui a jaaumajim ich
Jesuu.

*Jāga Emkhooi Iewaa deeu bēju aajē
(Mr 13:24-37; Lc 21:25-33; 17:26-30,34-36)*

29 Mag jajawagmamua īchab, 'Mag ich Ŋwandamau wajap õor dau aug waupiwi ya tag magba aadäm ee, mæg ãsdawam edau khijugui ajim. Magbaawai edau chi edaramjā araraa wuu jēerba warag khibaadäm däi phidagjā edjā eemua sii khijugui ajim. Magbaawai edjā ee nem s̄isidumjā sii parhooba amach n̄enuid arr chaaurta aaidu jörrjēe thanhisijugui ajim. **30** Magbaadäm eeta edjā eejā much chi Emkhooi Iewaa urum dauchach dawaa oopijugui ajim. Mag oowi durrpierram khun jāphierr n̄em iekhau icharaucha bie n̄muata much chi Emkhooi Iewaa nem juu theeg thumaam khun Pörkha urum oojurau. **31** Mag urumua much chognaanag nem jēbag churo iekjö trompeta sirpijugui ajim, mag sirbarmua muchdēu jūr auwia much iek ükhatarra khun thumaa durrpierram khun ãbam aig biirdu awaag.

32 Mag jaaumamua ich Jesuupai, 'Khap amkhīir pārag jaaukhimgui ajim: Pārau khaphu nām, maig Israel durr igo bü jāga aajē. Ya jāata khēr khukhuur aadēmūn thumaam khunau ya chadcha döchumie burru dakpapakham aajem. **33** Ich agjöta ajugui ajim īchab much chi Emkhooi Iewaa bēju gaai paawaijā. Cha muchdēu jaau chirum thum ich ag ee öbēbērgmam pāach daúa oobaawai khaphu abat, ya much chi Emkhooi Iewaajā deeu bēeimuu chirumgui ajim. **34** Mua pārag mag Aai i jēeujem di õrau pogueupüiju a chirumūn, cha õor thanam khun khēchju nawe cha muchdēu jaau chirumjō thumaa chadcha

ajugui a jaaujim. ³⁵ Edaujājā mug jēb d*üi* thum chukhu aadēju, mamcha mua pārag jaau chirum chan seukhaawai khabam. Jāan thumaa ich ag ee öbērjugui ajim. ³⁶ Mam mag mu b*ee*ju ed chan ni ābmuajā khaugbam. Ùgthar Êwandam chog-naanaujā khaugba, ni machdēujā khaugba, āba ich mu Ayaupaita mag mu b*ee*ju orajā khaphu simgui ajim, ich Jesuu.

³⁷ Jöoingar Noé khararr jaar döādau òor öpäaiwai thunaajerrjö thunaaju ïchab mug atag mach chi Emkhooi Iewaa b*ee* num jaarjā. ³⁸ Jöoi Noé sim jaar mag döād pōm b*ee*ju nawe, agtha òor phiestajā waunaa, thachjā khönaa, dōjā dönaa, s*ii* juu pur khodthunaajim, b*ü*ürjā amach öjujā kh*üir*juba. ³⁹ Mam am mag onee b*ü*ürjā amach chig ajujā kh*üir*juba num ee, döād pōm b*ee*wi, jēb ierrpawi, thumaa ödubjierram. Mach chi Emkhooi Iewaa b*ee* num jaarjā ich agjöta ajugui ajim. Amau b*ü*ürjā amach chig aju kh*üir*juba num ee, d*egölp* mun danuuchéju a jaaujim. ⁴⁰ Mag mu pierrum d*üi*cha emkhooin numí pabü ee amach phidag ee naaju: mag numí num eem āb mua arrwi āb werphajugui ajim. ⁴¹ Ùuinjā ïchab numí ābam molin gaai ba naaju: mam mua ābpai mach d*üi* arrwi ābakhai werphajugui ajim.

⁴² P*ä*rau mu pāach Pörkha barchéju ed b*ü*ürjā khaugba naawai pāachjā agjö thabgkham uguata muan pāragan, wajapha kh*üir* khaug n*uisit* a chirumgui ajim. ⁴³ P*ä*rau khaphu num, ābmua khāijā ich di aig nem j*ü*gmienau nem j*ü*gkhaan b*ee*ju ora khaphu akhiin, khāijā khāiba ich mag dau phug éeju aduur ich nem j*ü*gkhapiba. ⁴⁴ Magua

muan pāragjā ich agjöta, ajapha khīr khaug nūsit a chirūm. Pārau ābmuajā mū bēeju ora khaugba nūm. Pārau mū da bēebajupii nūm ee, mach chi Emkhooi Iewaan dēgölp dānūuchëjugui ajim marag ichdēucha jaaumamua.

*Chi chogau ichig nem jaau p̄arr thum wautarr
(Lc 12:41-48)*

⁴⁵ Mag jajawagmamua īchab ich Jesuupai deeu ich bēe nūm ora jāga naaju aai nūm khap amkhīr awi magjim: 'Khanim nemjō patrón āb simua ich chaaug maagpaawai ich chog āb simug warm khūn pörkhapinaa ich magugpai ich nem thu-maa jaau p̄abajēm. ⁴⁶ Maimua mawia mam sūi awia deeu bēewi ichdēu jaau p̄arrjō phidkha sim oobaicheewai, ¿mag jōoi ich chog dūi onee sim dūi chi chogjā onee abaju khai? ajim. ⁴⁷ Mag ajapha phidkha sim oobaicheewai jōoirau warag ich nem thum magugta thus̄epüijugui ajim, ich dēnjö khap amkhīr. ⁴⁸ Mamū magba, mag ichig nem jaau-tarrijā ich ödegpai "Mū patrón chan da bēebam" awi ⁴⁹ nem khaibag ich khapeen jūrr ich juu eegpaim dūi ichdēu ampierr anaa, nagjā ichdēu dōm aig dōnaa, thachjā ichdēu khöm aig khömān, ⁵⁰⁻⁵¹ chi dikhu būurjā irua nūba sim ee pierrwai, mamagkham oobaichee, jūrr ichdēu warm khūn dūi aajerr khāaijā i gaai athuucha wūnaa, phidag eemuajā barpūinaa, chi khaigbacharam khūn dūi āba sūjugui ajim. Magbaawai gaai machgau icharaucha bīemamua i agāa agāa abarjugui ajim. Magnaa maachigta, Maguata pāraujā mū deeu bēeju khaphū naawai mag ichig nem jaau p̄arr

thum wau sīerrjöta aju aai nūmgui ajim, pāach khapeen däi, ich Jöoirau khōsimjö.

25

Daupeen diez narr ag nem īgkhaa

¹ 'Mag Ņwandamau mág durr i agkham ed ichdëu auju wa auba khäijä isegju khüenan, biek äb daupeen diez narr khüan ñor jua pür nüm phiesta ee wëtaag chi jua pürju emkhooi nü narr khüanjöta nümgui ajim ich Jesuupai. Makhäun daupeenau mágta ajim aajem: Amachdëu ya chi jaai paju urum a ūrbaawai agdaujö amach lámpara panhapha i khīrphee wëtju aadëjim aajem.

² Mamü mag khīrju narrta cincopaita khīrjug khaphü naajim aajem, maimua agjö cinco sii khīrjug chukhumjöta sīsid ajim anaabá. ³ Mag khīrjug chukhumjö narr khünaujä amachpierr amach lámpara arrjierram aajem. Mamü mag arrtarra chi aceite öbaadeewai deeu ag ee choo awaag awi khïet chi aceite pü arrbajierram aajem.

⁴ Pari chi khīrjug khaphü narr khünaun chadau amach lámpara panhapha wëtum dëi īchab khïet amach pipied deeum boteedeg aceite pükha arrjierram aajem, öbaadeewai deeu ag ee choo awaag awia. ⁵ Mamü mag chi emkhooi da bëeba aawai, nü nüü awi daphögkhabaadee khäidütkha phöbaadëjim aajem. ⁶ Mag am khäidütkha thünüm eeta, ya edacha pamamua, "Ya pārau nü narr wounan urum; phiidütkhabathü i khīrphee oon maag" ajim anäm äbmua. ⁷ Magbaawaita phiidütkhawi apuraa amach lámpara khīr khaug nurrjëe aadëjim anaabá. ⁸ Magbaawai mag cinco

khīirjug chukhumjö narr khūnau üu amach khāai khīirjugdam paraa narr khūnag, “Keena, pāach aceitedam eem marag bāchkhun choo deebat, ya maar lámpara thōogpam” ajierram anum. ⁹ Pari magbaawai chi khīirjug paraa narr khūnau amag, “Marau pārag deebamgui” ajierram anum. “Marau pārag deekhiin, pōm deeba aawai, pāarjā waaurwi maachjā waaurju. Mag khāai chi peerjem di aar mawi pāach athee pēr athamit” ajierram anum amag. ¹⁰ Amachig magbaawai amach athee aceite pēr awaan ērēubaadēmich, amau nū narr emkhooi barchējim aajem. Mag barchēwi oocheewai ich dāi dubaag üu khīir khaug narr khūnan üu ich dāi wai dubjim aajem, ich juu pārju aar. Mag phē wai dubwi chi puertdijā phāar sūujim aajem. ¹¹ Maimua ag khur nū awiata mag cinco amach lámpara athee aceite juraan wēttarr khūn bēewi, “Señor, Señor, maar weeū athá, ya maar bēejimgui” ajierram anum. ¹² Pari magbaawai chi emkhooirau, “Mua pāar khaugba chitum. Mua dubpibamgui” ajim anum.

¹³ Mag nem īgkhaadam jaauwi deeu marag magjim: ‘Pāarjā daupeen khīirjug chukhu narr khūnjo daaugajär thābagkhamapha nūm khai, daukhananaa khīir khaug nāisit. Pārau māch chi Emkhooi Iewaa bēeju edjā khaugba, ni chi orajā khaugba nūm. Muān dēgölpta barchējugui a jaaumajim marag.

*Ābmua ich chognaanag phidkhamkhīir phatkhon
dee p̄atarr
(Lc 19:11-27)*

14 Mag jaaumamua deeu ich Jesuupai magjim: 'Mæchta mæg durr gaai chi Pörkha pierrum ed mæch athee wajapha phidkhaajerr khænag amachpierr nem wajapham jigjuun, äbmua ich piyonnaan düi arrjöta ajugui ajim. Mag ich piyonnaan däi mugta ajim aajem: Mag wounau deuem durr maagpamua ich piyonnaan äbam aig thärkhanaa ich phatkhonau phidkhamkhñir amag jaau pøajim aajem. **15** Äbakhaíg phatkhon cinco mil deewi, äbakhaíg dos mil maimua äbakhaíg mil deejim aajem, ichdëu oowai üu amachdëu phidkhamajupierr. Mag amachpierr phatkhon jipäwi petajim aajem. **16** Mag i petaawai chi piyón mag cinco mil autarrau ag phatkhonau phidkhabaadëwi ag ür deeu cinco mil gan aujim aajem. **17** Maimua äbakhai dos mil autarraujä agjö agua phidkhawi deeu ag ür dos mil gan aujim aajem. **18** Mamä äbakhai milpai autarraun mawia, jëbdi khörnaa warag ag ee bëp sñujim anaabá.

19 'Maimua ag khur nuu awia deeu bëejim aajem, chi phatkhon pap. Mag bëewi mag ich maagpamua phatkhon jigtarr autarr khæn deeu thürkhæüpäijim aajem, kharrchata agdaujö ganimají a khab aag. **20** Nacha chi cinco mil autarr bëejim aajem. Mag bëewi ag ür ichdëu cinco mil gan autarr chi papag deechëwia irig, "Señor, pua märug cinco mil werpøarrrau ag ür mua agjö cinco mil gan aujim; cha khérüm pø phatkhon" ajim anäm. **21** Magbaawai chi patrón jöoirau irig, "Üu khérümgui" ajim anäm. "Pø chadcha piyón wajaphamæu; pua mua jaautarr thum agjö abarm. Mag phatkhon pöm khaba deetarrau pua jägbarpí,

jägtarr jūrr mua pūrug warag ür deekhimgui” ajim anām. Magnaa irig, “Ierrag dubwia mā dāi onee abá” ajim aajem. ²² Mag khur dos mil autarr bēewi maguajā agjö, “Señor, pua mūrug dos mil deetarr ür muajā agjö dos mil gan aujim; cha khērum pū phatkhon” aichējim anām. ²³ Magbaawai chi patronau magugjā, “Pūjā chadcha piyón wa-japhamāu; pua mua jaautarr thum agjōo abarmgui” ajim anām irig. “Phatkondam pōm khaba deetarrau pua ūu jägbarm khai, ag jūrr mua pūrug warag ür deejugui” ajim anām. “Jägbarpí pūjā īchab ierrag dubwi mā dāi onee abá” ajim aajem magugjā agjö.

²⁴ ’Maimua milpai autarrjā bēejim aajem. Pari magua chan warm khāan dēnjo phidkhawi gan auba arr aawai sīi warag, “Señor, mua pū khaphū chitāmgui ajim anām, pū ūor dāi atcha sīerrum. Mua pū phatkhonau phidkhawi gantarr akihiin, pua sīi chi ürām mā jua eem khecheu aukhamgui” ajim anām, “pū dēn sīi chikham jua phithur atarrta puch dēnjo aajewai. ²⁵ Muchdēu mag khaphū chitaawai, pū phatkhonau mā phidkhaba, warag mua jēb eeta bēp sūujim. Magtarr aawai cha simgui” ajim anām, “pū phatkhon puchdēu werpūatarrpierr.” ²⁶ Magbaawai chi patronau irig, “Pūn pūchta khaibagna khusēug sīerrumgui” ajim anām. “Pua mā ūor dāi mag chitām khaphū simta, ²⁷ ḥjāgwi mā phatkhon warag banco eedeen mabaji” ajim anām jūrr irig, “mūg much barbaicheewai ürāupai bāau sim oochēmkhīir?” ²⁸ Magnaa aig narr khāanag warag mag mil wai sīerr i jua eem khecheunaa jūrr diez

mil wai sīerragta deepi jaaujim aajem.

²⁹ Mag nem īgkhaa jaau öwia ich Jesuu magjim: 'Ich agjöta sīebahab īchab ēwandam athee nem wau nāmjā. Ar ēwandam athee nem wawaag nem par daúa ooba aajem khūn dūin irua ich garmuajā ajapha aju, amau chokhōgba i athee nem wau naawai. Mamū mag nem waumapha nūm khūn dūi chan magba, ichdēu amag nem deetarrjā warag am juu eem khecheu aumaju. ³⁰ Magnaa, Mag chi patronau chi khusēumie dūi arrjō, amach khīircha am serbiibag phēnaa khīchag ee barkhūipi jaaujugui ajim, mamta am gaai wa-jaug bēemkhīir.

Mag irua khīchag a sīerran khīmie durr igwiata mag sīejim.

Jāga aju khai òor dūi ēwandam Iewaau ich bēem ed

³¹ 'Māch chi Emkhooi Iewaata ügtharmua māch chognaan angelnaanau phāur thuur bēem edan, māchta chi Rey aawai māch khu juupjem wajappha sim gaaita jupchējugui ajim, òor dūi machdēu khap nem wawaag. ³² Magbaawai òor durripiaram khūnta thum māch chognaanag māch aig phē au bēepiju. Mag thum āba biirdābaicheewaita oveja thāmajem pastorrau chi ovejanaandam amach ag apha khīet paanaa chībjā agjö amach ag apha khīet paajemjö ajugui ajim, òor dūi.

³³ Mag jaaumamua ich Jesuu i iek mag ed ich dēnka nūm khūnta ich juachaar gar thārkhūinaa jūrr khaigbam khūnta khīet ich juawē gar thārkhūimaju aajem. ³⁴ Magnaa mag ich juachaar gar nūm khūnag ichta Rey

aawai ichdëuta amag, “Pāar, m₄ Ayau üu abarm kh₄un, ierrag dubbat m₄ dëi jooba wēn̄rraag” aju anaabá. “M₄g durr ompaa n₄we m₄ch Aai dëimua pārag nem deeju atarr īsta chadcha m₄ Ayau pāachigcha deegpamgui” aju an₄m, “pāachdëu m₄ dëi üu atarr jūrr.” ³⁵ Magnaa amag, “Pārauta m₄ jāsōo jēedu khitaawaijā üu m₄r̄ug thachdam deejierramgui” aju anaabá; “öbichaaga th̄naawaijā üu m₄r̄ug dödam döpijierram; m₄ch maba aajem kh₄un ee chitaawaijā pārauta pāach aig jēramkhīir üu m₄r̄ug didam jaaujierramgui” aju an₄m; ³⁶ “khajūadam chukkhu chiraawaijā pārauta üu m₄r̄ug deekhērjierram; m₄ mor mas chiraawaijā pārauta üu m₄ oothurjierram; cárcel deg preso chiraawaijā agjō pārauta üu m₄ oothurjierramgui” aju anaabá ich Jesuucha, am khīir jāsenkha iekhamamua. ³⁷ Mag amachig magbaawai mag i juachaar gar n₄m kh₄unau jūrr irig “Señor, ¿jāagwai mag p₄ jāsōo khitum marau p₄ jāogjī?” a jēeuju anaabá, amachdëu i khīrcha ooba aajerr aawai. “¿Jāagwai mag p₄ öbissi khitum oobaawaijā marau p₄r̄ug dödam döpjjī? ³⁸ P₄ iek mag maach aig jēramkhīir marau p₄r̄ug maach dijā jaaunaa khajūadamjā chukkhu aawai deejeejim an₄m, ¿ma jāagwai ajīma?” aju an₄m. ³⁹ “P₄ iek mag p₄ mor mas s̄iewaijā marau oothurwi, cárcel deg preso s̄iewaijā agjō marau p₄ oothurjim an₄m, ¿ma jāagwai ajī, marau p₄ ooba aajerrta?” aju anaabá, jūrr irig amach garmua. ⁴⁰ Magbaawai deeu ich Jesuu amag, “Pārau chadcha m₄chcha chan oobajierram, pari pārau jāg dau aph₄u khithēe arr kh₄undam dau aug khaugwi am dëi jägtarr aig,

mächchata dau aug khaug nämjö naabajieb” aju aajem amag.

41 Warm khänag mag iekhawi ichdëupai jürr mag chi khaigbam khän ich juawë gar näm khänag, “Jöpai mä aigmua chawag érëubaadët” aju anäm. “Päar mä Ayau chi maldisiem khän aawai päädëu khimie durr mepeer ich chognaan düi sïemkhäir wautarr aarta érëubaadët” aju anäm, “Ötdau uu wëjom thöojä khaugba ich mag sñerräm ee naaimaag.” **42** Mag iekhamamua ïchab amag amach khäircha, “Pärau chan mä jäsöö jüedä khitaawaijä märäg thachdam khöpibajierram; öbichag khitämjä maachig, ‘Cha khärm dödam döju khai’ abajierram” aju anäm amag. **43** “Oor mäch khaugbam khän eemjö phäurdä chitaawaijä pärau märäg didam deebajierram, päach aig jüermkhäir. Khajäadam chukkhu daaupamaa aawaijä put sördamjä deeba; mor massi chiraawaijä mä oon wätba; ni cárcel deg chiraawaijä mä oon wätbaieramgui” aju anäm amag amach khäircha. **44** Pari amachig magbaawai jürr amau irig, “Señor, ¿jäagwai mag pä jäsöö öbissinaa päch maba aajem eeta jüerju dijä chukkhu khitäm marau bäurjä pä asekasbají?” aju anäm. “¿Jäagwai mag pä khajäadamjä chukkhu daaupamam marau pä oojí? ¿Jam mag pä mor massi marau oojí, wa cárcel deg sim khäijä marau pä oon wätbaí?” aju anaabá, amachdëu magbajim amkhäir. **45** Pari ichig magbaawai, makhuunagjä irua magju anäm: “Chadcha makhuun wounaan dau aphäw wänärraawai pärau bäurjä am dau aug khaugba arran, jäan mächchata pärau dau aug

khaugba nám khabajieb, am mächdëu päiwiata jág wénurrarr aawai” aju anám īchab amachigcha.

⁴⁶ Maimua ya äbmiecha iekha oogpamua maar dakhíir, ’Muata mag iekhabarm khúunan khímie durrtä wëtjugui ajim, mamta ich mag dau aphuu wénurraag. Mamá òor wäjääun mag mäch juachaar gar atham khúunan, mäch düita ich mag iiu naisijugui ajim, ich mag wénurraag.

26

*Jesús pür awaag ibéptarr
(Mr 14:1-2; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)*

¹ Jesuu mag mág atag deeu ich bëeju khap amkhíir mag jaau dichtarr khur, maach ich däi ogduba wénurraajerr khúunagta deeu magjim ich igwi:

² —Pärau khaphu námgui ajim, mágigmua khääi numí nám ee phiesta Pascua burrju. Mág phiesta eeta òrau mäch chi Emkhooi Iewaa pür deejugui ajim, pakuls gaai meerphë thoomkhíir.

³ Ya mag phiesta burrju khääi numpai waaur nám ee, phadnaan chi pörkha nám khúun jöoin chi thierraan däi äba biirdüjierram aajem, phadnaan thumaam khúun pör Caifás di aig.

⁴ Mag äba biirdutarran, Jesús imeraa pür auwi thöopüyaag äba ibëpaag ajim anám. ⁵ Mamá mag i thöopüyaag ëkha námta amachdëupai deeu, — Òor póm mág thánám meeukhapimaaugau, mág phiesta ee chan i chig aba, phiesta dichtarr khurta thöopüijugui ajierram anám.

*Uúirau Jesús pör ee jügdeeu chootarr
(Mr 14:3-9; Jn 12:1-8)*

6 Mag nám ee Jesús woundam Simón anám di aig siejim, Betania phöbör ee. Ich mag Simón anampai ibuar wauwi “phie paraa khitarr” a thüürjeejim. **7** Mag di aig mes gaai i thach khö oo simta, uei ab jügdee didam durrkhudau al-abastro anám dën boteedidam wau khitam däi dubchëjim. Mag jügdee nem parhëpaaga sïerrum. Mag waibëewi Jesús pör ee sii choopüichëjim. **8** Mag i pör ee choobapäim oobaawai maach chi Jesús däi wënärrarr khün ee äaur khün mä khapeen meeukha phöbaadëwi, —¿Khantheeta jäg jügdee parhëpagkham sii är choobapäima? ajierram, **9** nem parhëpag përpäiwi ag phatkhonau dau aphum khundamag üu nemdam au deeju ab sïerrtä.

10 Mamä am mag iekha nám ich Jesuu ür sïerr aawai, —¿Khantheeta päräu chikham khir naaupi numa? Irua üta jügdeeu mä pör khooi sïebahab ajim amag. **11** Muig eegar dau aphum khithëem khünan päräu ich jäg pääch däi oo wai wënärraju, mamä mä chan tag pär khir chitabamgui ajim. **12** Mug uairau jügdeeu mug mä khooibarmän maach jöoin i aawai maach meeunau aajemjö mä aukhérju edam athee ag nawe ya mä kha phuur sim khabahab ajim. **13** Cha mä iekha chirum iekhau mug atag pawiajä durrierr Ëwandamau õor peerduajem iek jaau wënärrum däi ïchab mug uairau mä däi mugbarmjä jaaub khaba jaaujugui ajim. Mag, ooba arr khünaujä ïchab i iigjeeju a jaaujim ich Jesuu.

*Judaau Jesús përtarr
(Mr 14:10-11; Lc 22:3-6)*

14 Maach i khapeen i däi doce ogduba wënurraajerr khuan ee ab Judas Iscariote a thür sierrau phadnaan chi pörnaan aar mawia **15** amag, —Mua pāachig Jesús pur deebaawai, ḥpārau kharr marug phag nu? aimajim aajem.

Magbaawai amachdēu, —Marau purug treinta piezas deejudgui ajim anaabá.

Magbaawai chadcha ich magum gaai i eugar i pérpüijim anaabá. **16** Magtarr aigmua Judaan sii ãba phadnaan chi pörnaanag Jesús pur deejuuta ēkha nūrraajeejim.

*Ābmiecha Jesús ich khapeen däi thach khötarr
(Mr 14:12-25; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-
26)*

17 Maach jöoin i aawai pan levadura chukhu wauwia khoojem ag seman ee ya warrpem khääi ab ãspa eebaadäm ed maach ich däi wënurraajem khuanauta marau ich Jesuug, —Jamta nemkhoo jaram ovejadam thōonaa khö nu? a jēeu naajim, khap aag.

18 Mag ichig jēeubaawai ichdēu marag, —Jerusalén woun ab sim aar èrëubaadët ajim. Maimua magug mua jaaupüi chirum abat: “Ya mch thōju gayaa pamaawai, pu di aigta nemkhoo jaram ovejadam wauwi pāar däi ãba khöm khōsi chirum” abat ajim chi wëtju khuanag.

19 Magbaawai chadcha ichdēu jaautarrijö, maar khapeenau wëtwi, ichdēu jaaupüitarrjö jaauwimawi, i na mag nemkhoo jaram ovejadam wauwimajierram.

20 Maimua ich eudee ökharta bëewi, ya khis aadäm ee maach doce i däi wënurraajerr khuan

thum ãba i dëi thach khö naajim. ²¹ Mag ãba khö nümuata ichdëu marag magjim:

—Cha m✉ iekha chir✉m iekhau m✉ig maach ãba n✉m kh✉n ee ãbmua wir aig m✉ oomapham kh✉nag m✉ p✉r deeju ajim.

²² Mag ūrbaawai, chadcha maar ökhñirjuu aphöbaadëjim. Mag n✉m iekhau jūrram kh✉nau irig, “Señor, ñisin mua khāijāa agam” aajeejim.

²³ Mag jūrram kh✉nau ichig jējēeu khaawai magjim:

—Chi mag wir aig m✉ khaibag waujuun nau m✉ dëi ãbam thëp ee pan sī khöbarm✉ugui ajim.

²⁴ Magnaa ichdëu,—Oo n✉m dau eyaa Emkhooi Iewaa chadcha Ēwandam iek phā sīsid✉m gaai jaa simjö wajappa daus aug wawaagpaama ajim. Pari apkhiit✉ m✉ mag aph✉ amkhñir wir aig m✉ përtarr woun. Jāg✉m wounaan thaababa arr akiin üucha akhamgui ajim.

²⁵ Magbaawai Judaau ichdëu khabajim amkhñir, —Maestro, ñisin mua khāijāa agam ajim.

Magbaa Jesuu irig, —Chadcha p✉chdëu khabá pua khaph✉ jaaubap✉im; p✉chdëu khabahab ajim.

²⁶ Mag iy✉ thach khö n✉mua Jesuu pandam juu ee auna, Ēwandamag ag paar üu ajim anaa khōreunaa marag uap✉ijim. Magnaa,—Khöbat, m✉ m✉ morou ajim, chi pan igwi.

²⁷ Maimua jūrr vino jarrdam auwi, ag paarjā agjö Ēwandamag üu ajim anaa deeu marag uap✉ijim. Magnaa, —Döbat, m✉n m✉ bagau; ich jāg ãbam jarr eepai döpetat ajim. ²⁸ Mug jarr eem vinodam döbarmta warrgarwe Ēwandamau õor dëi iek deeju aajerrau. Mam✉ mug iekhan

iek iiuriugui ajim. Ma bag mag vinojö khitum ãrbarmuata Ëwandamau õor khaibag thum chugpaa aujugui ajim. ²⁹ Pari mag döbarmjö chan tag döba, ãba muchta much Ayau thumaam khun Pörkhapibarm edta deeu ûwaai pãar däi döjugui ajim. Pari mag ed maach oobarm chan ïsimjöpai khaba, oneechata aju, nem thunum thum chi iibur aju aawai a jaaujim ich Jesuu maachigcha.

Jesuu jaauwai Pedroou bürjä i khaugbam aju jaautarr

(Mr 14:26-31; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

³⁰ Mag maach ich däi ãba wënräajerr khun ich däi ãba mes gaai iyuu thach khö aaipawi, meukhaarjä Ëwandam iek Salmos anum gayam auwia, Olivo durrsig wëtjim. ³¹ Mam panaa Jesuu marag, —Ëwandam iek phä sim gaai, “Mua chi pastor thõobapäaiwai chi ovejanaandam parhooba aaidju” a simjö, ïsim edaar pâraru mu much ap barpawiai thumaa aaidtkhajugui ajim. ³² Mam uwaai phiiduwia much iiu chiriewai pãar na mawia Galilea chiraimajugui a jaaujim.

³³ Magbaawaita Pedroou jûrr irig, —Thumaam khunau puch ap barpawiajä mua chan pu barpabamgui ajim.

³⁴ Magbaa Jesuu jûrr, —Pedro, cha mu iekha chirum iekhau nau ãthärr bïeju nawe biek thärjup pua õrag bürjä mu khaugba chitum ajuwai ajim.

³⁵ Mam Jesuu ichig magbaawai chará warag Pedroou irig, —Pu thõbaimam aar däi thõimaju awiajä mua chan pu khaugba chitum a iekhabamgui ajim.

Irua magbarm däi maach chi khapeenaujā thu-maam khueunau ich mag iekhajim.

*Nemjīirdö Getsemaní anum ee Jesús oraatarr
(Mr 14:32-42; Lc 22:39-46)*

36 Maigmua jūrr nemjīirdö Getsemaní anumug maar phē arrjim. Maimua mam barwi, —Muig nūisit, mu chum ügthaag jëwaakhemgui ajim.

37 Maimua thārjuppaim khueun däi petajim. Mag ich däi phē arrtarr khueun äb Pedro ajim, maimua tagam khueun numí jöoi Zebedeo chaain ajim, Santiago Juan däi. Mam paaukhabaimaawai am iek ökhīrjuuga aadëmua gaai machaaga aadëjim aajem, chi Jesús. **38** Mag simua amag, —Muun dëgölp gaai machgau ökhīrjuuga aadëm; äba mæch thōjuuta khīrju chirumgui ajim. Pääar muig nūisit, mamu mu däi daukhana abat. Oob khäimiet ajim anum.

39 Amag mag jaau pueawi ichin am bigaau am warphaapai s̄leimajim aajem. Magnaa jékhut thukhöonaa khīeb jēb gaai dagau durnaa ügthaag jëeumamua, “Tata, pua khōs akhiin, atcha mu dau aphue apibakhamgui” ajim anum. “Deeum nem waubarmuajā agjö õor peerdū auju aaya akhiin, mu gaai machag mugcha äwatbakham. Pari mæchdëu khōsi chirumjö khaba, puehdëu khōsimjöta mu däi abá” a jëeumajim aajem.

40 Mag ich Ayag jëeu s̄ii awi am oon bëejim aajem. Maimua oocheewai am khäi nūmta oochëjim anaabá. Magbaawai Pedroogta, —Pääar chan oradam äbjäta mu däi daukhana khaba nūm. **41** Jäg khäi nūu aju khäai Ëwandamagta jëeu nūu abathü ajim anum, dösätag uduur pääch thü aupim ugua.

Mua oowai pārau pāach ödiiwan chadcha jēeum khōsi durrumta, pari daphökgauta pödbam ajim aajem amag.

42 Maimua ichin deeu ūwaai mawia jēebaadëmua ich Ayag, “Tata, pua mʉ mʉg dau aug waupibaju ayaa akhiin ū akhamgui” a khitaajeejm anʉm; “mamʉ ichiita mʉ aphʉ aju aai chirʉm khai, agjō ū sim. Mʉ düi pʉchdēu am aig abá” a jēeumajim aajem.

43 Mag jēeu sīi awi deeu am oon bēewaijā, mag i khapeen irua phē arrtarr khʉn daphökgau pödjā dau ēeba sīi khāidʉtkha thʉnʉmta oochējim anaabá. **44** Mag khāidʉtkha thʉnʉm oobaichee deeu ich sīerr aar mawia ich ag iekpai deeu ich Ayag jajawagmajim aajem. Ma biek thārjupam ajim aajem, mag jēeu sim. **45** Maimua ūwaai oon bēewaijā agtha ich khapeen khāidʉtkha thʉnʉm oobaichee amag, —¿Agtha pāar sīi khāi gaaita nʉ? ajim anʉm. Ya pekau pōm sīsidʉm khʉnag mʉch chi Emkhooi Iewaa pʉr deeju ora pabaichēbab. **46** Phiidʉtkhabathü, maimua maach khapeen aar wēttarraugui ajim anʉm. Mʉ oomapham khʉnag mʉ pʉr deeju wounan ya dakpa urumgui ajim anʉm amag.

Jesús pʉr arrtarr

(Mr 14:43-50; Lc 22:49-53; Jn 18:2-11)

47 Mag maar aig bēewi agtha ich Jesús maar düi iyʉ ū dʉnʉm ee, ich mag maach i khapeen doce narr eem āb Judas anʉmta õor pochag urajim. Mag wēdurum khʉnan ū aur khʉn eshaar juu panhapha bēe thʉnaawai tagam khʉn pa düijā bēe thʉnaajim. Makħʉn, phadnaanau jōoin

chi pörnaan däimua pääitarr khüün ajim. **48** Mag chadcha õor pochag bëewi ya chi Judaau ag nawe, “Nau mua pääach dakhñir khñir üu athamta pur athat” a jaau wai sñerr aawai **49** ich däi wënñrrum khüün dakhñraa ichdëu jaautarrjö Jesúš düi ãba dñññuwimawi irig, —Maestro, ¿jägpai chiré? anaa i khñir üu athajim.

50 Magbaa Jesuu irig, —Pñch õor awaan bëetarr jöpai pur athaad perá ajim.

Magbaawai tagam khüünau düi aig bëewi Jesúš purphöbaadëjim.

51 Mag i purphöbaadëm oobaawai maar eem khüünau ãbmua ich espaar sñrr a jëu athawi chi phadnaan thumaam khüün pör ag chog aig sñerr kachta oorthubapüijim.

52 Magbaawai Jesuu irig, —Jöpai pñch espaar ich deg phñ sñubá ajim. Pua khaugba sñeb ajim, esparau wërbñnaa õor khëch nñm khüün agjö esparauta khëchmaju. **53** Mua mñch chig apibaju aksiin, mñch Ayag jëebaawai irua mñ thüamkhñir Êwandam chognaan pöoma milam khüün apha doce ejércitos khäijä deepüijugui ajim. **54** Mamñ mñch thüamkhñir mua jëebaawai mag õor pöm deepüikhijñä, ¿jäga Êwandam iek phä sñsidñm gaai mñ igwia jaau sim thum ich agjö abarju? ajim Pedroog.

55 Mag iekhapüiwia jñrr ich pur awaan bëetarr khüünagta, —¿Pärau oowain mññn sñi õor nem jígkhanaa õor thõomiejöta chirab ajim jäg pärau sñi mñ aig jua ee jierrnempan appai bëeg athee? Ag na ed eepierr pärag mua Aai i jëeujem deg Êwandam i jaaujeewai büürjä pärau mñ pur aubajierram.

56 Pari pārau ū m^h däi m^hm^gkh^han, jāan war-
rgar Īwandum i jaaumienau jaautarr thum ag eyaa
öbērmkhīrau ajim.

Ya irua mag iekhabarm ee, īchab maach chi
khapeenaujā chi Jesús ich appai werp^hawia
parhoob d^hermid phōbaadējim.

Jesús judionaan Asamblea ee wai narr
(*Mr 14:53-65; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24*)

57 Mag i p^har awaan bēetarr kh^hunau warre
phadnaan pōr Caifás aarta athaadējierram, mamta
Moiseeu ley phā p^harr jawaag chi machnaan
dūi jōoin chi thethemnaanpa dūi ãba biird^h narr
aawai. **58** Mag amau i athaadeewai Pedro iek iru-
ata warppaimua oopüpüigmamua mag chi phad-
naan pōr aig di ūjārr dubimajim aajem. Mag
dubwi, “M^higmua ookhim jāga aju khai” awia, Aai
i jēeujem di th^hajem kh^hun ohoodö n^hum aig d^hai
jupimajim aajem.

59 Maagwai phadnaan chi pōrnaanau judion-
aan Asamblea eem kh^hun d^himua chi Jesuu nem
wauba arrta sēukha i gaai th^hpüiju ēkhaajeejim
anaabá, mag^hum gaaimua i thōpääig. **60** Mam^h par
mag jūrram kh^hunau sēukha i gaai nem parhooba
th^hpüiju ēkha n^hmjā pōdba aajeejim aajem. Ma-
magkham ee, ðor numí chi sēumien bēewi, **61** —
M^hug wounau maar dakhīr, iruan m^hug Aai i jēeujem
di pogueup^hinaa khāai thārjuppaim ee deeu ū
d^hunu^huju a iekha s^hejimgui ajierram anaabá.

62 Magbaawai chi phadnaan pōrōu d^hunu^huna
Jesuug, —¿Pua am iekha n^hum ū chirú? ¿Khan jāgwi

jāg p̄a iekhamapha sī? ¿Pua chadcha mag iekhajī wa iekhabajī? Jaaubá ajim anum irig.

63 Pari magumjā Jesús būurjā jūu aba, warag khīuu sīsijim aajem. Mag ich iek ükhaba abaawai deeu irig chi phadnaan pöröu, —Maach Ěwandam ich mag iiu sīerrām iek gaai thāwi muata p̄urug “Jaaubá” a chirām. ¿Pūta chadcha Ěwandam Iewaa ichdēucha jūr auwia pūiju jaaujerrá? Marag jaaubá ajim anum.

64 Magbaa Jesuu irig, —Pua khabá ag eyaa jaaubapūim ajim anum. M̄a cha iekha chirām iekhau m̄ug woun Emkhooi Iewaa Ěwandam chi jua thierr bigaau i juachaar gar oo sim pārau pāach dajuāau oowi edjā baug ee urumjā oojurau a iekhajim aajem, aig narr khūn dakhīr.

65 Mag ūrbaawai chi phadnaan pöröu ich khajūa mor gayamta sūrr abarmān, warre nem pōm jē werbpāijim anaabá. Magnaa, —Mug wounau iekha sim chan üu khaba sim. Maach wounaan thum āba thunumta iita mag Ěwandam Iewaa anaab. Ya pārau pāach jūgūucha ūrbarm. **66** ¿Khani maadēu tag ūrm ig nū? ajim anum, ich khapeenag.

Magbaawai mag khapan aig pos th̄narr khūnau, —Í chadcha kulp pōm sīebahab; magua warre thōopāiju aaita simgui ajierram anum.

67 Magnaa i khīir gaaijā ichō thunaa i gaai mas waumajim anaabá. Pogkha i khīidadcha juajāau deenaa **68** irig, —Pūchta chadcha warrgarwe ich Ěwandamaucha jūr auwia pūiju aajerr khai, magan jaaubá: ¿khaiúta p̄a khīidadcha dee sī? aajeejim anum jūrram khūnau.

Pedroou būurjā Jesús khaugba chitum a iekhatarr

(*Mr 14:66-72; Lc 22:56-62; Jn 18:15-27*)

69 Mag chi thethem khunau Jesús dui mamaag khaawai Pedro iek i daaugajär ūjärr oo chirajim aajem. Mag i oo chirum aigta, mag degam uui chi di khun chog bëewia irig, —Puja ïchab jäg Jesús Galileapierr dui nürraajemugui aichëjim anum.

70 Pari ichig magbaicheewai i iek irua thum aig narr khun dakhir, —Mua khaugbam pukhan ata iekha sim khai; mua magum wounan khaugba chitum a chirajim anaabá.

71 Ichig magbaicheewai i iek mag ich chirarr aigmua daaugajärm puertdi aar majim aajem. Mam mamjä agjö deeum uirau i oobaawai maguajä ich aig narr khunag, —Jäg wounan Jesús Nazaretpierr dui nürraajemuwai ajim anum irig.

72 Pari magbaawai magugjä ichdëu, irua magum Jesús khaugbam a chirajim aajem.

73 Maimua magtarr khur nupai awi i iek maig ich dui di ūjärr narr khunaupai deeum irig, —Marau oowai puja chadcha i dui wénürraajerr khun eemu. Pukhan iekha sim gaaipai merag chukkhu simgui ajierram anaabá.

74 Magbaawaita irua warag khir mor chigpai iekhamamua, —Chadcha mua magum wounaanjä khaugab chitumta pârâu mûrug mag naaba a chirajim anaabá ich Pedroou.

Mam irua mag iekhabapüm däicha äthärrta kekerekee ahbar. **75** Mag äthärr iek ürbaawaita ich Pedroou jaauwai i khir eyaa dñnisijim anum, Jesusu ichig “Nau äthärr bïeju nawe pua biek thärjup õrag mu khaugba chitum a iekhaju” atarr. Mag

khīir ee dñntisim abarmñ chadau gaai machaaga aadēmuu dawag öbérwi warre ö jāsenag aadēmuu bñe chiruu ajim aajem, ichdēu jaauwai.

27

Jesús Pilato aar arrtarr (Mr 15:1; Lc 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Maimua ya ãspabaadeewai phadnaan chi pörnaan judionaan tagam khueen agjö chi thethem khueen düi biirdunaan deeu iekhawi warre Jesús thōopäiju khīrju phöbaadëjim aajem. ² Mag amach ap iekhawi, jügadau juu bñurkhanaa, Pilatoota Romaam reiu püiwia gobernadorkha sñerr aawai, irigta thōopi jaaumkhīir i aar arrjierram.

Judaau ichdēupai ich ö jorrkaa thōotarr

³ Mag Jesús thōopi jawamkhīir Pilato aar juu bñurnaa athaadém ürbaawai chi Judaau deeu üwaai thumaa ewag khīrjuwia, chi phadnaan pörnaan chi thierrnaan düi nñm aar mawi, mag Jesús paar ichig phatkhon phagtarr thum üwaai amag deeimajim anaabá. ⁴ Mag deeimawia magjim anñm:

—Jäg woun bñurjä nem khaigba wautarrjä chukhu khitumta pärag pur deetarr gaaimua, muun chadcha pekau pöoma waubarm. Jä chan bñurjä iekkhör chukhu sñejimgui ajim anñm.

Pari magbaawai amachdēu jürr irig, —jIdēu mag simgui ajim anñm; maata magan maar gaai mas sñeba! Maigjä pñchta pu mag chirabahab ajierram anñm.

⁵ Amachdēu ichig magbaawai mawia chi phatkhon Aai i jëeujem deg barpuawi igbaadëjim aajem. Mag mawi, ichdēupai pa gaai ügthaa jügad

jünaa, thoom khēu ich ö gaai jünaa, baud✉ ich ö jorrkaa thōojim aajem.

⁶ Mag barp✉abajeewai phadnaan chi pörnaanau chi phatkhon phē auwi, —Mug phatkhon ðor thōoju paarta phagtarr aawai pöd maadēu ofrenda ee ausībamgui ajierram anum.

⁷ Maimua ag khur deeu amach ap iekhawia ag phatkhonau jēbta pér auju ajierram aajem, durr warpmua ðor bēe nām khūn meeabaawai ag ee aukhēraag. Mag phatkhon Jesú param arrau jēb pér autarr, Campo del Alfarero a thür sīejim. ⁸ Mag jēb gaaita Judaau ich thōotarr aawai īs ewag pawiajā mag jēb agtha “bag ārtarr param phatkhonau jēb pér autarr” a thür sīerrum. ⁹ Amau mag phatkhonau mag jēb pér atham aig, īchab magju nawe Ēwandam i jaaumie Jeremías khararrau iekhatarr eyaa öbērjim agjö. Irua nawe iekhatarr mug ajim:

“Israelnaanau chi precio jaautarrpierr treinta piezas auwi

¹⁰ ag phatkhonau el Campo del Alfarero pér aujier-
ram, maach Pör Ēwandamau mārug jaautarr
ipierr” a phā sim. *(Zac. 11:12-13)*

*Jesús Pilato khīrphee wai narr
(Mr 15:2-5; Lc 23:3-5; Jn 18:33-38)*

¹¹ Mag arrwi chadcha Pilato na wai naaimajim aajem. Magbaa Pilatoou irig, —¿Chadcha pūta judionaan Reí? a jēeujim anum.

Magbaawai Jesuu irig, —Pua khabá khaph✉ jaaubap✉imgui ajim anum.

¹² Mam✉ irua mag iekhabarm ūrbaawai phadnaan chi pörnaanau chi thethem khūn däimua

warag i ëugar sëukha i khaibag jaauphöbaadëjim anaabá. Mamu ich khiir mamagkhamjä Jesuu büdam äbjä iekhaba, warag khiiuu sëejim aajem. **13** Mag am iek ükhaba aawai deeu ich Pilatooupai irig, —Pua chan puch khiir mag iekha numjä ūrbahab, sii khiiuu jumaag ajim anum.

14 Pari par ich Pilatooucha magtarrjä, ni bü äbjä jüu abajim aajem. Mag ich khiircha iekha numjä sii khiiuu ichig khabamjö sim oowi Pilatoo ich ödegpai, “Mua õor mug ooba chitumgui” ajim anum.

*Amach chi judionaanaupai Jesús thoopi jaautarr
(Mr 15:6-20; Lc 23:13-25; Jn 13:38-19:16)*

15 Mag ag nawejä mag phiesta ee paawai õrau jaaubarm presota chi gobernadorrau sii ich jäg öbeerpääjeejim. **16** Maagwai preso äb sii thärphöö síerrum sëejim, Barrabás a thär sim. **17** Mag õrau jaaubarm presota sii öbeerpääijerr aawai, Pilatoo ich ödegpain Jesuuta sii öbeerpüim khosi síerr aawai, mag õor pom wejömug jeeumamua, —¿Chijäata parau sii ich jäg puapüipim khosi nu: Barrabás, wa Jesús ich Êwandamau püiju aajerr anum? a jeeujim aajem amag. **18** Chi Pilatoo khaphu sëejim aajem, amau amachdüeu Jesuu nem wau nurrarrjö pöd nem waubam gaaimuata mag i par dee wai narr.

19 Magnaa õor dakhiir ich juupjem sie gaai oo sísijim anum. Mag oo simta i uuirau irig, —Jäg wounan õor wajaphamuwai; oob jä chan khaibag waipi jaaum. Edaar mu khäai khorkhaa khaibag khäai khorkha uajim i gaaimua a jaaupüijim anaabá.

20 Mamu mag num ee, chi phadnaan pörnaanau tagam khun chi thethem khun düimua warag ðor wawikha thnum anum, sii Barrabaata öbeerpi jaaunaa Jesús thooopi jajaau amkhir.
21 Ya mag wawikha thnum ee, deeu chi gobernadorrau jeeumamua amag, —Mag numí num aig, ¿chijaaata paarau sii chigjaa aba öbeerpuipim khosi nu? a jeeujim anum.

Magbaawai amachdeu Barrabaata öbeerpi jaau aajeejim anaabá.

22 Magbaa deeu Pilatoou amag, —Magan jäg Jesús mag warrgarwe ich Êwandamau püiju jaau-jerrta mag nurrum anum däi ¿mua jägajuma? ajim anum.

Magbaawai thumaam khunnau ihäba, “Pa gaaita meerpbapüpüi” aajeejim anaabá.

23 Magbaa, —¿Pari khan nemta irua khaigba waujîma, paarau mag warre i thooopi jaau num? ajim anum chi Pilatoou.

Ichdeun sii püapüim khochgau par mag jeeu ohookhamjaa warag pa gaaita meerppi jajaau aajeejim anum.

24 Pilatoou Jesús püapüiju ëkha num pödba sii waragta ðor phogdummam oobaawai dö aibëepiwi thumaam khun dakhir juu sügpüijim aajem. Magnaa,—Paarau mag woun iekkhör chukhu simta thoomun mu chan büurjaa kulp chukhu chirum, maan ya paaach appaim nemeu; mu gaai thumiet ajim anum amag.

25 Magbaawai thumaam khunnau sereu phöbaademua warag, —Marau pu gaai thubam; maachta maach chaain däi kulp paraa nuisibajupa ajierram anaabá.

26 Mag chadcha amachdëu jaau narrjö, Pilatoou Barrabaata sii öbeerpuüwia, Jesús wapi jaaunaa, pakuls gaai meerppüimkhii warre soldaaun juu ee thüslepüijim aajem.

27 Magbaawai gobernador di aar arrwi mam pabaimaawai chi soldaaunau amach khapeen khapan thürkha auwi amach järrcha wai naajim aajem. **28** Magnaa i khajüa ürüm eerpüinaa, jürr dewam phuríi simta jüapipüinaa, **29** miu dën wérjüchkha simta pörsirkha jüapipüijierram aajem. Magnaa īchab i juachaar gar padamjä joothüpüijierram anaabá. Magnaa mag amach rey anumua i wau numuata i khüirphee jíepör phöbkhanaa, —Jägpai chirú Judionaan Rey? aajee-jim anum.

30 Magnaa jürram khünnau bëewi, i gaai ichö thunaa, i juu ee amachdëu padam joopüitarraupai i pörchajä wümaajeejim aajem. **31** Mag i dau aphuu wau wai nuu awia, amachdëu irig khajüa jüapitarr deeu ëer auwia, ich khajüa chaardamta deeu jüapinaa, maimuan chadau pa gaai meerphëpäin athaadéjierram aajem.

*Jesús pakuls gaai meerphëtarr
(Mr 15:21-32; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)*

32 Mag wai öbérwi ag däi wëtumua khud ee woun äb Simón anum deeum phöbördam Cirene anum eem däi thëujierram aajem. Mag däi oobaawai chi soldaaunau jürr ajués magugta Jesuu pakuls arrmatarr arrpijieram.

33 Mag arrmamua buchagdam Gólgota anum aar paaukhabaimajim. Mag Gólgota aawai “pörpá durrsí” aawaiu. **34** Mag mam paaukhabaimaa

vino iel anām dāi nem achaaga waaurēu simta dōmkhīr deejieram. Mamū Jesuu sīi bürūu dō oowi tag dōbajim.

35 Ya pakuls gaai meerphēnaa jiirjop sīuwia, amach chi meerphē narr soldaaunaupai, khaíuta chi khajūa jüabarju khai awi, jēb gaai mokdaudam baraag paaukhajieram aajem, mag nāmuā gan aumaag. **36** Maimua mag chi khajūa amachpierr wai nūsiewai thua nūmuā warag khāt ohoodö aphöbaadējim anaabá, chi pakuls dakha.

37 I meerphē jiir wējom pör ür ēsapdau phākha sim gaai jaau sīejim, khan gaaimuata i mag wai naajī. Chi ēsapdau gaai “Chamūta Jesuu, Judionaan Rey” a phā sīejim.

38 Mag i meerphē wai nām dāi īchab i bigaau chi nem jīgmien numí agjō pa gaai amach khīkhīetdö meerphē sīuierram: āb i juachaar gar, āb i juawē gar. **39** Mag i meerphē wai narr õor diichjem dakha arr aawai dich nām khūnaujā i wau nām iekhau warag irig eerpanaa üi phūrphūrnāa, **40** —Wa jāgūm khaba puan mag Aai i jēejem dijā thum pogueupūinaa deeu khāai thārjuppaim ee ēu dūnūuju aajerrta, jāg pua wir aig pūchpai peerdu aubama. Pū chadcha Ņwandam Iewaa khai, magan jāg pakuls gaaimua eeg uurbabaad aajeejim irig.

41 Mag nām dāi chi phadnaan pörnaanau, Moiseeu ley phā pūarr jawaag chi machnaanau tagam khūn chi thierrnaan dūimua irig, **42** —Deeum khūnan peerdu autarrta pūchta pōdbahabma. Pū judionaan rey khabá; maar dakhīr jāg pakuls gaaimua eeg uurbabaad. Mag oobaawain chadau marau ükhaju aajeejim. **43** Pū iek mag Ņwandamau

pu chig apibaju anarr aawai, chadcha ichdeu pu khosi sim khai, nau irua pu khaigper auju. Magaag
pachdeuchaja pu Êwandam Iewaa anarrau aajeejim
irig, ya pakuls gaai pawiaja.

44 Jûrram khuunau irig mamagkham ūrwi mag
chi khaibagnaan numi i bigaau agjo jiir uid
thunarr khuunaupa warag i wau iekha naajim
anaaba.

Jesús meetarr

(*Mr 15:33-41; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30*)

45 Edausie thunam ee, degölp edau khibaadem
abarman sii warre edaramjota joisijim. Mag khii
thunuu awia edau phuuibaajer las tres naata deeu
aardubaadejim. **46** Magbaadem ee Jesuu thet, “Elí,
Elí, ¿lema sabactani?” ajim anaaba. Mag sim
aig maach meúan, “Aay, Êwandam, ¿khantheeta pua
mu mag dau aphuu chirumjä murug oobamjoo
aadema?” a khitum ajim. **47** Äaur khuun aig
narr khuunau mag i iekhabarm ūrtarr aawai jurr
amach khapeenag, —Keena, paade ūrbat: Maguan
warrgar Êwandam i jaaujerr Elías khararrta ich aig
thur simwai anaajim, irua iekhatarr khaugbam
gaaimua.

48 Irua magbarm bürre äbmua khaphigbaadewi,
putjo ūpheh khitum gaai vino adchuchuu simta
dorrdunaa waibeewi, pa gaai buurnaa i i aig ua
aujim, ag gaaim bereu dömkhir. **49** Pari äbmua i düi
mamagkham ee, äaur khuunau jurr, —Ideu i sluba,
daau nau Eliaau i jäigmua eeg jiirpüyaan pierrju
aajeejim.

50 Mag jöchkhéruu awia, thet äa a khitawia, warag chaaupabaadëjim. **51** Mag i chaaupabaadëm däi īchab Aai i jéeujem deg ierrgajärcha put nem parrg thuur ëu wëjorrta ügthaamua eeg sùrr abarman warre järrcha thoophem numiita jijirar jöisijim. Magbarm däi uuur theega duuibaadëmua mokpörpa thörrchëchukham däi **52** õor aukhërtarr jëbdipa weeudatkhamam ee, khëchtarr khuunta deeu phiidatkhawi iiu narrjëe aadëjim. Mag deeu iiutarr khuun üu wajapha Êwandum iek ükha durrumta ötarr khuun ajim. **53** Makhuun Jesús iiu phiidattarr ëudee amach jëbdegmua öbërdatkhawi Jerusalén phöbör ee wëtjierram. Mag am phöbör ee naaimatarrjä õor khapankham khuunau oojierram.

54 Magbaawaita capitán soldaaun däi Jesús pakuls gaai jiir wëjöm eegar narr khuunau mag uuur theeg duuibaadëm ee, mamagkham oophöbaadee jäphierr nam iekhau warag, —Mag wounan chadchata Êwandum Iewaa ajim ajierram.

55 Mag i par auju nawejä īchab uuin i juag oo-jerr khuun khapan Galileamua i däi bëetarr aawai makhuuunau i däi mamagkham warpmua oo naajim. **56** Mag warpmua oo narr ee naajim: María Magdalena, ãbakhai María, Santiago däi Josenaan am ãd, maimua jöoi Zebedeo chaain ãdjä däi aig slejim.

Jesús aukhërtarr

(*Mr 15:42-47; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42*)

57 Maimua ya phãarmam ee, rik José anum bëejim. Ich mag woun Judea durr phöbördam Arimatea anum aram ajim. Chi Jesús thooju

nawe ya ichdëujā Jesús igar s̄ejim. ⁵⁸ Mag s̄iewai Pilato aar mawia ya Jesús mee kh̄erum mordam aukhëraan maag j̄eeuwimajim aajem. Mag j̄eeubaimaa Pilatoou ich soldaaunag deepi jaaujim aajem. ⁵⁹ Magbaa Joseeu mawia, ya chi meemdam eeg paa auwi, arrwi, d̄iesdam memerkhögā chukhu bäpphā khitam ee p̄rëunaa, ⁶⁰ ag nawe ichdëu ich athee durrbü khōpag ee j̄ebdi iiur khörpitarr ee aukhérthujim, wajapcharan ich j̄eb gaaima. Magnaa mokpör pöm simua chi j̄ebdi i ee wajapha joothu puawia igbaadëjim. ⁶¹ Mamu mag chi José Arimateapierr petamjā María Magdalena chan maba, ãbakhai María d̄üi amach numpai chi aphuudam aukhërtarr j̄ebdi aig ohoodö n̄uisijim.

Soldaaunag Jesús aukhërtarr j̄ebdi th̄apitarr

⁶² Ag noram s̄ii juu t̄uijerr ed, wajapcharan sabarhedma, chi phadnaan pörnaan Moiseeu Ěwandam iek phā p̄uarr wajapcha uurkhaajerr kh̄un d̄üi Pilato aar wëtwia ⁶³ irig,—Marau kh̄iir eyaa n̄umgui ajim anum, jāg s̄eunem nem jaau s̄ierrarrou jaauwai, iin meewiajā khääi thärjup num ee deeu iiu phiidju a iekhatarr. ⁶⁴ Magtarr aawai khääi thärjup soldaaunag chi j̄ebdi aig th̄apibá; magba akhiin eeu dëgölp chi khapeenau edaar bëewia, chi binaan amach juu khap auslunaa, naspawia chadchata deeu iiu phiidjim adukham. Magta aju atheen magan warram khääi warag atchata s̄eukha nem jaau n̄uisijugui ajierram aajem, Pilatoog.

⁶⁵ Magbaawai Pilatoou amag, —Päächdëu mag num khai, magan soldaaunan ar thanum. Phē

arrwi pāachdēu khōchagpierr chi jēbdijā wajapha phāarnaa jūurthu p̄aabajēt ajim anum.

66 Magbaawai chadcha soldaaun phē arrwi mag chi jēbdi ee mokdau joothu sīerr ürjā wajapha dus-nagjō simua jūurthupüijierram anaabá. Magnaa chi soldaaunag khāai thārjup ogdaba aig thuapi jaaujierram aajem.

28

Jesús phiidutarr

(Mr 16:1-8; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)

1 Jua ūi khēutarr noram, domighed edpherre agtha khīsu nūwe María Magdalenaau deeum ūi agjō María a thār sīerr dāi Jesús aukhērtarr jēbdi aar oon wētjim aajem. **2** Mag nām ee Ēwandam chog ügtharmua bēewi mag mokpōr chi jēbdi ee joothu sīerr chaaug p̄rēubapāaiwai ūur theega duuijim. Mag chi mok chaaug p̄rēupāiwia warag ag ür oo sim ooimajierram aajem. **3** Chi Ēwandam chog khīir eerpaawai sīi pagthum dau phēr jēer atham bū oo nāmjō sīejim anum, maimua i khajūa sīi bāpphā sīejim aajem. **4** Soldaaun chi jēbdi thāa narr khūan mag oobaawai jāphierr wajau-gau kha duuiphöbaadēwi sīi warag chi meemjō jēkhāt thuphāau aphöbaadējim anaabá. **5** Pari mag chi soldaaun thuphāau aphöbaadēm ee, chi Ēwandam chogau chi ūainag, —Oob jāphierrmiet ajim anum. Mua khaphu chirāmgui ajim anum, pārau Jesuuta jūr wēnūrrum, ar amau pakuls gaai meerphē thōtotarr. **6** Maig ich aukhērtarr eemua phiidutarr petaawai ya maig khaba sim. Pāach daujāau i aukhērtarr ee oon bēejurauma ajim anum.

7 Magnaa amag, Ŋréubaadët, maimua i khapeen aar, “ya iiu phiidëwi päär na Galileaag petajim, nau jamta pârau i ooimajugui” a jaaubaimat ajim anum chi Ŋwandam chogau.

8 Am iek amachig magbaawai aigmua apuraa ŋréubaadëjim anaabá. Jäphierraan naajieb mamu agjö onee naajim aajem, amachig mag Jesús phiidëbarm a jaaubaawai. Mag warag khajapha bü chüp wëtjim aajem, maach chi khapeenag jaauwimaag. **9** Mag am eerpamjö wëtumta ich Jesús am khñirphee öbörchëwi amag saludaachëjim anaabá. Mag amachig iekhabaichee i khaug athaawai i bükhanrr phöbkhanaa i büuta ud athajierram aajem, irig jéeumamua. **10** Magbaawai ichdëu amag, —Oob nem ökhö amiet ajim anum. Jäg jäphierr wënrraju khääi, mu khapeen aar wëtwi Galileaag wëtpi jaaubat, nau jamta amau mu ooimaju a jaaubaimat ajim anum.

Phadnaan chi pörnaanag soldaaunau nem ĩgkhatarr

11 Mag ich dëicha oowia chi khapeen aar jawaan dudärkhamich, soldaaun chi jëbdi thaa narr khun eem äaur khunau phöbör ee wëtwi chi phadnaan pörnaanag jaauwimajieram anaabá, mag chi mok chawag parëupüinaa ag ür jup sim amachdëu ootarr maimua chi Jesujä ich aukhërtarr ee ooba khäidu parii aadëm. **12** Mamu magbaawai chi phadnaan pörnaanaujä ag bürre tagam judionaan chi thethemnaan thum thärkhanaa ibëpjierram anaabá, soldaaunag Jesús iiu phiidëbarm igwi sëukha nem ĩgkhatieg. Magnaa ĩchab chi soldaaunau sëukha nem jaaubarm paarjä phatkhon pöm

phagju ajierram aajem. ¹³ Ya mag amach ap chi iekham arr aawai chi soldaaun wawimamua amag magjierram anum:

—Órag jaauwai edaar pāach khāi nūmich chi khapeen bēewiata chi aukhērtarr eem jīgkha arrwi amachdēu khap wai nūm a jaaubat ajim anaabá. ¹⁴ Mag pāar khāitarr gobernadorrau ūrwia pāar dūi khaigba amūn, marau maachdēuchata i dūi iekhawi maachig paa auju. Magbaawai pāar chig abajugui ajierram anum amag.

¹⁵ Mag, chadcha amachig phagbaawai, órag jaauwaijā, am khāi nūmichta chi khapeen bēewi jīgkha arrierram a jaaujim anaabá. Magtarr aawaita ī ewag pawiajā judionaan eyan agtha Jesús chan phiiduba maach chi khapeenauta arrwi maach sua khap bēp sūujim a jaaujem.

*Ābmiecha Jesuu ich khapeenag nem jaau p̄atarr
(Mr 16:14-18; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)*

¹⁶ Mag Marianaanau maachig Galileaagta wētpi naajim a jaaubaawai maach chi khapeen thum once Galileaag wētjim, ich Jesuu maachig nūpi jaautarr buchagdam gaai āba i dūi oog. ¹⁷ Maimua mam pawia ya ich Jesús warp urum maachdēu oophöbaadeewai Ēwandam chi Ayagamjō irig jēeu naajim; mam mag irig jēeu nūm ee, maar khapeen āaur khūnau ar khabampii naajim. ¹⁸ Mag nūm ee warag maar aig bēewi maar dūi iyūmamua magjim:

—Ya mā Ayau mārūg ügtharm khūn dūijā iek theeg apinaa māig eegarm khūn dūijā iek theeg apibarmgui ajim. ¹⁹ Magua mua pāragan, mā matarr khur pāach ap paaukhabaadee durrpierr

aaidbaadët a chirmgui ajim; magnaam thumaam khunag amach meupierr mg pach peerdutarr

iekta jaaunaa chi ükhamam khunagj pach denjö mchta amach Pörkhapibat ajim. Magnaa ïchab Ëwandam chi Aai thr gaai, chi Iewaa thr gaai maimua ich Ëwandam Akhaar thr gaai pr choopetat ajim, mag chi ükhamam khun. **20** Mag nm dii ïchab mua pachig jaaujerrjö Ëwandamaau nem waupi jaaumamta i ipierra*a* waupi jaaubat ajim, ich jäg pachdejj mu ipierr wenrrumjö. Man mchin Jöoirau mg durr i agkha nm aar ich mag ed eepierr par dii chitajugui a jaau pajim maachigcha.

Éwandam Iek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: alternate spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Woun Meu (alternate orthography)

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

clxxx

please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files

dated 29 Jan 2022

974f85ca-2196-54fa-aa19-a0078d3a03e9